



új magyar szó

20 oldal

Ára: 1,5 lej

Országos közéleti napilap | Alapítva 1947-ben, Romániai Magyar Szó címmel

VIII. évfolyam,

71. (1643.) szám

BNR-valutaárfolyamok

1 euró	4,3733 ▼
1 amerikai dollár	3,3249 ▼
100 magyar forint	1,4703 ▼

Aktuális

2

„Fegyvertárs” az állam élén

Lapzártánk idején annyi volt biztos, hogy Orbán Viktor magyar kormányfő még az este folyamán bejelenti, kit jelölt a magyar köztársasági elnök székébe. Mindenki „nyílt titokként” beszélt arról: a jelölt nem más, mint régi fegyvertársa, Áder János.

Gazdaság

6

Mini Davos-csúcs Szovátán

A kis- és közepes vállalkozások regionális összefogására helyezik a hangsúlyt a Szovátán május 5–7. között megrendezendő V. Kelet-Közép-Európai KKV-csúcson. Az induláskor a magyar-román kapcsolatokat ösztönző rendezvény mára nemzetközivé nőtte ki magát.

Kultúra

8

Kiosztották az EMKE-díjakat

Szombaton osztották ki az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület (EMKE) idei díjait. Dáné Tibor Kálmán, az EMKE újraaválasztott elnöke elmondta: idén tizenhárom díj, egy életműdíj és két tiszteletbeli tagságot igazoló oklevél kiosztásáról döntött a vezetőség. A Poór Lili-díjat Alber Júlia kolozsvári színésznő kapta.

Vezércikk

3

Életünk menete

A magyar állam hét évtizeddel ezelőtt nem védte meg a zsidó honfitársakat, ahogyan kötelessége lett volna, hanem hagyta, hogy kirabolják, deportálják, megölik őket. Napjainkban pedig, az Élet Menete előtt is nem sokkal, a magyar országgyűlésben „vegyszta” náci, antiszemita felbujtó felszólalás hangzhatott el, a politikai korrektség és ésszerűség végtelen feladásával! ▶



Ágoston Hugó

KAT-egóríkus RMDSZ

Megalakult a hétvégén Kolozsváron a Kulturális Autonómia Tanács**Szavaznak a Kulturális Autonómia Tanács alapítói. A testület elnökévé Székely István RMDSZ-es főtítkárhelyettesét választották**

Fotó: RMDSZ

A kisebbségi törvény elfogadása után a romániai magyar közösség életében fontos szerep hárulhat a szombaton Kolozsváron megalakult Kulturális Autonómia Tanácsra. Az erdélyi magyar tudományos élet, a művészet, az oktatás és az egyházak képviselőit tömörítő testület addig az RMDSZ konzultatív intézményeként tevékenykedik, s korlátozott hatáskörben hozza meg döntéseit. „Régi adósságot törlesztettünk” – jelentette ki Kelemen Hunor szövetségi elnök, arra utalva, hogy a KAT megalakítását az RMDSZ alapszabályzata írja elő. A testület elnökévé Székely István társadalomszervezésért felelős főtítkárhelyettesét választották. **7. oldal ▶**

Utolsó esély Kolozsváron?

Cs. P. T., S. M. Z.

▶ Lapunk értesülései szerint nyilvános tárgyalást kezdeményez Kolozsváron a hét második felére az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács a helyhatósági választásokon történő összefogásról, ugyanis a jelenlegi állás szerint mindhárom magyar párt saját polgármesterjelöltet állítana. Az RMDSZ a hétvégén hivatalosan is megerősítette: Eckstein-Kovács Péter volt államelnöki tanácsost indítja a választásokon. Az EMNP szintén a hétvégén jelentette be: polgármesterjelöltje Gergely Balázs, a párt országos alelnöke lesz. Az MPP még februárban eldöntötte, hogy Fodor Alpár küzd majd színeiben az előljárói székért. **Folytatása a 3. oldalon ▶**

Székely példa inasképzésre

▶ A szakoktatás újraindításáról és az inasképzési lehetőségek feltérképezéséről érkezett a hétvégén Hargita Megye Tanácsa, valamint azok a gazdák és kisvállalkozók, akik vállalnák az inasok

betanítását, foglalkoztatását. Borboly Csaba, a Hargita Megyei Tanács elnöke szerint a kezdeményezéssel Bukarest számára szeretnének követendő példát statuálni. **7. oldal ▶**

**Az inasképzés az iskolai szakképzés hiánypótlásaként működne**

Restitúciós feszültségek

M. Á. Zs.

▶ A kormányon és a koalíción belül is feszültségeket gerjeszt az a törvénytervezet, amely leállítaná a kommunizmus alatt elkobzott ingatlanok természetbeni visszaszolgáltatását, és az épületek értékének 15 százalékát kitevő kárpótlással szűrné ki a volt tulajdonosok szemét. A pénzügyminisztérium által kidolgozott dokumentummal nem ért egyet Cătălin Predoiu igazságügyi miniszter, aki a természetbeni visszaszolgáltatás mellett szállt síkra. **Folytatása a 3. oldalon ▶**

Mai mellékletünk:

Röviden

Elhunyt Nagy András
miniszteri tanácsos

Tragikus körülmények között hunyt el Nagy András, az Egészségügyi Minisztérium tanácsadója, a Kovászna Megyei Gyógyszerészkamara elnöke, Kovászna Megye Tanácsának tagja. A sepsiszentgyörgyi szakember leesett épülő házának egyik gerendájáról, és halálos fejsérüléseket szenvedett – írta a *Szekekyhon.ro*. Az önkormányzati képviselő előbb az MPP-frakció tagja volt, később az RMDSZ-hez igazolt át. Az egészségügyi miniszter tanácsadója márciusban nevezték ki.

Emil Boc: 25 százalék a célunk

A Demokrata Liberális Párt célja, hogy a június 10-i helyhatósági választásokon országosan elérje a 25 százalékot – nyilatkozta a hét végén Kolozsváron Emil Boc, az alakulat elnöke. Hozzátette: ez az első lépés ahhoz, hogy 2012 után folytatni tudják a kormányzást. „Mostantól mindenkinek megvan a feladata és a felelőssége, hogy elérjük a megállapított célt” – fogalmazott Boc a PDL Kolozs megyei szervezetének vezetőségi ülése után.

Változások és változatlanok

Robert Fico olyan formában akarja megváltoztatni a szlovák állampolgársági törvényt, hogy ne „károsítsa” azokat a szlovák állampolgárokat, akik kérvényezik egy másik ország állampolgárságát, és azáltal elvesztik a szlovák állampolgárságukat. A szlovák kormányfő erről az új kulturális miniszter, Marek Madaric tegnapi hivatali beiktatása során beszélt Pozsonyban. Hozzátette: Magyarországgal szemben a törvénynek továbbra is érvényesnek kell maradnia.

Iránnak joga van az atomra

A hatok megerősítették Irán jogát az atomenergia békés célú használatára – nyilatkozta Szergej Rjabkov orosz külügyminiszter-helyettes vasárnap az isztambuli tárgyalásokról. Az ENSZ BT öt állandó tagja és Németország képviselői szombaton Isztambulban tárgyaltak Irán küldöttségével Teherán nukleáris programjáról. Az orosz delegációt vezető politikai nyomatékosította azt is, hogy Teheránnak be kell tartania nemzetközi kötelezettségvállalásait, így az atomsofőr-egyezményt is.

Ban Ki Mun: törekeny tűzszünet

A Szíriában meghirdetett tűzszünet tiszteletben tartásának fontosságát hangsúlyozta Brüsszelben tegnap Ban Ki Mun ENSZ-főtitkár és José Manuel Barroso, az Európai Bizottság elnöke. Sürgetőnek nevezték, hogy az országban megkezdődhessen a nemzetközi humanitárius segélyezés. Ban Ki Mun úgy fogalmazott, hogy a tűzszünet nagyon törekeny.

Megoperálták a spanyol királyt

Sikeres csípőműtéten esett át II. János Károly spanyol király (*képünkön*) Madridban vasárnap, miután két nappal korábban bal-



esetet szenvedett egy botswanai elefántvadászaton – jelentette be az udvar. Két év leforgása alatt ez volt az uralkodó negyedik sebészeti beavatkozása.

Fegyvertárs az állam élén

Orbán Viktor megnevezte jelöltjét a köztársasági elnöki posztra

Gy. Z.

► Lapzártánk idején annyi volt biztos, hogy Orbán Viktor magyar kormányfő még az este folyamán bejelenti, kit jelölt a magyar köztársasági elnök megüresedett székébe, s hogy ekkor már mindenki „nyílt titokként beszélt arról”: a jelölt nem más, mint régi fegyvertársa, Áder János (*képünkön*).

Az MSZP ennek ellenére mindaddig bízik abban, hogy a Fidesz és a KDNP frakciója nem pártpolitikust javasol államfőnek, amíg nincs ezzel ellenté-

hivatalos közlés – jelentette ki Mesterházy Attila. Áder Jánossal kapcsolatban azt emelte ki, hogy házelnöksége alatt csak háromhetente ülésezett a parlament; hogy 2005-ben a köztársasági elnök választásakor a titkos szavazás ellenére ellenőriztette a fideszes képviselők szavazólapját, illetve hogy korábban a bűnözők pártjának nevezte az MSZP-t, amiért feltételezése szerint az egyik börtönben többen szavaztak a szocialistákra, mint a Fideszre. A Jobbik szerint Áder „izig-veig pártember”, így semmilyen garanciát nem lát ar-



ra, hogy köztársasági elnökként ne a Fidesz pártérdekeit szolgálja – mondta tegnap Balczó Zol-

tán, a Jobbik alelnöke. Az ellenzéki politikus megerősítette: álláspontjuk szerint Schmitt Pál lemondásának körülményeivel olyan mértékben vesztette el hitelét az államfői intézmény, hogy ennek a helyreállítására az egyetlen lehetőség a nép általi közvetlen választás lett volna.

Az LMP nem vesz részt az államfő megválasztásában, mert az eljárást mondvacsinálnak tartja – jelentette be tegnap Jávor Benedek. A hét végén a Demokratikus Koalíció pártja jelentette be, hogy távol maradnak az eseménytől. ◀

Leverték a tálibokat Kabulban

ÜMSZ-összefoglaló

► Tegnap hajnalban lőtték le az utolsó tálib merénylőt Kabulban. Ugyan a merénylőket sikerült visszaverni, kétséges azonban, hogy az afgán erők képesek lesznek-e majd a nemzetközi csapatok nélkül is szembeszállni a tálibokkal. A Kabult megtámadó tálibokat 18 óras harc után tegnap hajnalban végleg sikerült legyőzni. A kabuli rendőrség szerint a legutolsó fegyverrel kora reggel végeztek. Az összehangolt támadásban 47-en haltak meg, 65-en megsérültek. Az áldozatok közül 36-an tálibok, nyolcan a kabu-

li biztonsági erők tagjai, hárman pedig civilek.

Kabulban egyébként már fél éve nem volt nagyobb merénylet, most a város nagykövetségekkel teli körzetét, a NATO főhadiszállásait és az afgán parlament épületét támadták meg. A tűzharc egész éjszaka folyt, a szemtanúk szerint a merénylők néhány munkásszállót is elfoglaltak. A tálibok szerint a fő célpontok a NATO-épületek, valamint az angol és a német nagykövetségek voltak. A parlamentnél több képviselő is csatlakozott a merénylők elleni harchoz. A tálibok vasárnap nemcsak Kabulban, hanem

Logar, Paktia és Nangarhar tartományokban is követtek el merényleteket. A nemzetközi csapatok 2014-ben hagynák el az országot. Shukria Barakzai parlamenti képviselő szerint kétséges, hogy az afgán katonaság meg tud-e küzdeni a tálibokkal a külföldi csapatok nélkül. A képviselőnő magyarázatot követel a hatóságoktól, hogy miért tartott olyan sokáig leverni a támadást. A merényletsorozat valóban megingathatta az afgánok önbizalmát, hiszen a tálibok bebizonyították, hogy még mindig képesek rajtaütöni a fővárosban található fontosabb épületeken. ◀



Óriás offenzívát indítottak a tálibok. A NATO-csapatoknak 2014-re ki kell vonulniuk; de mi lesz utána?

Phenjan: teljes a hatalomátvétel

Hírösszefoglaló

► Első jelentős nyilvános beszédét mondta el Kim Dzsong Un, Észak-Korea új vezetője vasárnap a kommunista államot megalapító nagyapja, Kim Ir Szen születésének századik évfordulója alkalmából Phenjanban rendezett nagyszabású katonai parádén, amelyen elemzők szerint új rakétát is bemutattak. A fekete ruhát viselő Kim Dzsong Un monoton hangon olvasta fel több mint 20 perces beszédét a televízió által is közvetített ünnepségen. A még 30. életévét sem betöltött Kim szavait a dísztribünnel

szemben felsorakozott katonák és civilek tízezrei ovációval fogadták, majd katonák és tengerészek vonultak el a tribün előtt.

A látványos katonai parádén felvonultattak egy rakétát is, amely japán és dél-koreai elemzők szerint Észak-Korea újabb, s talán eddigi legnagyobb, közszemlére bocsátott hadászati hordozóeszköze lehet. A vasárnapi ünnepség előtt két nappal Észak-Korea egy műhold Föld körüli pályára állításával próbálkozott, sikertelenül. Az Unha-3 hordozó-rakéta egy perccel az indítás után letért a kijelölt pályájáról, majd felrobbant. Katonai elemzők sze-

rint Észak-Korea valójában rakétatesztet hajtott végre. Szakértők szerint az új, fejlesztési fázisban lévő észak-koreai rakéta hatótávolsága a 10 ezer kilométert is meghaladhatja, vagyis Észak-Koreából indítva elvben az Egyesült Államok területét is elérheti.

Kim Dzsong Unt, aki már korábban a hadsereg főparancsnoka lett, csütörtökön a párt első titkárának is kinevezték, pénteken pedig megtették az állampárt nagy hatalmú nemzetvédelmi bizottságának elnökévé. A csütörtöki és pénteki kinevezésekkel teljessé vált a hatalom átruházása apáról fiúra. ◀

Ma még tömb, holnap szórvány

ÜMSZ

► A magyar nemzetpolitikai helyettes államtitkár szerint a szórványmagyarság megmaradása is része az egész Kárpát-medencei magyarság megmaradása kérdésének. Répás Zsuzsanna a témában pénteken Budapesten megrendezett konferencián azt nevezte az igazán nagy feladatnak, hogy a teljesen eltérő élethelyzetű és háttérű szórványközösségek számára megtalálják azt az utat, amely magyar identitásuk megtartásához, erősödéséhez vezet. A szórványmagyarság közösségei ugyanúgy elemi alkotói az összmagyarságnak, mint bármelyik magyar közösség. Életmódjuk, tradícióik alkotóelemei nemzeti kultúránknak, megmaradásuk kérdése része az egész Kárpát-medencei magyarság megmaradásának – emelte ki. Répás szerint igaz, hogy a szórványterületeken kevés az iskola, a pedagógus, és a szórványcentrumokban is a pozícióvesztés a jellemző. A kiindulópont mégis az, hogy ezekben a közösségekben van még annyi tartalék erő és lendület, amelyre alapozva „felfrissíthetők” ezek a szórványterületek – mondta, hangsúlyozva: ebben a folyamatban kulcsfontosságú a magyar nyelvű oktatás, a magyarságtudatot átörökítő iskola intézménye. A tavaly novemberi Magyar Állandó Értekezleten a tagszervezetek teljes egyetértésben fogadták el azt a dokumentumot, amely a külföldi magyarságot érintő területekre komplex cselekvési terveket vázol fel. Fontos, hogy felhívják az egész magyarság figyelmét arra, mi a szórvány és milyen értéket képvisel a magyar kulturális kincs egészében, a magyar nemzet megmaradásáért vívott harcban. Diószegi László, a tanácskozást szervező Teleki László Alapítvány vezetője arról beszélt, hogy nagyon nagy különbségek vannak az egyes szórványterületek között. Példaként említette, hogy Moldvában, Csángóföldön iskolán kívüli oktatás van, míg Szlovéniában már megvalósult a két-nyelvű oktatás. Ami ma tömb, az ugyanakkor holnap szórvány lehet – figyelmeztetett, és kiemelten fontosnak tartotta a szórványterületeken jellemző problémák felmérését. ◀

KAT-egórikus az RMDSZ

Sipos M. Zoltán

„Régi adósságot törlesztettünk” – jelentette ki szombaton Kolozsváron Kelemen Hunor szövetségi elnök a Kulturális Autonomia Tanács (KAT) megalakulása után. A politikus arra utalt, hogy a testület létrehozását az RMDSZ alapszabályzata is előírja.

Kelemen tájékoztatása szerint a KAT az RMDSZ-nek az az intézménye, amely a tudományos élet, a művészet, az oktatás, illetve a szövetséggel partnerségben lévő szervezetek képviselőit gyűjti össze. „A testület keretében nagyon aktív és nyitott párbeszédet kívánunk folytatni oktatási, tudományos, kulturális kérdésekről: gyakorlatilag a romániai magyarság tag értelembe vett kulturális jövőképét alakítanánk ki” – fogalmazott a sajtótájékoztatón Kelemen Hunor, aki bizik abban, hogy a KAT munkája nagymértékben hozzájárul majd a következő években az RMDSZ stratégiaképzéséhez, a közpolitikák kialakításához. „Reményeink szerint az új testület olyan intézményes párbeszédre teremt lehetőséget a civil társadalom, az egyházak és a politikum között, amely minden olyan kérdésre választ próbál adni, ami a romániai magyar közösséget érdekli és jövőjét meghatározza” – mondta Kelemen.

Az alakuló ülésen meghívók alapján vettek részt a különböző kulturális intézmények képviselői. A résztvevők Székely Istvánt, az RMDSZ társadalom-szervezésért felelős főtűkár-helyettesét választották meg a testület ideiglenes elnökévé. A KAT-nak három alelnöke és három titkára lesz: Székelyföldet Antal Attila és Szonda Szabolcs,

Bánságot, Partiumot és Szilágy-ságot dr. Széman Péter, valamint Kereskényi Gábor, Közép-Erdélyt és Maros megyét Bandi Katalin és Házi Bakó Eszter képviseli. A Kulturális Autonomia Tanács működési szabályzatának kidolgozása után kerül sor a tisztségek véglegesítésére.

Oktatási fejlesztési stratégia készül

„Össze kell gyűjtenünk azokat az önszerveződéssel kapcsolatos elképzeléseket, amelyek az elmúlt években elakadtak, és ezeket kell sikerre vinnünk” – fogalmazta meg az előtte álló időszak munkáját Székely István. Hozzátette: az utolsó népszámlálás adataiból kiindulva közép- és hosszú távú középiskolai oktatási fejlesztési stratégiát kell kidolgozni, össze kell hangolni az egyetemek felsőoktatási kínála-

tát szakok és regionális leosztás szerint. Hasonlóképpen prioritást élvez a közművelődési és művészeti intézmények, a magyar házak tevékenységének Erdély-szintű összehangolása, hálózatként való működtetése. „Ugyanakkor napirendre kell tűzni a szétterjedt magyar nyelvű tájékoztatásból fakadó gondok orvoslásának lehetőségeit, de ugyanúgy cél az erdélyi magyar képzőművészeti közgyűjtemény, az erdélyi gyűjtőkönvtár létrehozása, valamint épített örökségünk, természeti kincseink minél teljesebb bekapcsolása a turizmusba” – mondta Székely.

A törvényre várva

Márton Árpád képviselőtől megtudtuk, a hétvégén megalakult testület a kisebbségi törvény elfogadásáig korlátozott hatáskörben lát el feladatokat a romániai

magyar közösség identitását érintő kérdésekben. A politikus elmondta, a kisebbségi törvény RMDSZ által javasolt változatában az egyes kisebbségi közösségek választások útján állítanak fel kulturálisautonomia-tanácsaikat, amelyek a parlament által rájuk ruházott jogkörökkel rendelkeznek. Joguk lenne dönteni például az adott közösség oktatási, kulturális és médiainstanzmánya vezetőinek kinevezéséről – magyarázta Márton. „A parlament várhatóan a kisebbségi törvénynek egy olyan változatát fogadja majd el, amelynek megfelelően a hétvégén megalakult testület kapná meg a jogszabályban meghatározott jogköröket” – mondta a képviselő. A kisebbségi törvény vitája jelenleg elakadt a képviselőház emberjogi szakkbizottságában. Korábban az RMDSZ a kormánykoalíció támogatásának egyik feltételül szabta a jogszabály elfogadását. ◀



Kelemen Hunor RMDSZ-elnök szerint a KAT alakíthatja ki a magyarság kulturális jövőképét

Fotó: RMDSZ

Restitúciós feszültségek

Folytatás az 1. oldalról

Hasonló álláspontra helyezkedett Kelemen Hunor művelődésügyi tárcavezető is, aki a hétvégén Kolozsváron leszögezte: az RMDSZ a restitúció in integrum elv tiszteletben tartását kéri. Kormányzati források szerint „magas szintű egyeztetések” eredményeként növelték a kárpótlások felső határát 15 százalékra. A törvény elsősorban a történelmi egyházakat és kisebbségi közösségeket érintené kedvezőtlenül, ugyanis a magán-személyek számára megítélhető kárpótlások elenyésző összegét jelentenek. Bogdan Drăgoi pénzügyminiszter 70 milliárd lejre értékelte az elkobzott és még rendezetlen ingatlanok piaci értékét, amelynek közel fele – 34 milliárd lej – a római katolikus egyházat illetné meg. Nem ért egyet a pénzügyminiszterrel Kelemen Hunor RMDSZ-elnök, művelődésügyi miniszter, aki szerint meg kell tartani a természetbeni visszaszolgáltatást. Kolozsvári sajtótájékoztatóján Kelemen leszögezte, a koalíciós tanács mai ülésén kérni fogja, hogy az új restitúciós törvény tervezetbe kerüljön vissza a természetbeni visszaszolgáltatást lehetővé tevő cikkely. ◀

Utolsó esély Kolozsváron?

Folytatás az 1. oldalról

A három párt helyi vezetői márciusban egyszer már tárgyaltak az összefogás lehetőségéről, akkor a Kolozsvári Magyar Politológushallgatók Társasága ültette egy asztalhoz a politikusokat. Később Gergely Balázs nyílt levélben fordult az RMDSZ-hez és az MPP-hez azzal a kéréssel, hogy üljenek le ismét tárgyalni, ám a levél válasz nélkül maradt. A Kolozs megyei RMDSZ-szervezet elnöke, Máté András korábban az ÚMSZ-nek azt nyilatkozta: a szövetség csak úgy tudja elképzelni az együttműködést a másik két féllel, ha jelöltjeik a tulipán színeiben indulnak a választásokon.

A sikertelen tárgyalások következtében mind az RMDSZ, mind pedig az EMNP a hétvégén további, a választások előkészítéséhez szükséges lépéseket tett.

Az EMNP a kolozsvári Farkas utcában, a Szent György-szobor előtt mutatta be polgármesterjelöltjét és tanácsosjelöltjeit. Gergely Balázs polgármesterjelölt elmondta, azzal a feltétellel vállalta el a jelöltséget, hogy ha az április végi határidőig megegyezés születik a magyar pártok között, kész visszalépni. Gergely Balázs hozzátette, egy közelmúltban készí-

tett felmérés azt jelzi, jelentős azoknak a kolozsvári magyaroknak a száma, akik nem mennének el szavazni, ha csak az RMDSZ jelöltjeire szavazhatnának, és akiket az EMNP választási indulása szólít az urnákhoz. Az EMNP alelnöke kijelentette, a kolozsvári magyarok fásultságát, közömböségét tartja a legnagyobb ellenségnek, amelyet választási indulásával le szeretne győzni.

Ugyanaznap rangsorolta önkormányzati képviselőjelöltjeit az RMDSZ kolozsvári küldöttgyűlése is, ez alkalommal a testület megerősítette Eckstein-Kovács Péter polgármester-jelöltségét. A Traian Bănescu államfő kisebbségi tanácsadói tisztségéről nemrég lemondott politikus az MTI-nek el-

mondta, nem örül annak, hogy megoszlanak a kolozsvári magyar szavazatok, de e helyzetben maga nem tud változtatni.

A rangsorolás nagy vesztesének László Attila kolozsvári alpolgármester tekinthető, ugyanis a Kolozs megyei RMDSZ volt elnökét csak a hetedik, tulajdonképpen esélytelen helyre helyezték. „Úgy tűnik, azoknak, akik rangsoroltak, fontos volt a változás” – értékelte lapunk kérdésére Csoma Botond városi tanácsos a hétvégi rangsoroló eredményeit. Ő egyébként a listán második helyet kapott. Mint elmondta, egyelőre semmit nem tud arról, hogy a szövetség tárgyalni készülne a néppárttal a helyi összefogás kérdésében. ◀

Előválasztással rangsorolt a csiki RMDSZ

Nyílt, állóurnás előválasztáson rangsorolta képviselőjelöltjeit tegnap az RMDSZ Csík területi szervezete. Önkormányzati képviselőjelöltnéknak huszonegyen, városi körzeti felelősnek tizenkilencen jelöltették magukat. Az előválasztáson mintegy 3219 szavazópolgár vett részt, az érvényes szavazatok száma 3196 volt. A szavazás eredményeként kialakult listát Ráduly Róbert polgármester két helyettese, Antall Attila és Szőke Domokos vezeti. Mögöttük, a képzletbeli dobogó harmadik helyére Xantus Attila önkormányzati képviselő rangsorolták a csikszerepai választók. Az önkormányzati jelöltek mellett a szövetség érdekképviseleti munkájára jelentkező összes jelölt megkapta a többség támogatását.

Életünk menete



Száz éve sülyedt el a Titanic, az emberi alkotóerő és technika sérthetetlenek vélt csúcsteljesítménye.

A tragédia méreteiben, körülményeiben és tudati hatásaiban döbbenetes

Ágoston Hugó volt. Utána nem sokkal – egy szintén váratlan és megdöbbentő esemény, a szarajevói gyilkosság nyomán – kitört az első világháború. Az Antikrisztus iszonyú tömegpusztításával: az orosz bolsevik forradalom győzelmével és a spanyolnátha gyászos aratásával teljesítette be művét. Persze az összefüggés nem ok-okozati, a Titanic elsüllyedése legfeljebb baljós előjelnek tekinthető, de ki tudja, hogyan jelez és hogyan működik a sors, mennyire határozzák meg közösségi és egyéni életünk menetét a váratlan események? Hajlunk rá azt mondani, hogy legalább annyira, mint a kiismerhető folyamatok, tapintható törvényszerűségek. A második világéges a geopolitikai és világgazdasági következményeinek is túlmenően a holokauszt semmihez sem viszonyítható tragédiáját avatta az emberi természet romboló, irracionális lényegének jelképévé. És rakta az ember vállára a büntudat terhét az idők végezetéig. Vasárnap az Élet Menete jubileumi, tizedik budapesti felvonulásán több ezer ember tett hűt amellett, hogy a történelemből tanulni kell, hibáit nem szabad megismételni. A holokauszt sok százezer magyar áldozatára emlékezőkhöz szólva Erdő Péter bíboros, esztergombudapesti érsek, a katolikus püspöki kar elnöke azt mondta: a kereszténység nem fér össze az antiszemitizmussal, az antiszemitizmus nem fér össze az emberséggel. Nem lenne szabad, hogy összeférjen a politikával sem! De a magyar állam hét évtizeddel ezelőtt nem védte meg a zsidó honfitársakat, ahogyan kötelessége lett volna, hanem hagyta, hogy kirabolják, deportálják, megöljék őket. Napjainkban pedig, az Élet Menete előtt is nem sokkal, a magyar országgyűlésben „vegytiszta” náci, antiszemita felbujtó felszólalás hangozhatott el, a politikai korrektség és ésszerűség végletes feladásával! Magyarország ugyanakkor ma kiutatottan Európa legantiszemita állama... Milyen kompenzáló kontrasztban áll mindezzel az Élet Menete! Mintha az ellenkezőjét akarná bizonyítani a magyaroknak és Európának: mi nem azok vagyunk, mi ezek vagyunk... De vajon csakugyan teljes meggyőződéssel ezek mind, közjogi méltóságok, tisztségviselők, polgárok? Vajon az egész magyar közéletet eltorzító megosztottság, kettős beszéd, az egyszer kihívó, „szabadságharcos”, közvetlenül utána engedékeny, behízeltő kifejezőmód végül nem egy – vonatkoztatási és üldöztetési téveszmékkel terhelt – társadalmi skizofrenia súlyos tünete? Erdélyben nincs meg még (teljesen) ez a megosztottság, sem a magyarországhoz fogható antiszemitizmus, és nem is kérünk belőle! Hiszen lépten-nyomon láthatjuk: életünk menete olyan, hogy – képletesen, persze – bármikor váratlanul és megjósolhatatlanul elsüllyedhet, összeomolhat bármilyen magyszerű emberi mű: hajó, bank, ipar, közjogi méltóság, politikai alululat, kétharmados többség, ország, anyagi és lelki biztonság – remény és álom.

Román lapszemle

Brit állatvédők oldják meg a romániai kőborkutyák helyzetét. Egy frettenhami állatvédő egyesület a gazdátlan jóságok sanyarú sorsától meghatódva úgy döntött, a szigetországba szállítja a gazdátlan négy lábúakat. A szállítás kutyánként 200 fontsterlingbe kerül, amit a britek fizetnek ki (Adevărul). ▶ Mivel Romániában nem léteznek a mezőgazdasági támogatására szakosodott kereskedelmi bankok, föltétlenül szükségesnek mutatkozik egy „farmerbank” létrehozása, amely az ágazat fejlesztését finanszírozná – véli Stelian Fuija mezőgazdasági tárcavezető (EVZ).

„Mosolygósabb várost szeretnék”

Háttér oldalunkon hétfőnként rövidített változatban közöljük az Erdély TV Többszemközt című műsorában elhangzó interjúkat. A mai interjúalany Bunta Levente, Székelyudvarhely polgármestere.

Lokodi Imre

► **Az RMDSZ színeiben ön indul a székelyudvarhelyi polgármesteri székért. Hogyan jutott erre az elhatározásra?**

– Feltett szándékom volt, hogy csak akkor indulok polgármester-jelöltként, ha – miután négy évig beöltöttem már ezt a tisztséget – az udvarhelyiek többsége kampányindításkor úgy gondolja, bizalmat szavaz számomra. Közvélemény-kutatásokkal ezt meg lehet állapítani, és nem csak az én csapatom, az ellenzék is készített felméréseket. Ezek eredménye arra ösztönzött, hogy induljak. Önkéntesek 3 nap alatt 2000 aláírást összegyűjtöttek, aminek nyomán bejelentettem: indulni fogok.

► **Önt az RMDSZ-ben különutasként is szokták emlegetni.**

– Én mindig az elvek mentén haladtam, ezért „hosszútávúfutónak”, nem a pillanat emberének tartom magam. A polgármesteri tisztség számomra hivatás, de nem kívánok bármi áron

tisztviselő lenni. Nem lehet a torkomon lenyomni olyan ötleteket, gondolatokat, amelyekkel nem értek egyet. Az RMDSZ-ben helye van a más véleménynek is. Így a különvéleményem is mindig meghallgattattam, ha nem is mindig tetszett. Ez akkor is így működött, amikor a területi elnökök tanácsában szinte egyedül voltam azzal a véleményemmel, hogy a Demokrata Párttal össze kell fogni. Úgy tűnik, az idő engem igazolt.

► **A közvélemény-kutatáson milyen eredményt ért el?**

– A tetszési indexem 70 százaléknál magasabb.

► **Húsz éve van közszolgálatban. Nem lehet megenni?**

– A munkát sosem lehet megenni. Ez engem éltet. Igaz, eddig napi 12 órát dolgoztam, szombatot, vasárnapot is beleértve, most már tízzel is megelégszem, hiszen megéreztem azt a 20 évet, ami mögöttem áll.

► **Ellenlábasa, a néppártos**

Tankó Gyula szerint a városnak olyan előjáróra van szüksége, aki a földön jár és az emberekkel naponta kommunikál.

– Én, bár értelmiségi családból származom, diákként együtt dolgoztam egyszerű emberekkel, akikre ma is felnézek. Persze a tisztviselés azt is jelenti, hogy nem akármikor vegyülök el kocsmában. A hátbaveregetéseket nem szeretem, az embernek kell hogy legyen tartása. Mindig mérlegelnem kell azt, hogy miként tudok hatékony lenni, az erőmet be kell osztanom. Nem tudok mindenkivel fogadni, csak azt, akinek tényleg gondja van.

► **Székelyudvarhely a városi tanács működésképtelenségéről volt híres.**

– Én azt vállaltam, hogy Székelyudvarhelyből mo-

solygósabb várost faragunk. Ez nem igazán sikerült. Volt két nagyon erős székértábor, gyakori volt az egymásra nyilazás, az egyéni érdekek sokszor felülírták a közösségi érdeket. Ezt a helyzetet meg kellett szüntetni. Azt elértem, hogy a különböző táborok tagjai, főleg az értelmiségiek, ne akarjanak föltétlenül haragudni egymásra. Azt mondtam, engem nem érdekel, hogy ki melyik táborba tartozott, arról beszéljünk, ki hogyan viszonyul a város dolgaihoz. Számomra mindenki partner, aki így gondolkodik. Most már MPP-s tagok, szimpatizánsok is mondják, rám szavaznak.

► **Szász Jenő pert nyert. Várható, hogy visszahelyezik alpolgármesteri tisztségébe?**



Bunta Levente, Székelyudvarhely polgármestere

– Jó ügyvédei és sok pénz van Szász Jenőnek. Ezt a pert ügyeskedéssel nyerte meg, de lehet, hogy máshonnan is érkezett számára segítség. Szász sokat hangoztatja a választás szabadságát, ám nem tudja elfogadni a többség határozatát – hiszen a tanácsosok minősített többsége döntött úgy, hogy felbontja a munkaszünetét. Ezt a magatartást nem tartom helyénvalónak, mint ahogyan azt sem helyesletem, hogy havonta hat-tíz órát dolgozott, és felvette a fizetését. Nos, ha vissza kell neki jönnie, másfél hónapig, valahogy csak kibírjuk.

► **Amikor önök 2008-ban átvették a várost, 10 millió lejes adóssággal szembesültek.**

– Ez a 10 millió lej majdnem másfél éves szabadon elkölthető fejlesztési pénzünket jelenti. Sikerült azonban megoldást találnunk, és most már a közüzemek például jól működő céggé lett, így nem kellett 30 százalékkal emelnünk a fűtési költséget a rendszer korszerűsítése nyomán.

► **Télvíz idején megtörtént, hogy nem volt fűtés Székelyudvarhelynek.**

– Ez 2007 decemberében, az előző polgármester idején történt. Nos, mi biomasszás kazánokat vettünk, pályázatot nyertünk napelemes kollektorrendszerre, 600 csa-

ládnak szinte ingyen tudjuk a melegvizet adni. Egytizedére csökkentettük a melegvíz-veszteséget. Az udvarhelyi távfűtési rendszer rendbetétele volt az egyik legfontosabb célunk, mert a fűtés az egyik legnagyobb költség-elem. Most 30-40 százalékkal hatékonyabb a rendszer. Hőerőművet is szeretnénk, egy német céggel alá is írtuk az együttműködési szerződést, amelynek nyomán újabb 25 százalékkal csökkenthetjük az árakat. Nagy kihívás volt számunkra, hogy a helyi kórház a mi alárendeltségünkbe került. Ma már ott tartunk, hogy rendbe tettük a sebészetet, a fizioterápiás részleget, a legmodernebb CT-vel mi rendelkezünk a térségben.

► **Mi a helyzet Székely Támadt Várral?**

– Az RMDSZ segítségével, és annak köszönhetően, hogy van egy művelődési miniszterünk, sikerült a műemléket az országos felújítási programba belefoglalni. Arról is beszéltem Kelemen Hunor miniszter úrral, hogy a Tamási Áron Gimnázium esetében is találunk majd lehetőséget az épület felújítására. Hazahozzuk Nyíró József hamvait, május végére, június elejére befejezzük a Márton Áron tér felújítását. Több iskolai sportpályát rendbe tettünk, azzal a feltétellel, hogy más iskolák is használhatják azokat.

A csornai Bronson a Sándor-palotában

Gyakorlatilag eldőlt, hogy Áder János lesz Magyarország köztársasági elnöke. Ki is ez a bajszos, komor ember, akit csornai Charles Bronsonként szokás emlegetni? – teszi fel a kérdést a Hír24 című internetes oldal. Áder János, az 1988-ban hangját hallatató ifjú párt alapítója – rendszerváltó. Bár lecsúszott a Fidesz 88 márciusi megalakításáról, egy hónappal később belépett a pártba, sőt a „hatos fogat” tagja lett. Áder a rendszerváltást erőteljes hangon követelők közé tartozik.

Gyulay Zoltán

► Áder Jánost azért nevezik csornai Charles Bronsonnak, mert ezen a kisalföldi településen látta meg a napvilágot 1959. május 9-én, s mert a fideszesek körében szinte kötelező volt az arcszörzet. Áder János a mai napig megőrizte; a szomszéd „vár”, Pápa képviselője, Kövér László, a Magyar Országgyűlés elnöke – jelenleg ideiglenes államfő – rendszeresen fogadalmat tesz az arcszörzetével kapcsolatban: „levágattam, mert megígértem”; „2006-ban megfogadtam, ha az a garnitúra, amely visszaidézte az 1990 előtti időszakot, feláll a hatalom székeiből, az lesz az a pillanat, amikor levágatom a hajam”. A fo-

gadalom tehát már a Hornkormány idején érvényben volt.

Mandátum 1990-ben

Áder hasonló fogadalmáról nem tudunk; ő a magyar politikai élet egyik meghatározója, már 1990-ben bekerült – igaz, akkor még ellenzékben – a rendszerváltó magyar parlamentbe. Jogot végzett az ELTE-n, majd egy évig előadó volt a hatodik kerületi tanács lakáscsereosztályán, 1986-tól az akadémia szociológiai kutatóintézetében dolgozott tudományos munkatársként. Megjárta Lakiteleket, részt vett az Ellenzéki Kerekasztal munkájában, és tagja volt az Országos Választási Bizottságnak, amit hamar a Fidesz kam-

pányfőnöki posztjára cserélt. Az 1990. évi választásokon az első forduló után visszalépett az SZDSZ-es induló javára, ő maga listán szerzett mandátumot; ezt követően 1992-ben a választmány elnöke, 93-ban a párt alelnöke, 1994-ben ismét a Fidesz kampányfőnöke lett. Nyíró pozícióból indultak, de az MDF-fel közös, úgynevezett székházügy és a Fodor-szárny távozása kis híján öt százaléknál alacsonyabbra csökkent. Ugyan 1997 szeptemberében – még ellenzékben – az Országgyűlés alelnökének választották, a következő évi diadal azonban már a házelnökségig, vagyis a három legfőbb közjogi méltóság (államfő, kormányfő, házelnök) egyikének székébe röpítette. Ennél már csak a bel-

ügyminisztérium lett volna testhezállobb feladat számára. Készült is rá, s úgy volt, ha 2002-ben hozzá a papírforma győzelmet, átveszi Pintértől a BM-et. Csakhogy bár hősnök ugyan ismét győzött Csornán, az Orbán-kormány elbukott.

Elkezdett angolul tanulni

Áder pedig ment a kartácstűzbe: előretolták frakcióvezetőnek. Keményen fogta a brigádost, mesélik, soha korábban nem volt olyan rend, mint az ő érájában. Nem utolsósorban kiderült róla: kiváló debattőr. Papíron úgy látszott, erősödik, hiszen Pokorni Zoltán akkori pártelnök lemondása után ügyvezető alelnöki rangban ő vezette a Fideszt. A valóságban azonban kiszorult az irányításból. A Fidesz addig megyei szervezetekre épült, amelyeket Áder irányított: neki jelentettek, hozzá voltak lojálisak a megyei elnökök. Ám a választási vereség miatt lépéskényszerbe kerülő Orbán a régi struktúra szanálása mellett döntött. Áder tiltakozott, mégis beállt a sorba, s elkezdte a számolást: hol hány és milyen mandátumra van szükség a

győzelemhez. Bármikor kérték meg az újságírók a 2002. és a 2006. évi választások előtt Orbán Viktort, hol és kire számíthatnak, bizonyosak lehettek a feleletben: erről kérdezzék meg Áder Jánost, ő a „fejszámoló művész”. Az új és azóta is működő rend alapjai a választókerületek, amelyeknek Orbán által személyesen kiválasztott vezetői utóbb szinte automatikusan képviselőjelöltekké váltak. Vagyis már 2002-ben és 2003-ban tudni lehetett: legyen bármekkora is a következő választások után felálló frakció, annak tagjai O.V. embereiként kerülnek be. Az új szeleknek megfelelően 2003-ban „polgári körös alapon” szövetség alakult a Gesztenyész-kertben. Ekkoriban terjedt el a Fideszben, hogy az addig csupán német alapfokú nyelvvizsgával bíró Áder angolul kezdett el tanulni.

Hazatért körzetet kiszámolni

Orbán 2005 novemberében hozta nyilvánosságra a 2006-os fideszes országgyűlési képviselőjelöltek listáját. „Ez már nem az én frakcióm lesz” – állítólag így fakadt ki Áder egy elnökségben. Kijé-

lentette, alakuljon bármiképp a választás, tavasztól nem vállalja tovább a frakcióvezetést. A párt 2006. évi Kossuth téri kampánygyűlésén még ott ült a tribünön, de a bukás éjszakáján, a Várban már nem láthattuk a színpadon. Beszédese gesztus. Miként az is, hogy – ígéretéhez híven – lelökte magáról a frakcióvezetést. Sőt, új párt alapításának hírébe keveredett.

Történt, ahogy történt, Áder már 2007-ben bejelentette, hogy 2009-ben indulni kíván a 2009. évi európai parlamenti választáson. Miután mandátumot szerzett, lemondott magyar országgyűlési képviselői mandátumáról, és azóta az Európai Parlamentben politizál. De mert a Magyar Országgyűlés már régóta adós volt a választási kerületek és körzetek (egyéltalán: a magyar választási rendszer) reformjával, az ezt a Fidesz számára kétségkívül kedvező módon szabályozó törvény megalkotásában nagy valószínűséggel Brüsszelszélből hazahazajárva Áder János is vezető szerepet vitt. A két év múlva esedékes újabb parlamenti választások „matematikai” megnyerésének lehet egyik jutalma a váratlanul megüresedett államfői tisztség betöltése. ◀

Laptop

A nap címe. Bukarest, 2015. Három évvel a kóbor kutyák teljes eltűnése után egy példány föltűnt a fővárosban. A hatóságokat sokkolta az eset, Gabriel Bejan, *România liberă*

Magyarázat. Ízes pamflet annak apropóján, hogy az egyik főpolgármester-jelölt, Silviu Prigoană (PDL) a lapnak adott interjújában kijelentette, ha megválasztják, hat hónapon belül eltűnik Bukarest utcáiról az összes gazdátlan eb. A történet a címben leírt helyzettel indul, mint kiderül, a főpolgármester addig (2015-ig) minden problémát megoldott, Bukarest maga a földi paradicsom: turisztikai célpontként, a tisztaság és a közlekedés szempontjából világelső – és akkor beüt a ménkü! A főpolgármester nem habozhat, fel kell hívnia azokat, akik el egy éjszaka alatt eltűntettek hatvanezer kóbor kutyát... „Kapsolja Szöült!” – mondja a titkárnőnek.

Beton. Érdekes (lehet, hogy csak nekünk), mennyire be van betonozva egyes polgármesterek helye. Ennek oka nyilván az, hogy jól végezték a dolgukat, számíthatnak a lakosság bizalmára, következménye pedig az, hogy az ellenzék a helyhatósági választásokon nem szerez annyi szavazatot, amennyit remél. (Működnek egyéb „konzerváló” mechanizmusok is: szavazatvásárlás ajándékokkal, etetéssel, csalások...) *Az Adevărul* egy olyan utóbbi felmérést ismert, amely szerint például Sorin Oprescu főpolgármester ötven százalék fölötti eredménnyel szerez újabb mandátumot. A fővárosi rekorder azonban Neculai Onțanu második kerületi polgármester, akit több mint 76 százalékkal választanak újra.

Tepelea bácsi. Ismertük az agg parasztpárti akadémikust, aki csütörtökön halt meg, 96 éves korában. Sokat sínylődött börtönben, tudott magyarul, akkor volt a parlament kulturális bizottságának elnöke, amikor az audiovizuális törvény született. Egyszer jelöltként valamilyen Tanácsba elmondtuk neki, hogy 1989-ben kirúgtak az RKP-ból, tehát a fordulatot már nem párttagként éltük meg, felkiáltott: „Ce baftă! Micsoda szerencse!”

A nap álhíre. A piacon a kofa, amikor tovább akartunk menni, megragadta kabátujjukat: „Uram, ha már nem kell a pityókám, legalább lájkoljon a fészbukon!” Megígértük.

Minden napra egy mondas

„Akinek nincs jelleme, nem ember: tárgy.”
Nicolas Chamfort

Igény



Horváth Szekeres István

A baleset

SZELLEMI DÉZÉS

Megesett velem az a balszerencse, hogy egy drezdai kiránduláson, amikor is a város környékén barangoltam, átrobogott rajtam a gyorsvonat. Olyan káprázatosan széttrancsított, hogy másfél évbe telt, amíg tökéletesen összetakoltak a kórházban. Eredetileg úgy terveztem, hogy a drezdai kirándulásból négy nap múlva térek vissza Prágába, de több mint tizennyolc hónap lett belőle. Végeredményben is mindannyian Isten kezében vagyunk, csak hogy én ráadásul még az orvosok kezébe is kerültem. Borzalmasan néztem ki. Hogy mi és mennyi maradt bennem a sajátomból, mai napig sem tudom. Csak azt tudom, hogy 18 orvos és 52 asszisztens állított össze mesterségesen. De milyen gyönyörűen! Kaptam egy bizonylatot arról, hogy mi mindenből raktak össze, hogy szörnyként tovább tengethessem életem. A bizonylat 14 oldalból állt. Csak az agyamból maradt egy kevéske, valamennyi a gyomromból, körülbelül 15 kilogramm a saját húsból, fél liter a véreimből. A többi mind idegen volt, kivéve a szívemet, amelyet az enyémből és egy marhaszívóból varrtak össze. Az orvostudomány valóságos diadalünnepe volt. A bőröm teljes egészében mesterséges volt. (...) Esetem nagyszerű példája volt annak, hogy az orvostudomány milyen pompásan tud különböző részekből egy új embert építeni, akárcsak a gyerekek az építőkövekből várat. Amikor kieresztettek a kórházból, elmentem a központi temetőbe búcsút venni maradványaimtól, amelyeket a temetőnek abban a külön részében helyeztek el, ahová a kórházakból származó emberi testrészeket földelik.

Jaroslav Hašek: Császári és királyi vámhivatal
Fordította Tóth Tibor

Karinthy – koreaiul

Ha eddig nem volt lefordítva észak-koreai nyelvre – amely, hitem szerint, gyökeresen különbözik az imperialisták járszalagán sínylődő dél-koreai elkorcsosult, népbutító dialektustól, a szolgalelkű déliek amerikaiak és japánok előtti habogásától, hiszen az északi az büszke, független, legyőzhetetlen, hódolat-teljes, a vezető tiszteletén remegő, élő, jelszavakban is kifejezhető nyelv –, nos, ha még az északiak nem fedezték föl a magyar irodalmat (bár e téren bizonyosan sokat tettek az egykor a Magyar Népköztársaság békés építők munkával gyarapodó iparosított mezőgazdasági területén tanult koreai népi demokratikus diákok a szocialista nemzetköziség fordító programjainak keretében), akkor most lenne az ideje, hogy azonnal a dolgozó nép rendelkezésére bocsássák Karinthy Frigyes halhatatlanját. Nem baj, ha nem érti az északi vaskohász az irodalmi utalásokat, a paródiába foglalt szerzők műveinek finomságait, félre a burzsoá öncélúsággal (!), és hogy mi bennük a sajátosan magyar. Hogy lényegre törően fogalmazzunk: kivonatban is lehet közölni a művet, hiszen a cím a lényeg: *Így írtok ti.*

Sőt jelszóként is. Emlékezzünk a nagy mű példabeszédére: „Célozni tanulnak a katonák egy káplár vezetése mellett. Nem valami fényesen megy a dolog. A káplár dühösen szidja regrutáit, aztán kikapja a puskát egyiknek a kezéből, mikor éppen megint elhibázta. Szamarak – kiabál a káplár –, tudtok ti löni! Adjátok ide azt a puskát! Ide nézzetek! Céloz és hetykén lő. De nem talál. Egy percre zavarba jön. Aztán mérgesen rámondul az egyik katonára: – Így lősz te! Megint céloz. Nem talál. Egy másikhoz fordul: – Így lősz te! S így tovább. Végre kilencedszer talál. Mellére üt: – És így lövök én! A kilencedik lövés még késik. A káplár keze még reszket, de szemei egy árnyalattal talán már tisztában látják a célt.”

A ballisztikus észak-koreai rakéták elseje a tengerbe bukkott. Kim Dzsong Uncsi egy percre zavarba jött, ám nagy fennhéjázó katonai parádét rendezett Phenjanban. És rámutatott a nép ellenségeire: Így lőtök ti. Örületes taps, ujjongás, felhívások, rizsadagfelajánlások, még elszántabb harcokészültség. Országos talpnyalóverseny pionír, ifjúsági és felnőtt kategóriában. Férfiak és nők vegyes technikával. Ezalatt a gyárakban és üzemekben, a szántóföldeken és laktanyákban, iskolákban és börtönökben, ahol a magyar műfordítók is sínylődnek, újabb interkoreális rakétákat gyártanak hőskommunisták. A kilencedikre sikerült?

De akkor ki fogja megünnepelni a koreai tudományos és műszaki zsenialitást, az eszme győzelmét Sebestyén Mihály a józan ész felett?



Sebestyén Mihály

A város kitörési pontjai

Zatykó Gyula, az MPP volt bihari elnöke és az EMNP jelenlegi megyei alelnöke azért indul a nagyváradi polgármester-választásokon, mert tudja, hogy semmi esélye. Ezt ő maga nyilatkozta az Erdélyi Magyar Néppárt nagyváradi sajtótájékoztatóján, hozzátéve, hogy ő „nem konfrontatív politikus” (ezért indult a választási kampányban, amely éppen hogy a személyek és programok ütköztetéséről szól), s „mint tősgyökeres váradi, látja a város problémáit, kitörési pontjait”. Figyelem, Zatykó úr nem Bivalyröcsögén pályázta meg a polgármesteri tisztséget, hanem egy több mint kétszázézer lakost számláló megyeszékhelyen! A Partium fontos ipari és kulturális központjában, ahol ma is mintegy 45 ezer magyar él (s amely ezzel az országban a

harmadik legnagyobb magyar lakosságú város). Nos, ha Nagyváradon az EMNP csak egy Zatykó-kaliberű politikust tudott kiállítani, akkor máris megkaptuk az egyik választ arra, hogy miért hiúsul meg rendre minden fontosabb er-

délyi városban a magyar–magyar összefogás a helyhatósági választások előtt. Az EMNP és az MPP dilettantizmusa, az, hogy képtelenek egy felkészült politikai elitet kitermelni, amelyik megszorítaná és/vagy tárgyalóasztalhoz kényszerítené az RMDSZ-t, odavezetett, hogy Kelemen Hunorék ha akarnának, sem tudnának megegyezni, mert egyszerűen nincs partnerük (legfeljebb Zatykó úr megmutathatná Cseke Attilának, hogy hol vannak a város kitörési

pontjai). Most látszik meg igazán, hogy az EMNP-t és az MPP-t felülről hozták létre, nincs olyan valós politikai érdek, amely a létezésüket indokolná, ezért értelemszerűen nem is alakulhatott ki az a politikai elit, amelyik artikulálni tudta volna a – nem létező – társadalmi igényt. A magyar összefogás elmaradásának a helyhatósági választások előtt azonban van egy másik, immár taktikai oka is. Az EMNP mecénásai számára a helyhatósági választások kimenetelének nincs különösebb fontossága. Budapesten a népben és nemzetben gondolkodó kormánypárti poli-

tikusoknak szemmel láthatóan nem számít, hány magyar polgármesterünk, helyi vagy megyei tanácsosunk lesz Romániában június tizedike után. Nekik az a fontos, hogy számszerűsíteni tudják az erdélyi távirányított pártok támogatottságát, és az országos választások előtt felmérjék zsarolási potenciáljukat.

Mellegleg ugyanezt az RMDSZ is tisztázni szeretné, hiszen vezetői és jelöltjei legalább olyan kíváncsiak konkurenseik erejére, bár kétkem, hogy Zatykó Gyula nyilatkozatának elolvasása után nőtt volna bennük a megegyezési hajlandóság (vállalva annak kockázatát is, hogy sohasem tudják meg, hol vannak a város kitörési pontjai).

A népszámlálási adatok és az itt-ott már megjelenő közvélemény-kutatási adatok ismeretében a magyar szervezetek kompromisszumra való képtelenségének egyetlen városban van nagyobb kockázata, ez pedig Marosvásárhely. Azt követően, hogy a módosított választási törvény értelmében a polgármestert egyetlen fordulóban a leadott szavazatok relatív többségével vá-

lasztják meg, és az ellenzéki Szociál-Liberális Szövetség két héttel ezelőtti közös kongresszusán „kőbe véste”, hogy sem a helyhatósági, sem pedig az országos választásokon nem működik együtt a PDL-vel és Traian Băsescuval, a magyarságnak most reális esélye van arra, hogy ismét polgármestere legyen a Bolyaiak városában. Az etnikai arányok és a politikai erőviszonyok ismeretében Vásárhelyen valóban minden szavazat számít. Dr. Vass Levente felismerte ezt a különleges helyzetet, és körömszakadtáig ragaszkodott az egységes támogatottság megszerzéséhez, majd amikor annak nem látta további esélyét, visszalépett. Érzésem szerint elvszerű, de taktikailag rossz döntés volt a részéről, hiszen kizárólag a szervezetek összefogásában gondolkodott, és nem merte a vásárhelyi magyarok bölcsességére bízni a választást. Frunda György nagyon nehéz feladatra vállalkozott, de felelősségteljesen tette. Ő jogosan abban bízik, hogy a marosvásárhelyi magyarok és – miért ne – románok megtalálják a kiutat abból a csapdahelyzetből, amelybe a politikai pártok taktikai vetélkedése juttatta a város lakosságát. Megtalálják a reális kitörési pontokat.



Székely Ervin

„Mini Davos” Szovátán

Az exportösztönzés áll a régiós kkv-konferencia fókuszában

Toronyi Attila, Budapest

► Míg a svájci Davos világgazdasági fórumán főként a gazdaság globális összefüggéseiről esik szó, a Szovátán sorra kerülő szakmai csúcstalálkozón a regionális összefogásra helyezik a hangsúlyt. Az eseménynek immár ötödik alkalommal ad otthont a sóvidéki város, de míg korábban a román–magyar kapcsolatok elmélyítése volt a cél, az idei rendezvény – május 5. és 7. között – felöleli a közép-kelet-európai régió egészét.

A térség államaiban működő vállalatok vezetői, szakértők, tanácsadók és elemzők arra keresnek választ a konferencián, hogy miként lehetne előmozdítani a régió kis- és közepes vállalatainak (kkv) integrálódását a nemzetközi gazdaságba. Várhatóan szó esik a finanszírozás, a tőkebefektetés és a pályázatadás időszerei problémáiról éppúgy, mint a határokon átvívelő együttműködés gondjairól. Kiemelt ágazatként szó lesz a környezetiparról és az innovációról.

Gulyás József, a szervezést lebonyolító magyarországi KKVHÁZ vezérigaz-



Gulyás József, a KKVHÁZ vezérigazgatója Szovátára invitálja a régió kisvállalkozóit

gatója, hangsúlyozta: mint bolgár, moldovai, Szovátára éppúgy várnak szerb, szlovák és ukrán üzletembereket, politikuso-

kat, önkormányzati vezetőket és elemzőket. A szervezők reményei szerint eljönnek a népszerű üdülőhelyre a kistérség olyan vállalkozásai, amelyek piacképes termékekkel rendelkeznek, és tőkére, hitelre vagy uniós forrásokra pályáznak – ezen vállalkozások térítésmentesen mutathatják be a konferencia ideje alatt termékeiket.

Mint a napokban tartott budapesti beharangozó elhangzott: a vitafórum helyszíne azért is ideális, mert jó példa a messziről származó befektetőkre. A Medve-tó közelében felépített szálláshelyek zöme ugyanis a magyarországi Danubius csoport gazdasági érzékének és „szemfülességének” köszönhető, de az egyik kiemelt támogató, az OTP Bank is a térség legnagyobb anyaországi befektetői közé tartozik. A térségben emellett érezhetően nőtt a gazdaság élénkítése a tavaly februárban útjára bocsátott Mikó Imre Tervnek köszönhetően, ugyanakkor az is jelzésértékű, hogy akadozik az információcsere, nincs összehangolt térségi gazdaságpolitika, ami gátolja az együttműködések ösztönzését. ◀

Pénz vidéki turizmusra

ÚMSZ

► A mezőgazdasági kifizetések ügynökségénél ma indul újabb, egy hónapig tartó pályázati szesszió, amelynek keretében panzióépítésre és agroturisztikai létesítményekre lehet támogatást igényelni. A vidéki idegenforgalom ösztönzésére – az úgynevezett 313-as intézkedésre – a mezőgazdasági minisztérium európai uniós alapokból mintegy 186,5 millió eurónak megfelelő összeget különít el. A kiírás szerint a sikeresen pályázók

akár 85 százalékos vissza nem térítendő támogatáshoz juthatnak. Míg a finanszírozás összege panziók esetében legfeljebb száz ezer euró lehet, egyéb turizmusfejlesztési projekteket akár 200 ezer euróval is támogathat az ügynökség. Turizmusfejlesztésre állami forrásokból 2013 végéig további, mintegy 545 millió euró áll rendelkezésre, ám a szaktárca képviselői figyelmeztettek, hogy a jelentős érdeklődés miatt az alapok a kitűzött határidőnél hamarabb kimerülhetnek. ◀

Böjtös volt a húsvét

Hírösszefoglaló

► Átlagban 100 és 500 lej közötti összeget költöttek a húsvétra a romániai családok, ám a lakosságnak mintegy negyede nem engedhetett meg magának semmilyen ünnepi többletköltséget, további kilenc százaléknak pedig nemhogy luxusra, de még a legszükségesebbre sem futotta – derült ki az IRES közvéleménykutató intézet felméréséből. A háztartásoknak csupán egyötöde „adta meg a módját” az ünnepnek azzal, hogy ezer lejnél többet költött az előkészületekre, a válaszadók zöme – több mint 40 százalék – idén kevesebb kiadással számolt, mint egy

évvel korábban. Míg a tojás továbbra is a húsvét legfőbb szimbóluma maradt – a családok kétharmada 10-30 tojást festett –, a megkérdezettek fele idén nem ragaszkodott a bárányhús fogyasztásához. (Ennek ellenére a mezőgazdasági minisztérium adatai szerint közel négy millió bárányt vágtak le az ünnepre Romániában, ami a hazai fogyasztás 99 százalékát fedezte.) Ugyanakkor a lakosság idén nagyobb kedvvel vágott neki az üdülésnek: az előzetes szállásfoglalások 8-10 százalékkal növekedtek az elmúlt évhez viszonyítva, ami több mint 6 millió eurós bevételt jelentett a hazai idegenforgalom számára. ◀

HIRDETÉS



ROMÁNIÁHOZ CÍMZETT LEVÉL

MINDENNAP ÍGY KÖSZÖNTSÜK EGYMÁST:
JÓ SZERENCSET! - MINT A SZÉP IDŐKBEN

A nevem David Cristian, 40 éves vagyok, Verespatakon születtem és itt nőttem fel. Házias vagyok, két gyermek apja. Tizenhat évet dolgoztam a verespataki bányában, amíg bezárt. Ezt követően egy ideig állás nélkül maradtam, de Veresvölgyben akadt egy munkahely. Sajnos, csak egy évet és pár hónapot tartott. Így ismét munkanélküli

maradtam. A kiegészítő béreket 2008-tól nem folyósítják...

2011-ben esélyem volt arra, hogy a Roşia Montană Gold Corporation ideiglenes szerződéssel alkalmazzon. Családom számára, és nekem is, fellelegzést jelentett. Mindenki örül, ha tisztességes munkával pénzt szerezhetsz.

Azért írok, hogy egy olyan ember öröme és reményét tolmácsoljam, aki nem kíván egyebet, csak dolgozni szeretne, hogy tisztességesen nevelhesse fel a gyermekeit. Azért, hogy reményünk ne vesszen el, kérem, támogassák a verespataki bányászatot.

Ha beindul a bányaterv, nem csak a helybeliek dolgoznak majd itt, hanem nagyon sokan mások.

Verespatakon mindig bányászatból éltek az emberek. Soha másból.

Cristian David

A VERESPATAK KÖRNYÉKIEK NEM KÍVÁNNAK MÁST, CSAK DOLGOZNI SZERETNÉNEK. Ismerd meg életük történetét a www.scrisoarecatreromania.ro honlapon! A verespatakiak kezdeményezése, a Roşia Montană Gold Corporation támogatásával.

Székely példa inasképzésre

Horváth Szekeres István

▶ A szakoktatás újraindításáról és az inasképzési lehetőségek feltérképezéséről értekezett a hétvégén Hargita Megye Tanácsa a Csíki Magánjavak első munkaértekezlete után. A beszélgetésen több mint ötven személy vett részt, közöttük azok a gazdák és kisvállalkozók, akik vállalnák az inasok betanítását, foglalkoztatását. „A gyerekek nevelése során azt tapasztaltuk, hogy a mai oktatási rendszer olyan felhőtteket nevel belőlük, akiknek nincs szakma a kezükben, így értelemszerűen nem találják helyüket a társadalomban, nem tudnak annak építő tagjai lenni” – nyilatkozta Bőjte Csaba, a Dévai Szent Ferenc Alapítvány elnöke, a Csíki Magánjavak vezetője. Amint ezt egy hasonlattal is kifejtette: olyan számítógépeket építünk, amelyeken nincs program, így nem tudnak rendesen működni.

Eddig 35 gazda fogadna tanoncokat

„Sikerült egy olyan szakemberekből álló munkacsoportot kialakítani, amely többek között az inasképzésre vonatkozó igények felméréseivel, illetve az inasok tobor-



A Hargita megyei inasképzés további részleteit május közepén ismerteti a megbízott munkacsoport

zásával foglalkozik majd” – ismertette Borboly Csaba, Hargita Megye Tanácsának elnöke. Tájékoztatása szerint egyelőre azt tudták feltérképezni, hol van lehetőség gyakorlati oktatásra és képzésre. „A képzésen résztvevő diákok egy része a Dévai Szent Ferenc Alapítvány által gondozott gyerekek közül kerülne ki, egy részük pedig azon gyerekek közül, akikről a megyei tanács gondoskodik” – mondta az előljáró. Hozzátette: eddig a Székely Termék-programban résztvevő mintegy 200 termelő közül 35 már első megkeresésre vállalta inasok képzését, betanítását. A képzés indításra

készen áll, egy héten belül akár el is lehetne kezdeni, tudtuk meg Borboly Csabától. Elmondása szerint a források 100 százalékát állná a megyei tanács, az összegnek nem szabtak felső határt. A képzés olyan területeken folyna, mint mezőgazdaság, fafeldolgozás, kézművesség, illetve vendéglátás. „Mire Bukarestben észreveszik, hogy szükség van egy ilyen képzésre, mi már készen leszünk vele, és reméljük, hogy majd követik a példánkat. Háttha az a teher, amit a tanács az állam helyett felvállalt, előbb vagy utóbb megtérül, és belátják, hogy csak így lehet munkahelyet teremte-

ni” – fogalmazott lapunknak Borboly.

Hiánypótló volna az inasképzés

Az inasképzéssel foglalkozó újonnan megalakult munkacsoportban szerepet vállal a tanfelügyelőség, a megyei tanács, az agrárkamara, a Hargita Megyei Művészeti Népiskola, a Szent Ferenc Alapítvány, valamint a Caritas képviselői. A megbeszélésen Ferenc S. Alpár Hargita megyei főtanfelügyelő is részt vett, mint elmondta, a képzés nem fedi az iskolai intézményekben zajló szakképzést, hanem ennek kiegészít-

tője. „Nyolcadik osztályban a gyerekek nem szívesen választják szakképzésnek sem a mezőgazdaságot. Később, mikor rájönnek, hogy ebben is van megélhetési lehetőség, már nem részesülhetnek semmilyen képzésben, tehát az inasképzés tulajdonképpen egy fontos hiánypótló” – nyilatkozta lapunknak Ferenc S. Alpár. Mint ismertette, az oktatásban 15 és 25 év közötti fiatalok vehetnek részt, a képzés nagyrészt gyakorlatból áll majd. A jelenleg is érvényben lévő inastörvény szerint az inasok képzése a munkatörvénykönyv értelmében kötött szerződésen alapszik, amelyet egy engedéllyel rendelkező magánvállalkozó és a leendő inas köthet meg. Az inasoknak az adott szakmában nem kell rendelkezniük máshol szerzett szakképesítéssel, azonban a minimum nyolc osztályos végzettség kötelező. Egy vállalkozónál párhuzamosan legfeljebb három inas tanulhat, a képzés ideje minimum 12, maximum 36 hónap lehet, egy-egy évig tartó, három különböző szintű képzéssel. A képzés elkezdése előtt egyhónapos próbaidő van, amikor a szerződés még felbontható. Az inasok havi fizetésre jogosultak, melyet a munkaerő ügynökség havi 300 lejrel támogat. ◀

Röviden

Sárga jelzésű árvízriadó

Sárga jelzéssel figyelmeztet az árvízveszélyre az Országos Vízügyi hatóság, ugyanis az utóbbi napok heves esőzése miatt kritikus szintre emelkedett a folyók vízszintje. Árad a Temes, a Borzsova, a Moravica, a Néra, a Prahova is, de veszélyeztetett a mellékfolyóik vidéke is. A folyók elsősorban Temes, Krassó-Szörény, Buzău és Prahova megyében fenyegetnek áradással, itt árvízvédelmi készülség van. A meteorológiai intézet előrejelzése szerint a hét közepéig tovább tart az esős idő, az ország északi és nyugati megyéiben helyenként nap-sütés is várható.

Szerepek a családban

A Szülők iskolája rendezvényt sorozat negyedik előadását ma 18 órától szervezi meg a Csíki Anyák Egyesülete (CsAkEgy), a Hargita Megyei Kulturális Központ alagsori termében. A CsAkEgy meghívására Gábor Zsuzsa tanácsadó tanár fog beszélni a családi egyenségről, illetve a családot ért pozitív és negatív hatásokról a helyi közösségekben, ezek mértékéről, tényezőiről. Az érdeklődők továbbá megtudhatják, melyek a működő szerepek egy családon belül, hogyan történik ezek felvállalása és megélése.

Indul a felvételi tájékoztató

ÚMSZ

▶ Idén is „házhöz szállítja” a felsőoktatási felvételihez szükséges információkat az Országos Magyar Diákszövetség (OMDSZ) Felvételi Tájékoztató Körútja, amely április 23-án indul. Az elmúlt évek tapasztalatai alapján a diákszövetség párhuzamosan két körutat is szervez, az egyik a Partium, a másik Székelyföld településeit tűzte ki uticélul. Az ismertetőket során 5 nap alatt 19 városban

mutatják be az évente megjelenő Egyetemi Kalauz 2012-es kiadványát, illetve részletes tájékoztatást nyújtanak a képzésekről, ösztöndíj-lehetőségekről, egyetemokről, bentlakásokról, az egyetemi központok kulturális és szórakozási lehetőségeiről és a diákszervezetekről. A könyvben szerepelnek a magyar alapítványi és egyházi felsőoktatási intézmények, a magyar tantervű karokkal rendelkező állami egyetemek, a nagyobb egyetemi központok

román állami egyetemei, valamint a magyarországi felsőoktatási intézmények romániai konzultációs központjai. Az ismertető körút célja az, hogy minél több középiskolást meggyőzön arról, hogy felelősségteljesen válasszon, és tudatosan készüljön a számára legmegfelelőbb szakra. Az OMSZ Felvételi Tájékoztató Körútja április 27-én ér véget. A pontos helyszínekről és időpontokról az érdeklődők a www.omdsz.ro honlapon tájékozódhatnak. ◀

Gazdára leltek a kóbor ebek

ÚMSZ hírosszeállítás

▶ Kóborkutya-örökbefogadási akciót szervezett a hétvégén Nagyváradon a helyi önkormányzat és az SOS Dogs Alapítvány. A rendezvényre mintegy 30 állatot, a legbarátságosabbakat és legfiatalabbakat vitték el, az alapítvány kutyamenhelyén viszont négyszáz eb közül lehet válogatni. Az akció alkalmával 25 kutyát sikerült örökbe adni, valamennyi négy lábú ivartalanított, beoltott, féregtelenített és naprakész egészségügyi könyvvél is rendelkezett. Lázár Károly, az alapítvány igazgatója szerint viszonylag sokan vesznek örökbe ebet, de a

kóbor kutyák száma is egyre nagyobb, sokan pedig egyszerűen kidobják a megunt házikedvencet az utcára. Az ebeket barátságos módszerekkel igyekeznek megszerezni, csak kivételes esetekben folyamodnak kábításhoz vagy fogóbohoz. A nagyon félős állatokat altatni szokták, a nagytestűeknél pedig egyre ritkábban használják a hurkos végű botot. Az alapítvány munkatársai szerint a kutyákat rendszerint az emberek vadítják el, úgy vélik, a menhelyen a legtöbb kutya megszélidül, bár a kegyetlen bánásmód után nehezebb dolguk van a velük.

A brit Hillside Animal Sanctuary állatvédő egyesü-

let is segíteni próbál a romániai kóbor kutyák helyzetén, ugyanis az észak-angliai Norfolkban található menhelyekre szállítják az ebeket. A frettenhami állatvédő egyesület azt követően fogadhat Romániából kóbor kutyákat, hogy a brit hatóságok módosították az állatkaranténra vonatkozó törvényt. Az ebeket szállító teherautók három napon át 2700 km-t tesznek meg hét európai országon áthaladva míg célba érnek. Az egyesület 200 angol fontot, azaz több mint 1000 lejt fizet egy Romániából elszállított kutyáért. Eddig a frettenhami állatvédő egyesület 30 gazdátlan kutyát fogadott be, két bukaresti menhelyről. ◀

HIRDETÉS

ELŐSZÖR ERDÉLYBEN

A húszéves AMIGO bemutatja:

★ GESZTI PÉTER ★

NAGYSZABÁSÚ ÉLŐ KONCERT

Rapülők | Jazz+Az | Gringo Sztár dalokkal

„Gringo SztárVendég”: **BARICZ GERGŐ**

először saját zenekarával, a támogatásával

- ★ Csíkszereda, Városi Sportcsarnok, 2012. április 22., 19 óra
- ★ Marosvásárhely, Városi Sportcsarnok, 2012. április 23., 19 óra
- ★ Gyergyószentmiklós, Városi Sportcsarnok, 2012. április 24., 19 óra
- ★ Székelyudvarhely, Városi Sportcsarnok, 2012. április 25., 19 óra

Jegy ára:
Elővételben **25 lej**
Helyszínen **30 lej**

Szervező:

Régió:

Röviden

Rinocérosok a Prágai Nemzeti Színházban

Eugène Ionesco *Rinocérosok* című drámáját állítja színpadra Tompa Gábor rendező, a Kolozsvári Állami Magyar Színház igazgatója a Prágai Nemzeti Színházban, a próbák tegnap kezdődtek el. A drámát Ivan Zmatlík fordította cseh nyelvre, a díszletet Helmut Stürmer, a jelmezeket Carmencita Brojboiu tervezte. Az előadás zeneszerzője Vasile Şirli, dramaturgja pedig Martin Urban. Az előadást május 30-án mutatják be a színház Nova Scena (Új Színpad) nevű, 600 férőhelyes épületében.

(Szép) Új világ ma Gyergyóban

A Karel Èapek *R.U.R.* című műve alapján készült „történelmi darabot a jövőről” ma este 8-tól tekintheti meg a gyergyószentmiklósi közönség a Figura Stúdió Színházban. Budaházi Attila és Victor Ioan Frunzã szövegváltozatát utóbbi vitte színpadra, *(Szép) Új világ* címmel. Érvényesek az elmaradt bérletek.

Victor Vasarely-tárlat Erdélyben

A kézdívásárhelyi Vigadó Művelődési Házban nyitják meg holnap 18 órakor Victor Vasarelynek, az op-art legjelentősebb képviselőjének kiállítását. A művész Vásárhelyi Győző néven született Pécsen 1906-ban, 1930-ban emigrált Franciaországba, ott vált világhírűvé. Alkotásainak legnagyobb gyűjtője a Csepei zenészcsalád, a kiállítást Csepei Tibor kiséri romániai körútján, amelynek Kézdívásárhely a második állomása Bukarestet követően. A háromszéki város után Csíkszeredába, Marosvásárhelyre és Kolozsvárra is eljut az értékes tárlat.

Színről színre – könyv a forradalomról

G. Mátyus Melinda *Színről színre* című, a temesvári református egyházaköztség forradalmáról szóló kötetét mutatják be ma 18 órától Magyarország Kolozsvári Főkonzulátusán. A bemutató házigazdája Szilágyi Mátyás főkonzul, a könyvet Szántai János ismerteti.

Valahol Palilulán – mozi a színházban

Az ismert színházi rendező, Silviu Purcãrete első filmjét vetítik április 23-án, hétfőn délután 5-től és este 8-tól a Kolozsvári Állami Magyar Színház nagytermében. Az *Undeva la Palilula (Valahol Palilulán)* című alkotásban a főszerepet Dimény Áron színművész játssza, akit a *Sorstalanság*, *Mansfeld* vagy *Europolis* című filmekből is ismerhet a filmkedvelő közönség.

Kiosztották az EMKE-díjakat

Tofán Koós Imola

Az erdélyi magyar közművelődés napja apropóján szombaton osztották ki az EMKE (Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület) idei díjait a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet dísztermében. Dáné Tibor Kálmán, akit a díjátadót megelőző közgyűlésen ismét az EMKE országos elnökévé választottak, elmondta: idén tizenhárom díj, egy életműdíj és két tiszteletbeli tagságot igazoló oklevél kiosztásáról döntött a vezetőség.

Az életműdíjat Marosi Ildikó irodalomtörténész kapta idén, akinek munkásságát Horváth Andor méltatta. Mint elmondta, Marosi Ildikó évtizedeken át gyűjtötte, rendszerezte a közelmúlt erdélyi magyar irodalmának termékeit, majd az utóbbi 22 évben szinte folyamatosan jelentek meg az irodalomtörténeti munkák az ő gondozásában.

Lapunk vezető szerkesztője, Cseke Péter Tamás Spectator díjban részesült az erdélyi magyarság jövőjét szolgáló publicisztikai tevékenységéért. Kántor Lajos laudációját Kós Katalin, az EMKE szakreferense tolmácsolta. „Cseke Péter Tamás



Cseke Péter Tamás laudációját Kós Katalin olvasta fel

publicisztikáját a kiegyensúlyozottság, körültekintés, higgadság jellemzi. Elemzései mértéktartóak, meghatározó szempontjai összehangzóak a romániai magyarság érdekeivel, egy reális jövő megépítésével” – írta méltatásában a Korunk szerkesztője.

Kolozsvár talán legismertebb néptáncos házaspárja, Both Zsuzsa és Both József Kacsó András-díjat vett át az erdélyi magyar néptáncművészet minőségi műveléséért és a népművészet értékeinek széles körű megismertetéséért. „Amikor ők ketten táncra összekapaszkodnak, abban nemcsak szépség van, hanem a tánc iránti mélységes tisztelet és alázat is” – mondta a néptáncoktatással,

néptáncalálkozók szervezésével foglalkozó Both házaspárról Dáné Tibor Kálmán.

A Bányai János-díjjal kitüntetett Vajda András Sáromberkén élő néprajzkutató rendszeres terepkutatásaiért, módszeres forrásfeltáró és múzeumi intézményszervező munkásságáért kapta az elismerést. Winkler Gyula videóüzenetet küldött Brüsszelből, hogy a Kun Kocsárd-díjjal kitüntetett Fülöp Júlia közösségszervezői tevékenységét méltassa. A szászvárosi RMDSZ-elnök a Hunyad megyei szórványmagyar közösség felemeléséért végzett áldozatos munkájával érdemelte ki az EP-képviselő elismerő szavait. Három évtizedes kitartó

szervező, irányító, hagyományápoló és kulturális értékmentő munkásságáért vehetett át Nagy István-díjat a sepsiszentgyörgyi Dulányi B. Aladár. Dukász Péter színész-rendező, aki a méltatás szerint „mindig megújulásra törekvő színészetével több mint három évtizede szolgálja a temesvári magyar színjátszást”, Bánffy Miklós-díjban részesült.

Vastapsot kapott a Poór Lili-díjjal kitüntetett Albert Júlia. A kolozsvári színművész Kőllő Katalin, a Szabadság napilap szerkesztője méltatta. „Ő ugyanis tudja, hogy ha játszótársai felé nem fordul teljes lelkével, ha a színpad iránt nem érez lelki alázatot (is), akkor az általa megformált figura sem tud úgy megszületni, hogy aztán a közönség azt érezze: hiteles volt, amit látott” – mondta Kőllő Katalin Albert Juliáról, aki gazdag színészi, előadó-művészi és tanári munkásságáért kapta a díjat.

Kovács György-díjat vett át a Marosvásárhelyi Nemzeti Színház ígéretes fiatal tehetsége, Bányai Kelemen Barna színművész, Uray Péter rendezőt pedig a mozgásház erdélyi meghonosításáért, az M Studio társulatának megalapításáért Tompa

Miklós-díjjal tüntették ki. A hagyományt a legkorszerűbb törekvésekkel ötvöző művészi tevékenységéért, egyedi művészi világának megteremtéséért Szolnay Sándor-díjban részesült a marosvásárhelyi képzőművész, Kőllő Margit. A Hargita Megyei Könyvtár munkatársa, Kosz Orsolya több évtizedes szakmai tevékenységét Monoki István-díjjal jutalmazta az EMKE. A *Kolozsváros. Milyen város?* műemlékpedagógiai sorozat szerkesztőbizottsága, élén Zsigmond Ilkával, Kőváry László-díjat érdemelt ki, a kincses város történelmi értékeinek újszerű ismertetéséért, a kolozsvári Bartha Bálint pedig Gróf Mikó Imre-díjban részesült, egyházi és kulturális értékmentő, valamint szociális intézményeket támogató tevékenységéért. Az EMKE tiszteletbeli tagjai közé emelte Hajnal Jenőt, a Vajdasági Magyar Művelődési Intézet igazgatóját és Kelemen Péter koncerttechnikust.

Az EMKE-díjként átadott szobrocskák Venczel Árpád szobrászművész, restaurátor *Parasztmadonna* című alkotásának kibővített másolatai, a díszes okleveleket pedig Venczel Attila képzőművész készítette. ◀

Frissített Médiabefutó

Horváth Szekeres István

Elkezdődtek a *Médiabefutó 2012* székelyföldi helyi szakaszai. A versenyek indulása előtt Székelyudvarhelyen, Gyergyószentmiklóson és Csíkszeredában tartottak sajtótájékoztatót a szervezők.

A főszervező *Transindex* felelős szerkesztője, Balázsipál Előd az öt és fél éves kihagyás háttérét magyarázta a csíkszeredai Palermo kávéházban szervezett sajtótájékoztatón: „Nem azért hagytuk abba 2006-ban, mert nem éreztük sikeresnek a rendezvényt, hanem mert kezdtek úgy érezni, hogy ismétlődnek az előadók, ugyanazokat az arcokat látjuk. Ezért úgy gondoltuk, hogy kell egy kis szünetet tartani.” Hozzátette: ez idő alatt felnőtt egy új generáció, akinek szüksége van egy ilyen rendezvényre, amelyen kibontakozhatnak, kipróbálhatják magukat. Éppen ezért mindenkit, aki tehetséget érez magában arra bátorítanak, hogy jelentkezzen.

Valóságos piaci dömping zajlik a tehetségkutatók körül, mondta el Bodor László, a társszervező RMDSZ főtárhelyettese. Ezzel szemben a *Médiabefutó* azért más, mert színpadra alkalmazott rendezvény. Nagyon közvetlen, hiszen a versenyző folyamatosan konzultál a zsűritagokkal, mindegyik zsűritag korri-

gálja az apróbb hibákat a szakterülete szerint. A verseny a közönség előtt zajlik” – fogalmazott Bodor. Szerinte Erdélyben igenis van „matéria, van potenciál”. Mi sem bizonyítja ezt jobban, mint az, hogy sokan, akik Magyarországon hírnévre tettek szert, egykor Médiabefutósok voltak, mint Baricz Gergő vagy Abodi Nagy Blanka.

Idén a színpadi vetélkedőkkel párhuzamosan egy internetes DJ remix verseny is beindult a rendezvény honlapján. A Role és a Médiabefutó-nagydíjas Katalpult együttes is felajánlotta egy-egy számát az ártértelemzésre, áthangszerelésre. Mindkét szám, sávokra bontva, letölthető a Médiabefutó honlapjáról.

Szombaton, április 14-én este Sepsiszentgyörgyön a Kónya Ádám Művelődési Házban 13 háromszéki produkció versengett a rendezvény sorozat eddigi legjobb hangulatú, telt házas előadásán. A rendkívül változatos, többek között színházi jeleneteket, rappelést, rock and rollt, népdalt, dobzószólót, klasszikus zongorát, etűdöt és két Adele-dalt is felvonultató verseny végén Deszke Ottilia, Kocsis István, Szász Ági, Fazakas Alpár, az Igaz Szawak és a V.U.B. – Verseny után borozunk jutottak tovább a május 4-i, székelyudvarhelyi regionális döntőbe az RMDSZ és a *Transindex* által szervezett vetélkedőn. ◀

Székelykapuk kenderből

Antal Erika

Kubinyi Anna textil-munkáiból nyílt kiállítás a hétvégén Marosvásárhelyen a Kultúrpalota földszinti kiállítótermeiben. A magyarországi képzőművész és alkotásait Entz Géza művészettörténész méltatta, kiemelve azt, hogy a faliszőnyegeket, a különleges formájú dekorációk jelentése az emberi létet kapcsolják össze a nemzeti léttel. „Szívhez és észhez szólnak, a szellemhez szólnak, emberi érzéseket és élményeket fejeznek ki. Műveiben egyszerre szólal meg a természet és az ember, akárcsak Bartók művészetében” – fogalmazott a művészettörténész. Kubinyi Anna tíz évet

töltött Franciaországban, ahonnan hazatelepedett Budapestre. Nemzeti hovatartozása, gyökereihez való kötődése tulajdonképpen ott erősödött meg, ott jött rá arra, hogy hol az igazi hazája. „Nem lehet sokáig élni valahol idegenként, azzal a tudattal, hogy ott soha nem sikerül gyökeret eresztetni. Ott jöttem rá arra, hogy az én otthonom itt van” – magyarázta az ÚMSZ-nek a művész, aki öt évvel korábban már bemutatkozott Marosvásárhelyen, a Bernády Házban. A most látható tárlata egy tizenöt évet átölelő élet-szakaszt mutat be. A művész a kendert használja alapanyagként, azt munkálja meg különböző formákban, különböző technikákkal. Téma-

ját az erdélyi motívumokból, a székelység történetéből meríti, a legendák és mondák világából, illetve a székelyföldi hétköz- és ünnepnapokból. A magyar élményvilág és az ember problematikája foglalkoztatja, az erdélyi aspektusok, a székelykapuk, amelyek még nagyon sok faluban funkcionálisak, de az élet és az elmúlás kérdéseit is szívesen firtatja. „Hihetetlen, hogy a 21. században ennyire tud hatni Erdély, hogy több mint tíz éve a hatása alá kerültem, és ez az érzés még mindig a legmeghatározóbb a számomra. Ezzel a kiállítással is a csodálatomat akarom leróni a székelység előtt, az erdélyi emberek előtt” – fogalmazta meg tárlata üzenetét Kubinyi Anna. ◀



Kubinyi Anna székelykapui nem fából, hanem gazdagon megmunkált kenderből készülnek A szerző felvétele

KEDD

2012. április 17.

A nap filmjei**Prima Tv, 20.30**
Rajtautók

Joe, az egykori nehézfű ma zenészként keresi a kenyerét, s már a hírnév kapujában érzi magát, mikor az orosz elnöknek tartott koncerten az ő bandája lép fel az amerikai popstár, Venus előtt. A sors azonban mást tartogat a számára. Fegyveresek törnek be az előadásra, ami percekkel belül vérfürdőbe torkollik: brutális módon végeznek nemcsak az orosz titkosszolgálat embereivel, de jó néhány civillel is.

**DUNA TV, 21.00****A hetedik pecsét**

Antonius Block a vitéz és fegyverhordozója, Jöns a keresztes háborúból térnek vissza. Lepusztult földeken, dühöngő járványok között vezet útjuk. Block a vándorlást úgy tekinti, mint a megismeréshez, tudáshoz vezető utat. Minden áron tudni akar. Ha Isten hallgat, kész megkérdezni a Sétánt. Jonsot nem foglalkoztatják túlságosan ura metafizikai kételyei.

**m1, 21.40****Az ellenszer**

Jacques-Alain Marty, azaz JAM szinte a világ ura: egy hatalmas cégcsoport karizmatikus vezetője, mindenható feje. A munkában nem tűr pardont, beosztottjai alig tudják tartani vele a lépést. Am egy ideje a rettenthetetlen üzletembert kinzó pánikrohamok gyöttrik, melyek persze a legvárhatóbb pillanatokban törnek rá. Orvosa szerint ez bizonyosan egy gyermekkori traumára vezethető vissza.

**KOSSUTH RÁDIÓ**

9.00 Hírek **9.40** 8 és fél **10.00** Napközben **11.00** Hírek **12.05** Élhető világ **12.30** Vendég a háznál **13.00** Déli krónika **13.40** Magánhangzó **14.05** Rádiószínház **14.30** Tanúim lesztek! **15.05** Arcvonalok **16.05** Közlelő **16.45** Zöldövezet **18.30** Krónika **19.00** Közéleti ütköző **19.15** Magánhangzó **19.30** Határok nélkül **20.25** Tettlen ért szavak **20.50** Jó éjszakát! **21.04** Rádiószínház **21.30** A nap történetei **23.25** Esti beszélgetés

BUKARESTI RÁDIÓ

magyar nyelven a regionális stúdiók középhullámú adásában **15.00** Híradó, kommentár **15.20** Magyar zenei lexikon **15.30** Aranyemberek - magyarok Bukarestben

MAROSVÁSÁRHELYI RÁDIÓ

11.00 Hírnegyedóra, Sport, Rádióújság **12.00** Híradás **12.30** Gazdaélet **13.05** Zenei üzenetek **14.00** Híradás, Kultúr-Presszó **15.00** Híradás, KultúrPresszó, Könyv és lemeztéka **16.00** Híradás, Sport, Rádióújság **17.00** Híradás **17.15** Művelődési hírek, Csenedestárs **17.55** A nap hírei röviden

KOLOZSVÁRI RÁDIÓ

2.00 Éjszakai váltás **8.00** Hírek, sport **8.10** Hangoló **9.50** Hírek, reklám **15.00** Slágeróra **16.00** Hírek, rendezvényajánló **16.15** Észbontó **17.00** Nap-óra **17.30** Népzene **17.55** Hírek, műsorismertető

DUNA TV

6.55 Roma Magazin
7.30 Híradó
7.35 Domovina
8.00 Kárpát Expressz
8.30 Híradó
8.35 Kultikon (ism.) Szolgáltató magazin
9.30 Híradó
9.35 Közbeszéd (ism.) Aktuális háttér-műsor
10.00 Kapcsoljuk az Országházat
17.10 1 könyv
17.15 Kézművek - Vízimolnár
17.25 Csak egy kislány... (dokumentumf.)
18.00 Kisváros (s)
19.00 Híradó
19.30 Közbeszéd
20.00 Térkép
20.30 Múzeumtúra - francia módra
21.00 A hetedik pecsét (svéd filmdráma, 1957)
22.35 Hírek
22.40 Dunasport
22.45 Kultikon Szolgáltató magazin
23.40 Magyar Jazz Ünnepe 2011.
0.25 Börfejúek Ázsiában (dokumentumf.)
1.15 Antonin Dvorák: 8. szimfónia (magyar koncertf.)
2.05 Térkép (ism.) Integrációs magazin
2.30 Lélek Boulevard
2.55 Nyelvörző (ism.)

TVR 1

7.00 Reggeli híradó
9.10 A palota legendái: Jumong herceg (drámasor.)
10.20 A divat világa
10.25 Antonio Banderas portréfilm
11.25 Túl a hírnéven
11.30 Közlelő hozzád
12.00 Üzlet és pénzügyek
12.45 A palota legendái: Gyebaek (koreai drámasorozat)
14.00 Hírek
14.45 Teleshopping
15.30 Európai roma
16.00 Magyar nyelvű műsor az egyeszen
16.50 VI Pál (olasz életrajzi film, 2008), 4. rész
17.40 A palota legendái: Gyebaek (koreai családi drámasorozat)
18.53 Hírek
20.00 Híradó plusz - a nap válasza
21.00 UEFA Champions League Stúdió (live)
21.40 Bayern Munchen-Real Madrid labdarúgó mérkőzés (live)
23.50 UEFA összefoglaló
0.20 VI Pál (olasz életrajzi film, 2008) (ism.)
1.15 Üzlet és pénzügyek (ism.)

VIASAT 3

8.40 A nagy házalakítás (ismétlés) **9.25** Gyilkos számok (ismétlés) **9.30** Gyilkos sorok (sorozat)
11.15 Kamukém (am.-hongk. vígjáték) **12.55** A dadus (sorozat) **13.55** A nagy házalakítás (ism.) **14.55** Monk (sorozat) **16.40** CSI (ism.) **17.35** Bűnös szándék (sorozat) **18.30** Gyilkos számok (sorozat) **19.30** A nagy házalakítás **20.30** Jóbarátok (sor.) **21.25** Két pasi (ism.) **22.20** Éden Hotel 2.

m1

6.20 Hajnali gondolatok
6.23 Az Este (ism.)
6.55 Ma Reggel
Benne: Híradó, sporthírek
10.10 A Silla királyság ék-köve (s)
11.05 Mindenből egy van (magyar sor.)
12.00 Kékfény (ism.)
Bűnügyi magazin
13.01 Híradó délben
13.25 Srpski Ekran
13.55 Unser Bildschirm
14.25 Magyar elsők (ism.)
14.45 Marslakók (s)
15.15 Hacktion (magyar akció sor.) (ism.)
16.15 Angyali érintés (s)
17.00 Veszélyes szerelem (s)
17.45 MM A megoldások magazinja
18.40 Everwood (s)
19.30 Maradj talpon!
20.30 Híradó este
20.55 Sporthírek
21.00 Időjárás-jelentés
21.10 Marslakók (s)
21.40 Az ellenszer (francia vígj., 2005)
23.30 Az Este
0.05 Tudorok (s)
1.00 A rejtélyes XX. század
1.30 Angi jelenti
2.00 Everwood (s) (ism.)

TVR 2

6.00 Hírek (ism.)
7.00 Teleshopping
8.00 Figyelem, énekelünk! (drámasor.)
9.30 Arománok
10.00 Sztárgyár
11.00 Minden pénz megér (ism.)
12.10 Az élet ritmusa (olasz filmdráma, 2009)
14.00 Parlamenti pártok fóruma
14.35 Együtt Európában
15.30 Teleshopping
16.00 Caterina és a lányok (olasz sorozat)
17.00 Vallomások
18.00 Info+
18.20 Sztárgyár - verseny show
18.50 Az arany szívű lány (olasz romantikus film, 2008)
20.35 Sarki fény (am.-kan. rom. dráma, 2005)
21.30 Késhegyen
22.30 Hírek
23.30 Sztárgyár - verseny show
0.00 Esküdt ellenségek (amerikai krimisor.)
0.55 Autó mánia
1.30 Caterina és a lányok (olasz sor.)
2.20 Sztárgyár - verseny show (ism.)
2.45 Sarki fény (am.-kan. rom. dráma, 2005) (ism.)

SPORT.RO

9.05 Tiki Taka **10.00** Pontos sportidő **12.00** Sport.ro Hírek **13.00** Sport.ro Hírek **13.10** Pontos sportidő **14.00** Sport.ro Hírek **15.00** Prosport óra **16.00** Sport.ro Hírek **16.30** Pontos sportidő **18.00** Sport.ro Hírek **19.00** 1000 halálós történet **20.00** Információk **21.00** Sport.ro Hírek **22.00** LK Superstars: Moroşanu vs Sora **23.00** Sport.ro Hírek **23.10** Wrestling RAW

m2

6.50 Hajnali gondolatok
6.55 Ma Reggel
10.00 Múlt-kor
10.25 Compact Disco
10.30 Rejtélyek Tesz-Vesz városban
10.55 MacGyver (sor.)
11.45 Felfedező úton a Robinson család (sor.)
12.10 A Nyereg Klub (sor.)
12.35 Lizzie McGuire (sor.)
13.01 Híradó délben
13.25 Fótér
14.50 1100 év Európa közepén
15.20 Magyar pop
16.15 Família Kft. (sor.)
16.45 MacGyver (sor.)
17.30 Compact Disco
17.35 Felfedező úton a Robinson család (sor.)
18.05 A Nyereg Klub (sor.)
18.30 Lizzie McGuire (sor.)
18.50 Robbie, a foka (sor.)
19.40 Esti mese
20.15 Veszélyes szerelem (sor.)
21.00 Híradó este
21.30 Rocca parancsnok (sor.)
22.20 Maradj talpon!
23.15 Angyali érintés (sor.)
0.00 Az ellenszer (francia vígj., 2005)

PRO TV

6.00 Happy Hour (ism.)
7.00 Pro Tv hírek, időjárásjelentés
10.00 A Názareti Jézus (olasz-angol filmdráma) (ism.)
11.00 Fogadás az étellel (román sorozat)
12.00 Fogadás az étellel (román sorozat)
13.00 Pro Tv hírek, sport, időjárásjelentés
13.45 Lois és Clark (amerikai sor.)
15.00 Lois és Clark (amerikai sor.)
16.00 Fialat és nyugtalan (amerikai sorozat)
17.00 Pro Tv hírek, sport, időjárásjelentés
17.45 Happy Hour - szórakoztató műsor
19.00 Pro Tv hírek, sport, időjárásjelentés
20.30 MasterChef (kulináris verseny show)
22.30 Pro Tv hírek, sport, időjárásjelentés
23.00 Spartacus: Vér és homok (amerikai sorozat)
0.00 MasterChef (kulináris verseny show) (ism.)
2.00 Pro Tv hírek, sport (ism.)

ACASA

8.15 Madeline, a csinytevő csitri (ismétlés) **10.45** Elárult lélek (sorozat) **12.15** A végzet hatalma (sorozat) **14.30** Esmeralda (sorozat) **15.30** Predesztináltak (sorozat) **16.30** Igaz történetek **17.30** Titkok a múltból (sorozat) **19.30** Elárult lélek (sorozat) **20.30** A végzet hatalma (sorozat) **22.30** Elátkozott szerelem (sorozat) **23.30** Hét bűn (brazil sorozat) **0.30** Igaz történetek (ismétlés)

RTL KLUB

7.05 Jó reggelt, skacok! Benne: Beyblade, Star Wars
- A klónok háborúja, Boci és Pipi, Beyblade
8.35 Reflektor Reggel
8.50 Reggeli
- Csak csajok
9.25 A szerelem rabjai (arg. sor.)
10.20 Második esély (am.-mex.-kol. sor.)
11.35 Top Shop
13.15 ASZTRO Show
14.15 Az éden titkai (görög sor.)
15.15 Sarokba szorítva (am. sor.)
16.15 Döglött akták (am. krimisor.)
17.20 Marichuy - A szerelem diadala (mex. sor.)
18.20 Teresa (mex. sor.)
19.30 RTL Klub Híradó
20.05 A Széf Ki viheti el a milliárdot? **21.50** Barátok közt (magyar sor.)
22.25 A mentalista (amerikai krimisor.)
23.25 A Grace klinika (amerikai drámasor.)
0.30 Reflektor - Sztármagazin
0.45 Vészhelyzet (amerikai sor.)

ANTENA 1

6.00 Híradó, Sport, Időjárásjelentés
8.00 Reggeli matiné - Razvan és Dani műsora
10.00 Sajtószemle Mircea Badea-val
10.50 Menyasszony a fiannak - reality show
11.30 Nálam az irányítás (reality show)
13.00 Híradó, Sport, Időjárásjelentés
14.00 Menyasszony a fiannak - reality show
16.00 Híradó, Sport, Időjárásjelentés
17.00 Közvetlen hozzáférés (talk show) (live) Simona Gherghe műsora
19.00 Híradó, Sport, Időjárásjelentés
20.20 Csillagháló - új szezon
22.15 Híradó, Sport, Időjárásjelentés
23.00 Egy bűnös show Dan Capatos szórakoztató műsora
1.00 Epicentrum (amerikai akciófilm, 2000)
3.00 Szinbád kalandjai (kanadai kaland sorozat)
3.45 Közvetlen hozzáférés (talk show) (ism.)

FILM+

8.05 Televíziós vásárlás **11.10** Kabinnyomás (am. film) **13.00** Lucky Luke és a Daltonok (francia-német-spanyol vígjáték) **14.40** Az oroszlán (francia kalandfilm) **16.45** Gagyilovag (am. vígjáték) **18.30** Hóvíhar (kanadai-amerikai thriller) **20.10** Deep Impact 2. - A becsapódás után (német-amerikai akciófilm) **22.00** Legenda vagyok (amerikai thriller) **23.45** A harc mestere (amerikai akcióthriller)

TV2

7.00 TotalCar (ism.) Autós magazin
7.25 Tények Reggel
8.00 Mokka - reggeli magazinműsor
10.25 Stahl konyhája
10.30 Babapercek
10.35 Teleshop
11.40 EZO.TV
13.15 Constantine a keresztben (olasz-jugoszláv kalandf., 1962)
15.20 La Pola (kol. drámasorozat)
16.20 Csoda Manhattanben (am.-mex. rom. sor.)
18.20 Update Konyha
18.25 Tiltott szerelem (török sor.)
19.30 Tények
20.30 Aktív A TV2 magazinja
20.35 Jóban Rosszban (magyar sor.)
21.30 Bajnokok Ligája (élő) Elődöntő, Bayern München - Real Madrid Közben: Kenósorsolás
0.15 Tények Este
0.50 EZO.TV Jósok, látók, médiumok! **1.25** Arcra a földnek (magyar játékf., 2001)
3.00 TotalCar (ism.) Autós magazin
3.25 Vers éjfélkor - magyar versek

PRIMA TV

7.00 Mindent az anyákról (ism.)
8.00 Viceversa (ism.)
9.00 Teleshopping
9.30 Titkos szerelmek (ism.)
10.30 CSI: A helyszínelők (krimisor.) (ism.)
11.30 Teleshopping
12.00 Senki sem tökéletes (román sor.)
12.30 Művészek születtem
13.00 Teleshopping
13.30 Kandikamera
13.45 Teleshopping
14.15 Szívek találkozása (indiai sor.)
15.00 Mindent az anyákról (realit show)
16.00 A cseresznye a tortán
17.00 Lököttek (vígjáték sorozat) (ism.)
18.00 Hírek, Időjárásjelentés
19.00 Sport
19.30 Titkos szerelmek (telenovella)
20.30 Rajtautók (amerikai akciófilm, 2009)
22.15 Lököttek (vígjáték sorozat)
23.15 Focus Monden
23.45 CSI: A helyszínelők (amerikai-kanadai krimisor.)
0.30 Művészek születtem (ism.)

KANAL D

8.45 Pilótafeleségek (izr. sorozat) **10.00** Kedves barátom - szórakoztató műsor **12.30** Kanal-D Hírek **13.15** Légy az enyém **14.45** Teleshopping **15.15** Egy lépésre a boldogságtól (sorozat) **16.45** Célpontban **18.45** A nap híre **19.00** Kanal-D Hírek **20.00** A szívnek parancsoni nem lehet (sorozat) **22.30** Cancan TV **0.30** Kanal-D Hírek **1.30** A szívnek parancsoni nem lehet (sorozat)

HÍR TV

7.00 Paletta
7.30 Lapzárta (ism.)
8.00 Híradó
9.05 Rájátszás
10.00 Garázs - Ahonnan az autózás indul!
10.30 Soroló
11.00 Híradó
Friss napi információk
11.30 Hírvilág (ism.)
12.05 Sportré (ism.)
12.30 Retrográd (ism.)
13.00 Déli híradó
13.35 Hungarorama, Közvetlen ajánlat
14.05 Lapzárta
Vitaműsor újságírókkal
14.30 Paletta (ism.)
15.05 Keresztmetszet (ism.)
Riportmagazin
15.30 Ikon (ism.)
16.00 Híradó
16.30 Globál (ism.)
17.05 Stopper (ism.)
17.30 Paletta
18.00 Híradó
18.30 Zöld övezet
19.20 Panaszkönyv
20.00 Híradó
Friss napi információk
21.05 Rájátszás
22.00 Híradó 21
22.35 Lapzárta
Vitaműsor újságírókkal
23.00 Híradó
23.30 Riasztás - A rendkívüli események műsora
0.05 Rájátszás (ism.)

DISCOVERY

6.30 Ötödik sebesség (ism.)
7.00 Ki ad többet? - Zsugorított fej
7.30 Licitvádasok - A Fender Stratocaster
8.00 Autókereskedők
9.00 Hogyan készült? **10.00** Hogyan csinálják? **11.00** Állítólag... - Autó kontra eső
12.00 Megvilág - Dubai
13.00 Autókereskedők úton
15.00 Újjáépítők - Visszatekintés
16.00 Ki ad többet? - világháborús Harley Davidson
16.30 Hogyan készült?



Vízagy, strandpapucs
17.00 A túlélés törvényei - Arizona Sky Islands
19.00 Autókereskedők - Range Rover
21.00 Autókereskedők úton
21.30 Hogyan készült? **22.00** Állítólag... **23.00** Viharvádasok
0.00 Autókereskedők - Jaguar XJS, Mazda MX5
2.00 Cella-napló - Kansas
3.00 Bear Grylls: Ha minden kötél szakad - Földregés

ETV

9.30 A jazz születésétől napjainkig **10.30** Kárpát Expressz **16.00** Híradó **16.15** Piacér ism. **16.35** Kárpát Expressz **17.00** Népzene **17.30** Híradó **17.40** Izelítő **18.50** Egészséges percek **18.00** Zene **18.30** Híradó **19.00** Metszet **19.30** Híradó **20.00** Erdélyi Kávéház **20.30** Cigányok, emberek, mesterek **21.00** Híradó **21.30** Metszet **22.00** Néptánc **22.30** Híradó **23.00** Napraforgó (ism.)

SZERDA
2012. április 18.

A nap filmjei

TVR2, 20.30

Akikre büszkék vagyunk!

Nem bebetonozottabb Indiában a kasztrendszer, mint a Super Club áruház dolgozói között a hierarchia. Az üzlet vezetői hónapról hónapra a „A hónap dolgozója” cím odaítélésével próbálják ösztönözni a jobb munkavégzésre az alkalmazottakat. A többszörös címvédő – 16 győzelemmel – Vince, aki a vásárlók körében rendkívül népszerű, munkatársai között viszont annál kevésbé.



DUNA TV, 21.00

A nagy ugrás

A Hudsucker cég virágzik, az elnök mégis öngyilkosságot követ el. A mamutvállalat nagyfőnöke nemes egyszerűséggel kísértél a toronyház legfelső emeletének ablakán. Ezután az alelnök, Mussburger a saját érdekében úgy dönt, tönkreteszi a céget, hogy aztán olcsón felvásárolhassa. Terve valóra váltásához elegendő, ha egy feltűnően gügye alakot neveznek ki a cég elnökéül.



Pro Tv, 22.30

Rendőrákadémia 6.: Az ostromlott város

Ostrom alatt a város. A szórakozott rendőrcsapat, az Akadémia büszkeségei folytatják vidám, ám kissé megfontolatlan harcukat a bűnözők és a törvénytörők ellen. Újra akcióba lép Hightower, Jones, Tackleberry, Harris örmagy és az elmaradhatatlan Lassard parancsnok. Az inkább ütődöttnék, mint ütőképesnek mondható kis csapatnak a rendkívül titokzatos és még ennél is veszedelmesebb Főaggal kell megküzdenie.



KOSSUTH RÁDIÓ

9.40 8 és fél 10.00 Napközben 12.05 A Hely 12.30 Vendég a háznál 12.57 Harangszöveg 13.00 Déli krónika 13.30 Magánhangzó 14.04 Rádiószínház 14.30 Tebenned bíztunk 15.05 Arcvonások 16.05 Közelről 18.30 Krónika 19.00 Közéleti ütköző 21.30 A nap történései 23.25 Esti beszélgetés

BUKARESTI RÁDIÓ

magyar nyelven a regionális stúdiók középhullámú adásában 15.00 Híradó, kommentár 15.20 Magyar zenei lexikon 15.30 Közbeszéd – közéleti talk-show

MAROSVÁSÁRHELYI RÁDIÓ

11.00 Hírnegyedóra, Sport, Rádióújság 12.00 Híradás 12.15 Miben segíthetünk? 13.05 Zenés üzenetek 14.00 Délutáni váltás 15.00 Híradás KulturPresszó, Könyv- és lemeztéka 16.00 Híradás, Sport, Rádióújság 17.00 Híradás 17.15 Gazdasági magazin, Összhang 17.55 A nap hírei röviden

KOLOZSVÁRI RÁDIÓ

2.00 Éjszakai váltás 8.00 Hírek 8.10 Hangoló, Meditáció: unitárius műsor 9.50 Hírek, műsorism. 15.00 Slágeróra 16.00 Hírek 16.15 Vendég a Stúdióban 17.00 Nap-óra 17.30 Jazzmagazin 17.55 Hírek, műsorismertető

DUNA TV

7.00 Unser Bildschirm
7.30 Híradó
7.35 Srpski Ekran
8.05 Kárpát Expressz
8.30 Híradó
8.35 Kultikon (ism.)
9.30 Híradó
9.35 Közbeszéd (ism.)
10.00 Önök kérték! (ism.)
11.00 Család-barát
11.50 1 könyv
12.00 Nyelvőrző (ism.)
12.30 Térkép (ism.)
13.02 Híradó - Déli
13.20 Kíváncsgosár
15.15 Kulisszatitkok (ism.)
15.40 Akadálytalanul (ism.)
16.10 Sírjaik hol domborulnak... (ism.)
16.35 Törzsasztal (ism.)
17.30 TÉRKÉP ráadás
18.00 Kisváros (magyar sor.)
19.00 Híradó
19.30 Közbeszéd
20.00 Térkép
20.30 KOGART kiállítások 2006-2011
21.00 A nagy ugrás (am. vígj., 1994)
22.45 Hírek
22.50 Dunasport
22.55 Kultikon
23.50 Új régi hang (dokumentumf.)
0.50 Kézjegy
1.45 Térkép (ism.)

TVR 1

7.00 Reggeli híradó
9.10 A palota legendái: Jumong herceg (drámasor.)
10.20 A divat világa
10.25 Az ember és az idő
11.50 Zoom
12.00 Zarándok (ism.)
12.30 Sztárgyár – verseny show
12.45 A palota legendái: Gyebaek (koreai drámasor.)
14.00 Híradó, sport
14.45 Teleshopping
15.30 Emberek, mint mi
16.00 Együttélés
16.50 A tizedik királyság (amerikai-angol-német kaland sor.)
17.40 A palota legendái: Gyebaek (koreai drámasor.)
18.53 Híradó, időjárásjelentés
20.00 Híradó plusz – a nap válasza
21.00 UEFA Champions League Stúdió (live)
21.40 Chelsea-F.C. Barcelona labdarúgó mérkőzés (live)
23.50 UEFA összefoglaló (live)
0.20 A tizedik királyság (kaland sor.)
1.15 La vie en rose (ism.)

VIASAT 3

10.45 Aki kapja, marha (am. vígjáték) 12.55 A dádus (sorozat) 13.55 A nagy házalakítás (ism.) 14.55 Monk (ism.) 16.40 CSI: A helyszínelők (sorozat) 17.35 Esküdt ellenségek (am. sorozat) 18.35 Gyilkos számok (sorozat) 19.30 A nagy házalakítás 20.30 Jóbarátok (ism.) 21.25 Két pasi (ism.) 22.20 Éden Hotel 2. 23.20 CSI: A helyszínelők (am.-kan. krimisorozat) (ism.)

m1

6.55 Ma Reggel
10.00 A Silla királyság ékköve (dél-kor. sor.)
11.00 Magyarország, szeretlek!
12.10 Útravaló
12.30 Ájtáró
13.01 Híradó délben
13.25 Hrvatska kronika
13.55 Ecranul nostru
14.25 Magyar elsők
14.45 Marslakók (magyar sor.) (ism.)
15.15 Gasztroangyal
16.15 Angyali érintés (amerikai sor.)
17.00 Veszélyes szerelem (amerikai sor.)
17.45 MM
A megoldások magazinja
18.40 Everwood (am. sor.)
19.30 Maradj talpon!
20.30 Híradó este
20.55 Sport hírek
21.10 Marslakók (magyar sor.)
21.40 Kasszasiker (am. vígj. sor.)
22.30 On the Spot
23.25 Az Este
0.00 KorTárs
0.30 Allah minden napján szaladnak a lovak (dokumentumf.)
1.40 Zegzugos történetek
2.10 Everwood (am. sor.) (ism.)
2.50 MM (ism.)

TVR 2

8.05 Figyelem, énekelünk! (ism.)
9.30 Arománok
10.00 Sztárgyár
11.00 Vallomások (ism.)
12.10 Az arany szívű lány (olasz f.) (ism.)
13.45 Pazvante idejében
14.00 Teleshopping
14.35 Együtt Európában
15.30 Teleshopping
16.00 Caterina és a lányok (olasz sorozat)
17.00 Vallomások
18.00 Info+
18.20 Sztárgyár – verseny show
18.45 Az arany szívű lány (olasz romantikus film, 2008), 2. Rész
20.30 Akikre büszkék vagyunk! - A hónap dolgozója (am. vígj., 2006)
22.20 Mestersége: író
22.30 Híradó
23.30 Sztárgyár – verseny show
0.00 Esküdt ellenségek (amerikai krimisorozat)
0.55 Légy formában
1.30 Caterina és a lányok (ism.)
2.20 Sztárgyár (ism.)
2.45 Akikre büszkék vagyunk! - A hónap dolgozója (ism.)

SPORT.RO

9.05 Tiki Taka 10.00 Pontos sportidő 13.00 Sport.ro Hírek 13.10 Pontos sportidő 14.10 Fogadás a félelemmel 15.00 Prosport óra 16.00 Sport.ro Hírek 16.30 Pontos sportidő 17.00 Europa League (live) 18.00 Sport.ro Hírek 19.00 A fény harcosai 20.00 Információk 21.00 Sport.ro Hírek 22.00 Boxbuster: Vitali Klitschko - Derek Chisora 23.00 Sport.ro Hírek

m2

6.55 Ma Reggel
10.00 Múlt-kor
10.25 Compact Disco
10.30 Rejtélyek Tesz-Vesz városban
10.55 MacGyver (sor.)
11.45 Felfedező úton a Robinson család (sor.)
12.10 A Nyereg Klub (sor.)
12.35 Lizzie McGuire (sor.)
13.01 Híradó délben
13.25 Fótér
14.15 Mesélő cégtáblák
14.40 Homokzene mesék
14.50 1100 év Európa közepén
15.20 Magyar válogatott
16.20 Família Kft. (sor.)
16.45 MacGyver (sor.)
17.35 Felfedező úton a Robinson család (sor.)
18.00 A Nyereg Klub (sor.)
18.30 Lizzie McGuire (sor.)
18.50 Robbie, a foka (sor.)
19.35 Esti mese
20.15 Veszélyes szerelem (sor.)
21.00 Híradó este
21.30 Női vízilabda olimpiai selejtező
22.50 Maradj talpon!
23.45 Tudorok (sor.)
0.35 Rocca parancsnok (sor.)

PRO TV

6.00 Happy Hour (ism.)
7.00 Pro Tv hírek, Sport
10.00 Fialat és nyugtalan (amerikai sorozat) (ism.)
11.00 Lois és Clark (amerikai sor.) (ism.)
12.00 Lois és Clark (amerikai sor.) (ism.)
13.00 Pro Tv hírek, Sport
13.45 Alvajárók (kanadai-amerikai filmdráma, 2008)
16.00 Fialat és nyugtalan (amerikai sorozat) (ism.)
17.00 Pro Tv hírek, Sport
17.45 Happy Hour – szórakoztató műsor
19.00 Pro Tv hírek, sport, időjárásjelentés
20.30 Román Komédia Társaság
22.00 Pro Tv hírek, sport, időjárásjelentés
22.30 Rendőrákadémia 6.: Az ostromlott város (amerikai vígjáték, 1989)
0.15 Pro Motor - sport magazin (ism.)
0.45 Alvajárók (kanadai-amerikai filmdráma, 2008) (ism.)
2.45 Pro Tv hírek, Sport (ism.)

ACASĂ

9.15 Titkok a múltból (sorozat) 10.45 Elárult lélek (sorozat) 12.15 A végzet hatalma (sorozat) 14.30 Esmeralda (sorozat) 15.30 Predesztináltak (sorozat) 16.30 Igaz történetek 17.30 Titkok a múltból (sorozat) 19.30 Elárult lélek (sorozat) 20.30 A sors ereje (sorozat) 22.00 Éjszakai történetek 22.30 Elátkozott szerelem (sorozat) 23.30 Hét bűn (sorozat) 0.30 Igaz történetek (ismétlés)

RTL KLUB

7.05 Jó reggelt, skacok! Benne: Hasítsatok bele!, Star Wars - A klónok háborúja, Pindúr pandúrok, Lego Ninjago
8.35 Reflektor Reggel
8.50 Reggeli - Csak csajok
9.25 A szerelem rabjai (arg. sor.)
10.25 Második esély (am.-mex.-kol. sor.)
11.35 Top Shop
13.15 Asztro Show
14.15 Az éden titkai (görög sor.)
15.15 Sarokba szorítva (amerikai sor.)
16.15 Döglött akták (am. krimisor.)
17.20 Marichuy - A szerelem diadala (mex. sor.)
18.20 Teresa (mex. sor.)
19.30 RTL Klub Híradó
20.05 A Széf Ki viheti el a milliárdot? 21.10 Fokusz 21.50 Barátok közt (magyar sor.)
Közben: RTL-hírek
22.25 Legyen Ön is Milli-omos! 23.35 Házon kívül 0.05 XXI. század 0.40 Reflektor 0.55 Ments meg! (amerikai sor.)

ANTENA 1

6.00 Híradó, időjárásjelentés
8.00 Reggeli matiné - Razvan és Dani műsora
10.00 Sajtószemle - Mircea Badea műsora
10.50 Menyasszony a fiannak Mirela Boureanu Vaida műsora
11.10 Teleshopping
11.30 Csillagháló - új szezon (ism.)
13.00 Híradó, Sport, időjárásjelentés
14.00 Menyasszony a fiannak - reality show
16.00 Híradó, Sport, időjárásjelentés (live)
17.00 Közvetlen hozzáférés - talk show Simona Gherghel-vel
19.00 Híradó, Sport, időjárásjelentés (live)
20.20 Kikezdesz a szökökkel? - Dan Negru szórakoztató műsora
22.15 Híradó, Sport, időjárásjelentés
23.00 Egy bűnös show - Dan Capatos műsora
1.00 Office (amerikai sorozat)
1.30 A holló (am. fantaszt. thriller, 1994)

FILM+

8.05 Televíziós vásárlás 11.10 St. Trinian's - Nem apácázárda (angol vígjáték) 13.00 Hóvihar (kanadai thriller) 14.40 Lavina (kanadai-amerikai thriller) 16.25 Tiszta ügy (amerikai krimi) 18.35 Mindent bele, fiúk! (olasz akció-vígjáték) (fr. vígjáték) 20.20 Simlisek akcióban (fr. vígjáték) (amerikai-új-zélandi-japán kaladfilm) 0.50 Ong Bak: A thai box harcosa (thai film)

TV2

7.25 Tények Reggel
8.00 Mokka
10.35 Stahl konyhája
10.45 Babapercek
10.55 Teleshop
12.00 EZO.TV
13.35 Winnetou és Old Shatterhand a Halál Völgyében (NSZK-olasz-jug. kalandf., 1968)
15.20 La Pola (kolumbiai drámasor.)
16.20 Csoda Manhattanben (am.-mex. rom. sor.)
18.20 Update Konyha
18.25 Tiltott szerelem (török sor.)
19.30 Tények
20.35 Aktív Utána: Skandinávított sorsolás
21.10 Jóban Rosszban (magyar sor.)
22.20 Doktor House (am. sor.)
Közben: Kenősorsolás
23.20 Született feleségek (am. vígj. sor.)
Közben: Kenősorsolás
0.20 Én is szép vagyok
0.50 Aktív (ism.)
1.25 Tények Este
2.00 Így készült: Csatahajó
2.30 Doktor House (ism.)
3.20 Született feleségek (ism.)
4.10 Babavilág (ism.)

PRIMA TV

7.00 Mindent az anyákról (ism.)
8.00 A skorpió megszelídítése (ism.)
9.00 Teleshopping
9.30 Titkos szerelmek (ism.)
10.30 CSI: A helyszínelők (ism.)
11.30 Teleshopping
12.00 Senki sem tökéletes (román sor.)
12.30 Művészek születtem - verseny show
13.00 Teleshopping
13.30 Kandikamera
13.45 Teleshopping
14.15 Szívek találkozása (indiai sor.)
15.00 Mindent az anyákról
16.00 A cseresznye a tortán
17.00 Lököttek (ism.)
18.00 Hírek
19.00 Sport
19.30 Titkos szerelmek (sor.)
20.30 Kötekedők krónikája - új szezon
22.15 Lököttek (vígjáték sorozat)
23.15 Focus Monden
23.45 CSI: A helyszínelők (amerikai-kanadai krimisor.)
0.30 Művészek születtem
1.00 Hírek (ism.)
2.00 Kötekedők krónikája (ism.)

KANAL D

8.45 Pilótafeleségek
10.00 Kedves barátnóm - szórakoztató műsor
12.30 Kanal-D Hírek
13.15 Légy az enyém - reality show
14.45 Teleshopping
15.15 Egy lépés a boldogságig (török sorozat)
16.45 Célpontban
18.45 A nap híre
19.00 Kanal-D Hírek
20.00 Akarsz milliomos lenni? - verseny show
21.00 Véletlen anya (ismétlés)
22.30 Cancan TV
0.30 Kanal-D Hírek (ismétlés)

HÍR TV

7.30 Lapzártá
8.00 Híradó
9.05 Rájátszás (ism.)
10.05 Versus (ism.)
10.30 Globál (ism.)
11.00 Híradó
Friss napi információk
11.30 Zöld övezet (ism.)
A hírTV környezetvédelmi magazinja
12.05 Stopper (ism.)
12.30 GyógyHír (ism.)
Egészségügyi magazin
13.00 Déli híradó
13.35 Közvetlen ajánlat
14.05 Lapzártá (ism.)
Vitamútor újságírókkal
14.30 Paletta (ism.)
15.05 Vetítő (ism.)
15.06 Érintések, A zene ereje (ism.)
16.00 Híradó
Friss napi információk
16.30 Panaszkönyv (ism.)
17.05 Ősök tere (ism.)
17.30 Paletta
18.00 Híradó
18.30 Iskolapédia
19.20 Retrográd
20.00 Híradó
21.05 Rájátszás
22.00 Híradó 21
22.35 Lapzártá (ism.)
23.00 Híradó
Friss napi információk
23.30 Ikon
0.05 Rájátszás (ism.)

DISCOVERY

6.30 Ötödik sebesség
7.00 Ki ad többet?
7.30 Licitvádaszok
8.00 Autókereskedők - Land Rover Discovery
9.00 Hogyan készült? (ism.)
10.00 Hogyan csinálják?
11.00 Állítólag...
- Libikókás történet
12.00 Megavilág
- Hawaii
13.00 Autókereskedők - Triumph Spitfire
15.00 Újjáépítők - 71-es Chevelle
16.00 Ki ad többet?
- Szamurájkard / Hajóbőrönd
16.30 Hogyan készült?
17.00 A túlélés törvényei - A borneói dzsungel
18.00 A túlélés törvényei - A kulisszák mögött
19.00 Autókereskedők - Porsche 911 Targa
21.30 Hogyan készült?
22.00 A túlélés törvényei



- Lakatlan sziget
23.00 Titkok a fekete dobozból - Fáradt pilóták
0.00 Dynamo
- varázslat a világ körül
1.00 Autókereskedők
2.00 Katonai ritkaságok

ETV

10.00 Cigányok, emberek, mesterek
10.30 Kárpát Expressz
16.00 Híradó
16.15 Metszet
16.35 Kárpát Expressz
17.00 Ájtáró
17.30 Híradó
17.40 Izeltő
14.50 Kalendárium
17.55 Könyvajánló
17.57 Életképek
18.00 Néptánc
18.30 Híradó
19.00 Hitélet
20.00 Székelyföld Magazin
20.30 Néptánc
21.30 Hitélet
21.30 Híradó
22.00 Múlt, forma és lélek
22.30 Híradó
23.00 Napraforgó

Április 17., kedd

Az év 16. hete és 108. napja, hátravan 268 nap

Ma Rudolf és Csongor napja van.

A Rudolf a férfinév a német Rudolf név átvétele, jelentése: dicsőség, hírnév + farkas.

A Csongor török eredetű régi magyar személynév, jelentése: sólyom.

Holnap az **Andrea, Aladár** és **Ilma** nevéük ünnepe.

Évforduló

• 1492 – Kolumbusz megbízást kap a spanyol királytól főszereket szállítására Ázsiából.

• 1605 – A szerencsi országgyűlés Bocskai Istvánt Magyarország és Erdély fejedelmévé választja.

Vicc

– Doktor úr, mostanában rossz volt a közérzetem.
– Vetkőzzön le, megvizsgálom. Sajnos nem tudom megmondani, mi a baja. Biztos a sok sör az oka.
– Jó. Akkor visszajövök, ha már kijózanodott.

Recept

Zöldséges csirkepite

Hozzávalók a tésztához: 25 dkg liszt, 12,5 dkg vaj, 1 tojás, 1 ek tejföl, só, bors. A töltelékhez: 30 dkg zöldség (brokkoli, cukkini, borsó, kukorica, paprika, újhagyma), 20 dkg csirkemell. Az öntet-höz: 25 dkg túró, 2 dl joghurt, 2 tojás, 8 dkg sajt lereszelve, 1 ek liszt a sűrítéshez.

Elkészítése: A lisztet a vajjal elmorzsoljuk, hozzáadjuk a tojást és a tejfölt, csipet sót, összegyúrjuk és 30 percre a hűtőbe tesszük. A töltelékhez a csirkemellcsíkokat kevés olajon lepirítjuk, majd beletesszük a zöldségeket, fűszerezzük, és készre pároljuk. Az öntetbe a hozzávalókat keverjük össze, majd ezt dolgozzuk össze a fentiekkel. A tésztát kinyújtjuk és a kikent, lisztezett tortaformába terítjük, a peremén túllógó részt levágjuk, és megszurkáljuk. A töltelékkel a tésztára simítjuk, 180 fokra sütőben készre sütjük (kb. 40 perc).

Gondolatjel

Visky István rovata

Van valami szent a könnyekben. A szent nem tökéleteset jelent, hanem elválasztottat, odaszántat. Minden, ami szent, az oda van szánva valaminek vagy valakinek, végérvényesen és megváltoztathatatlanul. A könnyek ezt a megváltoztathatatlan sárgát fejezik ki. Amikor sírunk, akkor elsíratunk valamit, amit nem tudunk másképpen elfo-

gadni, amit képtelenek vagyunk megváltoztatni látni. Ezért van a könnyeknek megtisztító erejük. Aki sír, az ragaszkodását és szeretetét fejezi ki egy csalódás vagy fájdalom alkalmával. Hihetetlen erő van ezért a könnyekben. Az odaszánás, a ragaszkodás és az elfogadás kiemeri a forrásait fakadnak fel a sírásban. Nagyon értékes vagy, ha sírnak érted.

Horoszkóp

KOS (III. 21.–IV. 20.)

Újabbban egyre türelmetlenebb, de a mai napon túltehet minden eddigi rossz szokásán. Igaz, a rohanás kortünet, de van valami, amiről épp akkor marad le, ha siet. Talán épp az élet az, ami mellett folytonosan elrohan.

BIKA (IV. 21.–V. 20.)

A gyanakvás kezd a lételem lenni. Talán nem kellene minden szó és tett mögött hátsó gondolatokat sejtetnie.

IKREK (V. 21.–VI. 21.)

Bármi is történik ma önrel, semmin ne lepődjön meg. És főleg ne akarjon előre véleményt mondani róla.

RÁK (VI. 22.–VII. 22.)

Hiába az adott szó, aki eddig bárányként tűnt, az most ellenségévé lehet. Persze, ha nem tekint mindent kifejezetten az ön ellen való támadásnak, akkor még a rossz helyzeteket is jóra fordíthatja.

OROSZLÁN (VII. 23.–VIII. 23.)

Ha csak ábrándozással tölti a napját, akkor abból aligha lesz világmegváltó tett. Am, ha nem ábrándozik, akkor aligha tudja megálmodni a jövőt.

SZŰZ (VIII. 24.–IX. 23.)

Talán túl hiszékennyé vált az utóbbi időben. Meglehet, any-

nyira szerelmes lett a saját álmaiba, ábrándjaiba, hogy bármibe kapaszkodik, csak megtarthassa azokat magának.

MÉRLEG (IX. 24.–X. 22.)

Őn mindig is hangulatember volt, a mai napon azonban még önmagán is túltehet. Hol a fellegekben, hol a legmélyebb sárgádör legmélyén érzi magát.

SKORPIÓ (X. 23.–XI. 22.)

A szerelemben békés időszak várja. Egy különleges meglepetésre is számíthat a kedvesétől.

NYILAS (XI. 23.–XII. 21.)

Néha magába is kellene néznie, ha a hibát keresi valamelyik rokonában. Az idősebbekkel különösen nehéz lehet a viszonya a mai napon.

BAK (XII. 22.–I. 20.)

Talán vissza kell utasítania egy meghívást, vagy épp ellenkezőleg: váratlan buliba csöppenhet. Valami jó mégis történik.

VÍZONTÓ (I. 21.–II. 19.)

Ne bosszankodjon azon, hogy nem pont úgy sülnek el a dolgai, mint azt remélte, tervezte volna. Próbálkozzon újra, keressen más lehetőségeket.

HALAK (II. 20.–III. 20.)

A csillagai úgy hozzák, hogy ma egy titkos vágya, terve valóra válhat. Legyen hát bátor, és tegye meg ma ön a kezdő lépéseket!

Ma

Készült: Magyarországon az Országos Meteorológiai Szolgálatnál

Nagy részt erősen felhős lesz az ég, sokfelé várható ismétlődő eső, zápor, délen helyenként zivatar is lehet. Többnyire gyenge vagy mérsékelt marad a változó irányú szél.

A következő napok időjárása

Szerda: Erősen felhős vagy borult lesz az ég, többfelé várható újabb eső, zápor. 15°C, 11°C

Csütörtök: Felszakadozik, csökken a felhőzet, napközben már csak elszórtan számíthatunk záporra. 15°C, 18°C

Jelleg	Délutáni hőmérséklet	Holnap hajnali hőmérséklet	
Arad	borongós, esős idő	11°C	6°C
Brassó	borongós, esős idő	13°C	7°C
Bukarest	változékony idő zivatarokkal	19°C	8°C
Csiksztereda	borongós, esős idő	11°C	7°C
Kolozsvár	borongós, esős idő	11°C	6°C
Marosvásárhely	esőre, záporokra számíthatunk	15°C	8°C
Nagyvárád	borongós, esős idő	12°C	7°C
Szatmárnémeti	esőre, záporokra számíthatunk	14°C	8°C
Temesvár	borongós, esős idő	12°C	6°C

Predelírium

Horváth Szekeres István

***	NEM KAP LEVEGŐT	TŰZET SZÜNTETŐ	RÉGI KIJÁRATI	CENTI	ANALIZÁL	JÁRÁS	SAVANYÚ ÉLELMISZER	NARANCSHEJ	BIKAVIADAL SZEREP-LOJE
SZTOMATOLÓGUS HASZNÁLJA									
ULRIK BECÉZVE				EGYTÁL-ÉTEL					
BOLTÍV KÖZEPEI			JÓL, LATINUL	DÖNTÉS VAN ILYEN				RÓKA FEJE	NŐI BECENÉV
SUGÁR-ZÁSMÉRŐ				LEVES-ZÖLDSEGG					
BOT KÖZEPEI		LEVÉL-MINTÁS					MAGAD		
TENGERI HARAMIA		VERDI OPERÁJA				FÖLÉJE	RONGÁL		
MONORI...; SZÍNESZNO					...FOLD; JAVÍTGAT				
KÖZELEBB				CSINOM PALKÓ TÁRSA					
KARNAGY, KARVEZETŐ				MÉTER					

új magyar szó

Szerkesztőség és kiadó:
Bukarest, 3. kerület, Lipszani u. 29-31. sz., I. emelet.
Telefon/fax: 021/317-8847,
E-mail: office@maszol.ro

Postacím:
Redacția „Új Magyar Szó”
OP 15, CP 40, sector 5, București

Mb. felelős szerkesztő:
Salamon Márton László

Vezető szerkesztő:
Cseke Péter Tamás

Vezető publicista:
Agoston Hugó

Főmunkatársak:
Ady András, Bíró Béla, Krebsz János, Gyulay Zoltán, Sebestyén Mihály, Székedi Ferenc, Székely Ervin

Szerkesztők:
Moldován Árpád Zsolt (Aktuális)
Bogdán Tibor (Hátér)
Szakács Zsuzsanna (Gazdaság)
Turós-Jakab László (Sport)
Bodó Rozália (Társadalom)
Tofán Koós Imola (Kultúra)
Zsigmond Júlia (Média)
Orosz Anna (Életmód)
Szonda Szabolcs (Szinkép)
Vásárhelyi-Nyemec Réka (maszol.ro)

Olvasszerkesztők:
Osváth Annamária

Tudósítók:
Antal Erika – 0788-760573 (Marosvásárhely), Sipos M. Zoltán – 0788-715876 (Kolozsvár), Totka László – 0788-715848 (Nagyvárád), Baloga-Tamás Erika – 0746-375775 (Székelyudvarhely), Kovács Zsolt – 0721-251429 (Sepsiszentgyörgy), Sike Lajos – 0788-715687 (Szatmárnémeti), Tamás András – 0744-781709 (Nagyenyed)

Grafikus:
Horváth Szekeres István

Képszerkesztő:
Fülöp Mária

Tördelőszerkesztők:
Lőrincz Imola, Farkas Szidónia, Szabó Ildikó Erzsébet

Kiadja a Scripta Kiadó Rt.

Terjesztési menedzser:
Béres Attila – 0788-318353

Területi megbízottak:
Baricz István – 0788-488739
Keresztes Csaba – 0746-100830 (Gyergyó),
Tósa András – 0788-715481 (Kolozs, Szilágy)

Logtanácsos:
Czedly József

Hirdetési ajánlat a honlapon és a szerkesztőségben. Előfizethető a Román Postánál (katalógusszám: 19302), közvetlenül a szerkesztőség-nél és előfizetés-szervezőinknél. Magánterjesztők forgalmazzák.

Előfizetési díjak:
1 hónapra 15 lej,
3 hónapra 38 lej,
6 hónapra 75 lej,
12 hónapra 148 lej

Nyomda: Garamond (Kolozsvár)
ISSN 1841-5520

Az Új Magyar Szó bármely részének másolásával kapcsolatos minden jog fenntartva. Értesítéseket átvenni csak az Új Magyar Szó-ra való hivatkozással lehet. A szerkesztőség fenntartja magának a jogot, hogy a beküldött leveleket rövidítve, illetve szerkesztve közzölje.

Lapunk megjelenését támogatja a

és a Szabad Sajtó Alapítvány

Megemlékezés

Április 17-én lesz 13 éve, hogy a kegyetlen halál búcsú nélkül elrabolta közülünk

Segesvári Miklós Pált. Segesvári Erzsébet 330099 Déva

Míg élünk, velünk lesz fájó emléked. Örkdöjön álmaid felett a Jóisten! Szeretted

Engesztelő gyászmise április 17-én este 7 órakor lesz a dévai telepi templomban.

Al. Crizantemelor Bl. E14/A, sc. II., ap. 9. Jud. Hunedoara

Tárgu Mureș 88,1 MHz, Sovata 102,9 MHz

r · a · d · i · o

Reghin 94,7 MHz, Sibiu 104,3 MHz

Marosvásárhelyi Rádió Románia

[102,9 FM]

www.marosvasarhelyiradio.ro

ERDÉLY FM

a bizalom hangja

FUN FM

FÜLIG ZENE

MÉDIAPARTNEREK

sepsi rádió 98.5 fm

Gyászban az olasz futball

Labdarúgás

Hírösszefoglaló

► Egy játékos tragikus halála miatt az olasz labdarúgó szövetség (FIGC) úgy döntött, hogy a hét végén nem rendeznek bajnoki mérkőzéseket. A 26 éves Piermario Morosini a Pescara–Livorno Serie B-s találkozóján 31. percében esett össze a pályán, s az elsősegély, majd a kórházi próbálkozások ellenére sem tudták az életét megmenteni. A mentőautó egy szabálytalanul leparkolt rendőrkocsi miatt nem tudott idejében a gyepre hajtani, a közel ötperces késés pedig végzetesnek bizonyult a Livorno játékosának esetében.

Tevez három és Kun Agüero két góljával a Manchester City 6-1-re verte idegenben a Norwich Cityt az angol Premier League 34. fordulójában. További eredmények: Sunderland–Wolverhampton 0-0, Swansea City–Blackburn Rovers 3-0, West Bromwich–Queens Park Rangers 1-0, Manchester United–Aston Villa 4-0. Ma Arsenal–Wigan Athletic, holnap pedig Liverpool–Fulham- és Stoke City–Everton-mérkőzéseket



A pályán kapott szívrohamot Piermario Morosini, a Livorno 26 éves játékosa

rendeznek, s szerdán Chelsea–Newcastle- és Bolton–Tottenham-találkozók zárják a forduló műsorát.

Az FA-kupában Liverpool–Chelsea döntő alakult ki, miután előbbi 2-1-re nyert a városi rivális Everton ellen, utóbbi pedig 5-1-re verte a Tottenham Hotspur együttesét.

A spanyol Primera División 33. fordulójában a Real

Madrid 3-1-re nyert a Sporting Gijón ellen, míg a Barcelona szünet utáni Messi-duplával fordítva győzte le a 2-1-re a házigazda Levantét.

További eredmények: Espanyol–Valencia 4-0, Málaga–Real Sociedad 1-1, Betis–Osasuna 1-0, Zaragoza–Granada 1-0, Villarreal–Santander 1-1, Athletic Bilbao–Mallorca 1-0, Rayo Vallecano–Atlético Madrid 0-1.

A lapzárta utáni Getafe–Sevilla-találkozót megelőzően a Real Madrid (85) vezet a Barcelona (81), a Valencia (52), a Málaga (51) és a Levante (48) előtt.

A magyar Hajnal Tamást a 80. percig a soraiban tudó VfB Stuttgart hátrányból fordítva győzte le a 4-1-re a vendég Werder Bremeant a német Bundesliga 31. fordulójának pénteki nyitómérkőzésén.

További eredmények: Hamburg–Hannover 1-0, Kaiserslautern–Nürnberg 0-2, Bayer Leverkusen–Hertha BSC 3-3, Schalke 04–B. Dortmund 1-2, Wolfsburg–Augsburg 1-2, Bayern München–Mainz 0-0, B. Mönchengladbach–1. FC Köln 3-0, Freiburg–Hoffenheim 0-0.

A Dortmund (72) növelte előnyét a Bayernnel (64) szemben, a Schalke 57, a Mönchengladbach 56, a Stuttgart pedig 49 pontot gyűjtött.

A francia Ligue 1 32. fordulójában, vasárnap: OSC Lille–Ajaccio 4-1, Lorient–Montpellier 2-1, Nancy–Bordeaux 2-2, St. Etienne–Brest 2-1, Sochaux–Dijon 1-0, Valenciennes–Evian Thonon Gaillard 0-3, Auxerre–Paris SG 1-1.

A magyar OTP Bank Liga 24. fordulójában: Kaposvári Rákóczi–Diósgyőri VTK 3-2, MVM Paks–Debreceni VSC 0-0, Siófok–Pécsi MFC 2-1, Kecskemét–Zalaegerszeg 2-0, Ferencváros–Győri ETO 2-2, Lombard Pápa–Haladás 1-0, Videoton–Vasas 4-1, Újpest–Budaörs Honvéd 2-0. Továbbra is a Debrecen (56) vezet a Győr (54), a Videoton (48) és a Honvéd (39) előtt. ◀

Rájátszás csíkszeredai izgalmakkal

Kosárlabda

Turós-Jakab László

► Kis híján minden eldőlt a női kosárlabda-bajnokság rájátszásának első fordulójában, 14 csapat már a második menetre összpontosíthat. A bajnoki címért versenyben maradt négy gárda CSM Târgoviște–Marosvásárhelyi Nova Vita és Aradi ICIM UVG–Szatmárnémeti CSM párosításban játszik, két győzelemig, a döntőbe jutásért, míg az 5-8. helyezetteknek CST Alexandria–Temesvári BCM Danzic és Gyulafehérvári CSU–SCM U Craiova a párosítás. A rájátszás első fordulójának teljes eredménylistája az 1-8. helyezetteknek: CSM Târgoviște–Temesvári BCM Danzic–CSM Târgoviște 68-45 és 66-65, Aradi ICIM UVG–SCM U Craiova 77-61 és 88-78, Gyulafehérvári CSU–Szatmárnémeti CSM 62-60 és 75-74, Marosvásárhelyi Nova Vita–CST Alexandria 73-56 és 66-60.

A 9-16. helyezetteknek egy párbant 1-1-re állnak, miután a bukaresti 89-41-et követően a Rapid 69-62-re kikapott Nagyváradon a CSM U-tól. Holnap a fővárosban eldől, hogy ki lesz a brassói csapat ellenfele a következő fordulóban: az Olimpia 69-63 és 68-53-mal búcsúztatta a Poli Național Iași együttesét. A másik ágon a Bukaresti CSM Sportul Studentesc kétszer is legyőzte a Bball 6 Sepsis BC-t (100-47, 66-44), a Kolozsvári U pedig a Bukaresti Olimpiát (60-46, 69-60). A 9-12. helyekért CSM Sportul–Kolozsvári U és Brassó–Rapid (vagy Nagyvárad) párosításban játszanak, a 13-16. helyezetteknek pedig Olimpia–Sepsis BC és Nagyvárad (vagy Rapid)–Iași párosításban.

A férfiakkal holnap Târgu Jiuban, Bukarestben, Marosvásárhelyen és Nagyváradon játszanak, a sorozatok innen folytatódnak: Energia Rovinari–Medgyesi Gaz Metan 0-2 (69-84, 71-86), CS Municipal–Temesvári BC 1-1 (97-84, 56-75), Maros KK–Kolozsvári U–Mobilcelo BT 0-2 (72-74, 58-76), Nagyvárad CSM–CSU Ploiești 0-2 (63-71, 62-64). A párharcok három győzelemig tartanak, ha szükséges, csütörtökön is összecsapnak a riválisok. A Digi Sport 2 két meccset közvetít ma este, 18.30-tól Nagyváradról, 20.15-től pedig Marosvásárhelyről sugároz élőben. Amennyiben negyedik találkozóra is sor kerül, azok csütörtöki menetrendje ugyanaz lesz.

A kiesés elkerüléséért írt, két győzelemig tartó sorozatban a Hargita Gyöngye KK Iași-ban találkozik a Polival, amelyet Csíkszeredában 117-91-re győzött le. Hazai siker esetén a mindent eldöntő harmadik mérkőzésnek ismét a székelyek lesznek a házigazdái, április 21-én. ◀

Három pontra apadt a kolozsvári CFR előnye

Labdarúgás

T. J. L.

► A Petrol–CFR 1907 mérkőzés nyitotta pénteken a Liga-1 26. fordulójának műsorát, s akárcsak ősszel, Kolozsváron, Ploiești-en is 1-1-re végeztek. A vendégek szinte egy órát játszottak emberhátrányban, s Camora kiállítása után büntetéből kaptak gólt. Ronny a 70. percben mentett pontot Ioan Andone csapatának.

Szintén pénteken a Ceahlăul 1-0-ra nyert Piatra Neamț-on a Brassói FC ellen.

A Mircea Rednic irányításával megtámaszkodott Astra a Sportul Studentesc otthonában is remekelt (0-4!), s hosszú szünet után szombaton ismét nyerni tudott a Pandurii csapata is: 2-0 a Marosvásárhelyi FCM-vel.

Didi góljával a bajnok Oțelul szűk negyedóráig vezetett Galacon a Steaua ellen, de Mihai Stoichiță tanítványai szünet után fordítottak, Tatu és Mihai Costea találataival, 1-2.

Az élmény tovább tömörült vasárnap, amikor a FC Vaslui és a Rapid is 3-0-ra nyert. A moldvaiak a sereghajtó CS Mioveni, a giulestiek pedig a Nagyszebeni Voința ellenében gyűjtötték be a kötelező három pontot.

Lapzárta után Kolozsvári U–Medgyesi Gaz Metan és Concordia Chiajna–Dinamo találkozókat rendeztek.

A 21. forduló mérkőzéseivel folytatódott a Liga-2 idenye. A második (nyugati) csoportban ismét csak a listavezető Gloria tudott nyerni, míg újabb remijével a Poli négy pontra leszakadt riválisától. Eredmények: Gyulafehérvári Besztercei Gloria 1-2, Gaz Metan Severin–Temesvári Poli 1-1, Chindia–R. Vâlcea 2-1, Luceafăru–Bihar FC 1-0, Măramaros FC–ALRO Slatina 1-0, FC Argeș–Buk. Juventus 2-1, UTA–FC Olt 2-1. A Dévai Mureșul játék nélkül, 3-0-s gólaránnyal kapta az Arieșul elleni, hazai mérkőzés három pontját, a tordaiakat ugyanis kizárták.

Az élmény: 1. Gloria 50 pont, 2. Poli 46, 3. Chindia 35, 4. UTA 34, 5. GM Severin 34, 6. FC Argeș 34.

Az első (keleti) csoportban: Botoșani–Dinamo II 2-1, Năvodari–Galaci Dunărea 0-0, Brănești–Farul 0-3 (játék nélkül, a házigazdákat kizárták a bajnokságból), Astra II–Tulcea 0-1, Otopeni–Buzău 1-2, Konstancai Viitorul–Snagov 3-0, Bákó–Mangalia 1-2, Iași–Brăila 3-0.

A legjobbak: 1. Viitorul 40 pont, 2. Tulcea 37, 3. Năvodari 36, 4. Iași 36, 5. Botoșani 33.

A Liga-3-ban is a 21. for-

duló mérkőzéseit rendezték meg. Az ötödik csoport eredményei: Petrozsényi Jiul–Resicabányai Școlar FC 2-0, Facsádi Flacăra–Belényesi Bihorul 3-2, Borosbeseni Național–Temesvári Poli II 1-2, Resicabányai Gloria–Aradi Gloria CTP 1-3, Piski CFR Marmosim–Vajdahunyadi FC 2-2, Óthalom–Temesgyarmati Millenium 3-1, Kisbecskereki Nova Mama Mía–Karánsebesi Autocătania 0-1, Érmihályfalvi Unirea–Temesrékási ACS 2-4.

A legjobbak: 1. Temesrékás 46, 2. Vajdahunyad 41, 3. Karánsebes 38, 4. Belényes 37, 5. Școlar FC 36, 6. Petrozsény 36.

A hatodik csoport csúcsrangadóján a Corona 1-0-ra verte az Olimpiát és kissé elhúzott riválisától. Eredmények: Zalatnai SK–Kolozsvári Sănătatea 0-0, Szászrégeni Avântul–Kolozsvári U II 0-0, Besztercei Gloria II–Aranyosgyéresi Seso 2-3, Dési Unirea–Marosvásárhelyi MFC II 5-2, Nyárádtői Unirea–Zilah FC 0-2, Kolozsvári CFR II–Jádi Voința 3-1, Brassói SCM Corona–Szatmárnémeti Olimpia 1-0, Tordai FCM (volt Szászfenesi Unirea)–Tatrangi Unirea 3-1.

Az élmény: 1. Corona 49 pont, 2. Olimpia 46, 3. U II 37, 4. Tatrang 35, 5. Tordai FCM 35, 6. Aranyosgyéres 34 (32-24). ◀

Nico Rosberg győzött Sanghajban

Forma-1

Hírösszefoglaló

► Nico Rosberg, a Mercedes német pilótája nyerte vasárnap a Forma-1-es Kínai Nagydíjat. Rosberg mögött két mclarenes brit pilóta, Jenson Button és Lewis Hamilton végzett a második és a harmadik helyen Sanghajban. Vb-pontot érő helyen célba a két Red Bull-versenyző, az ausztrál Mark Webber és a címvédő német Sebastian Vettel, a francia Romain Grosjean (Lotus), a brazil Bruno Senna (Williams), a venezuelai Pastor Maldonado (Williams), a spanyol Fernando Alonso (Ferrari) és a japán Kamui Kobajasi (Sauber) ért.

A 27 esztendő német- finn Rosberg, aki pályafutása első világbajnoki futamát nyerte meg, rajt-cél győzelmet aratott. Sikeréhez az is hozzájárult, hogy a második helyről startoló csapattársa, a hétsze-

res világbajnok német Michael Schumacher, a 13. körben feladásra kényszerült, miután az első kerékcserenél hibáztak a technikusok.

Az első világbajnoki futamgyőzelmére 111 (!) versenyt várt Nico édesapja nem más mint Keke Rosberg, 1982 Forma-1-es világbajnoka. A Mercedes egyébként 1955 után nyert ismét vb-futamot.

Az összesített pontversenyben az eddigi három vb-futamon egyformán harmadik helyen végzett Hamilton (45 pont) vette át a vezetést Button (43), Alonso (37), Webber (36), Vettel (28), Rosberg (25) és a mexikói Sergio Pérez (22) előtt. A csapatoknál a McLaren (88) máris megugrott a többiek fölé, a Red Bulltól (64), a Ferraritól (37), a Saubertól (31), a Mercedes-től (26) és a Lotustól (24).

A Bahreini Nagydíj következik, április 22-én, Sakhirban, a Yas Martna Circuiton. ◀



Jenson Button, Nico Rosberg és Lewis Hamilton

Történelem 14

Kiváltságosok Erdélyben



A szerző két, 1990 után kiadott történelemkönyvet elemez, amelyben hemzsegek a bizonyítékok arra, hogy a tankönyvírók továbbra is a nemzeti-kommunista szemlélet szerint tálalják a románok történetét, és tovább folytatják a történelemhamisító manipulációkat, kárt okozva vele a román–magyar megbékélésnek. Gabriel Catalan sorozatának következő része.

Könyvismertető 15

A keleti tömb menekültjei



Nemrég egy érdekes közlemény látott napvilágot a Magyarországra menekült romániai románok szervezetéről. A menekültek és a szervezet házigazdája a kommunista rendszer végét élő Magyarország volt, amely egyébként a keletnémetek számára is lehetővé tette, hogy kiszabaduljanak a Keleti Tömbből.

Beszámoló 15

Ramona – az angol királynő vendége



A 27 éves, romániai származású cigányaszony – Ramona Constantin – ezelőtt hat hónappal még lapot árult Manchesterben, a *The Big Issue* című képesújságot. Azóta egy projekt keretében dolgozik. Tisztességes munkából él. Felfigyelt erre II. Erzsébet angol királynő, és amikor Fülöp herceggel együtt március végén Manchesterbe látogatott, meghívta őt is a királyi család tiszteletére rendezett fogadásra.

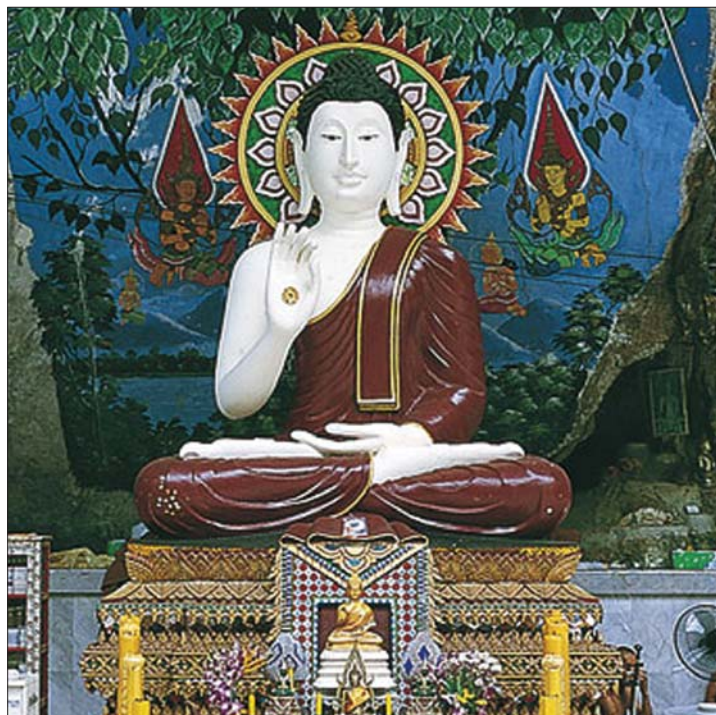
A zsidó Lear király és a zsidó Lear királynő



Jacob Gordin – Avram Goldfaden mellett – a jiddis drámairodalom talán legtermékenyebb szerzője. 80 színdarabot írt. Műveivel meghódította a jiddis színház számára Shakespeare-t, két darabot is írt shakespeare-i témára: A zsidó Lear királyt és A zsidó Lear királynőt. Mindkettőt bemutatta az Állami Zsidó Színház. A jiddisre írt Lear király sajátossága, hogy az uralkodó nem államfő, hanem egy nagy zsidó család feje, aki szétosztja a vagyonát lányai közt, hogy azok jól menjenek férjhez. S a lányok, miután mindent megkaptak, nem törődnek az öreggel. **19. oldal**

Visszatalálni a forráshoz

„Helyi idő szerint 18.30-kor száll le a repülőgépünk Bangkokban. Otthoni idő szerint fél három. Rengeteg ember van a hatalmas repülőtéren, több mint ötszázan várakozunk az útlevél-ellenőrzésnél... A forgalom megszámlálhatatlanul többszöröse a marosvásárhelyi repülőtér forgalmának, viszont az útlevélkezelésnél jóval kedvesebbek, barátságosabbak. Pedig van egy-két szigorú intézkedés: adminisztráció, lapok-adatok kitöltése, fényképezés, stb. Mégis valahogy emberibb itt mindez... A repülőn mellettünk ült egy magyarul jól beszélő vietnámi apa a gyerekével. Elmondja, hogy a szülei diplomaták voltak, így kiskorában kikerült Magyarországra, aztán az iskola elvégzése után ott ment egyetemre és ott is nősült meg.” Fazakas Misi és Mucha Oszkár thaiföldi naplója a **16. és 17. oldalon**



Megismerések, függések, kirekesztések (1)

„Világunk nem racionális és nem is fenntartható” – summázza korunk ingatag rendszereit (társadalmiakat, politikaiakat, ökológiaiakat) új könyvében László Ervin egy új, fennmaradási vagy megmaradási stratégia részeinek, szereplőinek tekintő felfogásmódban is más utakat kereső „policy” alapelveit taglala. *Az Új világkép. A tudatos változás kézikönyve* című opusz nem kisebb politikai közszereplők előszavával jelenik meg, mint az egykori államfő Mihail Gorbacsov, vagy a spirituális vezetőként elhíresült orvos, Deepak Chopra morális tanításával, aki a kettős világ-osztottság gazdasági kiméletlenségének opciójaként a humanitárius gyalázatok elkerülésének programját hangsúlyozza méltóbb jövő-perspektívaként. **Folytatása a 18-19. oldalon**

Gabriel Catalan

Kiváltságosok Erdélyben

A szerző két, 1990 után kiadott történelemkönyvet elemez, amelyben hemzsegek a bizonyítékok arra, hogy a tankönyvírók továbbra is a nemzeti-kommunista szemlélet szerint tálalják a románok történetét, és tovább folytatják a történelemhamisító manipulációkat, kárt okozva vele a végre lehetővé váló román–magyar megbékélésnek.

A középkori lovagrendek és az elfogadott vallások

A másik mítosz, amit a román nacionalista történetírás terjeszt: az erdélyi románok üldözése a magyarok, szászok, székelyek, a többi fontos etnikum által. Kétségtelen bizonyítékként említik előbb a királyi adományleveleket, közöttük az I. Lajos – Anjou-házi – királytól 1366-ban kibocsátott okmányt, amely előírja, hogy „intézkedjenek az erdélyi román felkelők ellen, akik nyelvük és hitük révén szoros kapcsolatban vannak a hegyeken túli testvéreikkel”.

„Az ortodoxok üldözésének” tekintik azt, hogy a katolikus hithez való tartozás a nemesi rang előfeltétele volt. Valójában az történt, hogy a király uralkodói jogait gyakorolta a lázadó vazallusokkal szemben, akik között román nemesek is voltak (például a izakonyhai Bogdan vajda és mások, akik abban az időszakban lázadtak fel és szöktek át Máramarosból Moldvába, ahol ugyancsak kárt okoztak hűbéruruknak). Hogy elejét vegye a további árulásnak, Lajos király elhárította: katolikus hitre kell térnie minden vazallusának; a király ugyanis a pápának hódolt s kereszties hadjáratra készült a törökök és a pogányok ellen. Tetteinek ez volt az indítéka, nem pedig az Anjouk valamiféle román- illetve ortodox-gyűlölete.

Egyébként számos román nemes (például a Drágoș-tiekből lett Drágfyk) már korábban áttért a katolikus hitre, másrészt viszont számos román nemeszét ortodox vallású maradt s az uralkodó beleegyezésével megtartotta korábban szerzett rangját és kiváltságait (az említett román nemesi autonómiát élvező vidékeken jegyzett kivételként). Következésképpen hamis az a tétel, mely szerint a nemesek rendi gyűlésének nem voltak román tagjai. Legfeljebb az történt, hogy egy bizonyos időszakban a rendi gyűlésből kizárták az ortodox vallású nemeseket, ami oda vezetett, hogy azok tömegesen áttértek a katolikus vallásra.

Hasonlóképpen a tankönyvszerzők hibásan értelmezik a „kiváltságos nemzetek” fogalmát – ami abban a korban nem etnikumokat, il-

letve etnikailag különböző nemzeteket jelentett, hanem a középkori társadalom kiváltságos rendjeit: a papokat, vagyis azokat, akik imádkoznak; a harcosokat, vagyis a lovagokat; és egyes dolgozókat, vagyis a szabad termelőket, akiket a soraikból származó elit képviselt.

A középkori keresztény társadalomban, akik nem voltak szabadok, azok állampolgári illetve politikai jogokkal sem rendelkeztek. Ugyanez vonatkozott az eretnekekre is. Mint ismeretes, Erdély meghódítása után a románok és a szlávok fölött magyarok uralkodtak, a nemesek többsége magyar volt, a legyőzött románok és szlávok legnagyobb része pedig jobbágygá, földhöz kötött szolgává vált. Ezért a három kiváltságos rend tagjai között kevés románt találunk. A román lakosság többsége, a hódítás következtében, elvesztette szabadságjogait, s mivel ortodox vallásúak voltak, eretneknek („szakadárnak”) tekintették őket. Tehát nem etnikai diskriminációról van szó; hanem legfeljebb vallásiról.

Egyébként eddig is szó volt már a katolikus vallású román nemesekről, akik jelentős tisztségeket kaptak, valamint az ortodox vallású kismemesekről, akik megőrizték kiváltságaik egy részét. És, nyilván, voltak magyar származású jobbágyok is, miként azt az 1437–1438-as, az 1514-es és az 1784–1785-ös felkelésekről szóló dokumentumok is bizonyítják. Következésképpen az etnikai megnevezéseket nem kell összekapcsolnunk a társadalmi rangokkal – vagyis nem kell állandóan ilyen társításokat végeznünk, mint „magyar nemesek” illetve „román jobbágyok”. Hasonlóképpen a szabad parasztok – bár más arányban, de ugyanúgy származhattak a székelyek, a magyarok, a szászok, a románok vagy mások közül is.

Az „Unio Trium Nationum” valójában mindössze a három középkori rendnek a társadalom fölötti uralmát jelenti; a rendi gyűlések pedig a tehetősek gyűlekezetei, olyan intézmények, amelyek abban a korban megtalálhatóak voltak minden európai országban. Sem azoknak a határozatait, sem pedig azok a törvények, amelyeket Wer-

bőczy *Tripartituma* (1517-ben) tartalmaz, illetve amelyeket az erdélyi Dieta hozott (például az *Approbatæ constitutiones regni Transilvaniae* – 1653-ban, illetve a *Compilatæ constitutiones* – 1669-ben) nem a románok kizárása és nemzeti hovatarozásuk megszüntetése céljából születtek, hanem a társadalmi rendszer fenntartása végett, amelynek a három kiváltságos rend képezte az alapelemeit (a papok, a nemesek és a szabad termelők, közöttük kiemelt szerepet játszottak a gazdag városi polgárok), akik az állam vezetésében képviseltették magukat. A társadalmi rendszeren belül egyetlen változás történt, a reformáció következtében – nem kevés harc és áldozat árán – a katolikus egyház mellett új felekezetek jelentek meg: a kálvinisták, a lutheránusok és az unitáriusok. Az ortodox vallás to-

Ugyancsak sajnálatos az, hogy a tankönyvek szerzői nemzeti képet festenek a Horea, Cloșca és Crișan által vezetett felkelésről; azt állítják róla, hogy „a román nemzet erőteljes érvényesülése” volt. A szélsőséges értelmezés szerzői, akik felfedezik, hogy a fekelésnek „nemzeti jellege is” volt, illetve „olyan politikai programja, amely célul tűzte ki a nemzeti felszabadulást, valamint Horea tervei szerint a »népköztársaság« létrehozását” – e kifejezéseket régi történészekről (például Nicolae Iorgától) vették át, illetve a korabeli sajtó szenzációhajászó szövegeiből kölcsönözték („a parasztok királya”, „Dacia királya”), ami megkérdőjelezi a tankönyvszerzők szakmai hozzáértését, ugyanakkor pedig nacionalista klisékkel és nevenséges lozinkákkal fertőzik a tanulókat, ami egész életükre



I. Lajos – Anjou-házi – király

vábbra is csak megtűrt maradt. A nemzettudat Európában a XVIII. század végén jelenik meg. Az erdélyi románoknál ez kezdetben csak egy vallásos elit: a görög katolikus papság és értelmiség jellemzője (Inocențiu Micu memorandista mozgalma, a *Supplexek* 1744–1793 között; az Erdélyi Iskola 1800 körül), és valóságos tartalmát kell tekinteni – nem törekedett függetlenségre és nemzetállam létrehozására, hanem jogegyenlőséget akart a régi rendszer, a meglévő társadalmi rend keretein belül, retusálva azt az által, hogy a románok tömegesen katolikus hitre térnek a görög (bizáci) szertartásrendű Román Egyesült Egyház (a görög katolikus egyház) keretében.

Hétköznapi és kulturális élet a középkorban

E témák tárgyalásakor is vad nacionalista kizárólagosság észlelhető. A hétköznapiakat illetően megelégednek öt, várral körülvett erdélyi város felsorolásával; szót sem ejtenek Erdély többi

helységéről valamint lakosairól, akik annyira különböző szokásaikat és mentalitásukat tekintve, jóllehet a lecke négy könyvoldal terjedelmű.

És hasonló szemlélettel kezelik *A román kulturális szintézis* című fejezet leckéit is. Ugy tünik, a szerzők számára az etnikai és kulturális, vallási és ideológiai (gondolkodásbeli) többféleség jelentéktelen tényező, az olvasó számára pedig merő unalom az, ahogy tárgyalják. Gyakorlatilag tagadják a középkori erdélyi civilizáció többféleségen alapuló sajátosságát, és mellékesnek tartanak mindent, ami nem román.

Röviden szót ejtenek „a latin írásbeliségről és kultúráról” (amelyről a XI. századtól vannak írott dokumentumok), „a családi krónikákról” – például a *Chronicon Dubnicense*-ről -, „a gyulafehérvári kancelláriáról”, „néhány török fogoly beszámolóiról”, „a püspökségekről”, „a Nyugat-Európába tanulni küldött diákokról”, „Szamosközi István elbeszéléséről Mihai Viteazuról”, „a legrégebb erdélyi könyvtárról, amely Egresen volt, Csanád mellett”, „az 1581-ben alapított Kolozsvári Egyetemről”, a Bethlen Gábor idejében alapított „Gyulafehérvári Akadémiai Kollégiumról” és annak könyvtáráról, „a teuton lovagok váráról Földváron”, „a gyulafehérvári fejedelmi székhelyről” és annak „sajátos épületeiről”, „a bráni kastélyról és a vajdahunyadi-ról”, „a nagy Teleki családról”, amely „a kultúra fejlesztését ösztönözte”, a kálvinistákról és a lutheránusokról, „akiket menekülésük idején jól fogadtak a román térségben”, „a reneszánsz szellemének elterjedéséről a Román Országokban” és „reneszánsz stílusú kápolnáknak építéséről”, „a püspöki paloták belsejének, a katedrálisoknak és a kolostoroknak reneszánsz, barokk, de moldvai, illetve Brâncoveanu stílusú díszítéséről” is, „a gót stílus hatását mutató értékes erdélyi festményekről”, „a nagydísznódi román stílusú Szent Mihály Templomról”. A „Kultúra a Román Országokban” téma tárgyalásakor a *Művészi alkotás* fejezetben megjelenik három – a képlettől eltérő – létező: a gyulafehérvári és a kolozsvári katedrális valamint a szebeni Brukenthal palota. Meglepően általánosak, ritkák és elszórtak a tájékoztatások a középkori Erdélyben létezett nem román kultúráról, amelyeket begyömszöltek a mintegy húsz oldal terjedelmű, amúgy is füllasztóan zsúfolt fejezetbe. Viszont a szerzők nyíltan „harciasnak” nevezik a XI-es történelemkönyvnek *A román kulturális szintézis* című terjedelmes fejezetét.

Azért van ott néhány mondat, amely kizárólag az erdélyi magyar kultúrára utal. Így megállapítják, hogy „a legrégebb magyar nyelvű krónika a nagydísznódi Heltai Gáspár krónikája”; megemlítik Szeremi György *Visszaemlékezéseit* is, amelyek hírt adnak a Dózsa-felkelésről és Magyarországnak a Mohács utáni helyzetéről; szót ejtenek „a kolozsvári és a fogarasi magyar nyelvű iskolákról” (sőt a képhez hozzáadnak még egyet, a karánsebesi „román, magyar és német nyelvű iskolát”); annak ellenére, hogy sok ilyen volt a XI-es tankönyvben csak 4 román nyelvű és 5 német nyelvű iskolát említenek. Objektívebbnek bizonyul a VII-eseknek írott tankönyv, amely azt állítja, hogy a kolostorok valamint a nagyváradi és a gyulafehérvári katolikus egyházi központok a XV. században jelentős mértékben hozzájárultak az oktatás és a tudomány fejlesztéséhez. (Minőségi tekintetben a VII-es tankönyv didaktikai felépítése ésszerűbb. Gondot fordít például a katedrálisok építészeti stílusában fennálló különbségek tárgyalására is; arra hogy a tanulókkal közölje: a gyulafehérvári katedrális román stílusú, a kolozsvári pedig gótikus.

De nem foglalkoznak megfelelőképpen az erdélyi katolikus kolostorokkal és szerzetesrendekkel, sem azok kulturális szerepével. Hiányzik a XVII–XVIII. századi Erdélyben lévő keresztény felekezeteknek valamint a közöttük kialakult versengésnek a bemutatása, ami kulturális tevékenységükben is megnyilvánult.

A nyomdászat történetét illetően sem tartják tiszteltben az igazságokat. Megemlíti ugyan, hogy „Erdélyben az első nyomda 1528-ban működött Szebenben, latin betűket használt”, de a nyomtatványok közül mindössze egyet említenek, „a román nyelvű Katekizmust”, „Philipus Pictor” munkáját 1544-ből, anélkül hogy feltüntetnék a szerző nemzetiségét valamint azt, hogy egy kálvinista munkáról van szó. Hasonlóképpen felsorolják a tárgoviste-i, szebeni, brassói, kolozsvári, váradi, szássebesi, szásvárosi, gyulafehérvári nyomdákat anélkül, hogy alapítóikra és (különösen a felekezetiek esetében) hovatarozásukra utalnának, viszont váltig hangsúlyozzák „a statisztikai értékelésüket”, például azt, hogy ezekben a XVI. század folyamán „52 vallásos könyvet nyomtattak, amelyek közül 14 román és 35 ósláv nyelvű”. Hasonlóképpen tárgyalják Coresi diakónus munkásságát is, akiről már szó volt.

(Folytatjuk)

A keleti tömb menekültjei

Nemrég egy érdekes közlemény látott napvilágot a Magyarországra menekült romániai románok szervezeteiről. A menekültek és a szervezet házigazdája a kommunista rendszer végét élő Magyarország volt, amely egyébként a keletnémetek számára is lehetővé tette, hogy kiszabaduljanak a Keleti Tömbből, s hogy az NSZK-ba vagy más nyugati országba távozzanak – vagy hogy egyáltalán szabadon találkozzanak nyugatnémet-országi rokonaikkal, ismerőseikkel – lásd a Dalos György *Balaton-brigád* című könyvében olvasható igaz történeteket. Az igazi barátság a tettekben – nem pedig szavakban, politikai vagy diplomáciai szemforgatásban – megfogalmazódó együttérzés, segítség, cselekvés. Ezért érdemes elolvasni a romániai menekültek szervezetének közleményét.

Szabadulás – Magyarországon át

1988. április 3-án a román nyelvű szamizdat újság első számában bejelentették, hogy 1988. március 1-én megalakult a România Liberă (Szabad Románia) Csoport – a Magyarországra menekült román állampolgárok csoportosulása.

A România Liberă Bizottság létrehozásának a gondolata még Romániában született meg. Temesváron. 1987 őszén Cornel Roșca úr - fele-

ségével, Doina asszonnyal együtt - Magyarországra menekült, így a Bizottság megszűnt az idő előtti felszámolást, ami várható volt a kommunista diktatúra körülményei között, ami akkor Romániában működött. A Bizottságnak a romániai kommunista rendszer elleni tevékenysége Magyarországon 1987 őszén kezdődött el. Gyakorlatilag a România Liberă Csoport – illetve a România Liberă Szervezet, ahogy még nevezték – 1988. március 1-én jött létre Budapesten. Az ezt követő hónapokban menekültek ezrei érkeztek Romániából, és folyamatosan csatlakoztak a România Liberă Csoporthoz – egyre több és több menekült értette meg e szervezet létének értelmét valamint az általa szervezett akciók fontosságát.

A politikában és az emberi jogok tiszteletben tartása terén betöltött szerepe mellett a Bizottság, majd a Csoport rendkívül jelentős tényező volt a menekülteknek nyújtott segítség tekintetében; mert a menekültek azonnali segítségre szorultak erkölcsileg, pénz, anyagi javak tekintetében stb., amit nem lehetett másnapra vagy a következő hónapra halasztani.

A Csoport különleges szerepet játszott a médiában folyó tájékoztatás terén is, beleértve a *Szabad Európa Rádi-*



A budapesti Intercontinental szálló mellett lévő Eötvös József-szobor

ót, a *Radio France Internationale* stb.; a határon át újságokat, röplapokat juttatott nekik, amelyeket még Romániából való távozásuk előtt megkaphattak. Ugyanis nagyon sokan döntöttek úgy, hogy Magyarországra menekülnek, mert a rádióból hallhatták, hogy Magyarországról nem toloncolják ki őket, valamint azt, hogy „a románok minden este 6 órakor a Fórum Szálló (a mai Intercontinental) előtt találko-

nak, Eötvös József báró szobránál”.

Úgyisint – és nem utolsósorban - meg kell említenünk, hogy a România Liberă Csoportozó való tartozás milyen pozitív szerepet játszott a politikai menedékjog megszerzésében azután, hogy a menekültek eljutottak Nyugatra, valamelyik szabad országba.

A România Liberă Csoport az első olyan emberjogi és kommunistaellenes szer-

vezet volt, amelyik a Keleti Tömb egyik országából a Keleti Tömb másik országába menekült.

A România Liberă Csoport adta ki az első román nyelvű szamizdatot a Keleti Tömb területén. Az újság a *România Liberă* nevet viselte.

A Szervezet tagjai nem cselekedtek ötletszerűen, nem vezették le az indulatukat azaz, hogy Ceaușescu és a kommunistákat mocskolták, vagy tehetetlenségükben politikai viccek hallgattak és azokon nevettek, hanem a lengyelországi és a csehszlovákiai, sőt elsősorban a magyarországi politikai ellenzék példáját követve rendkívül átgondolt, pontos és mindenekelőtt csoportos akciókat szerveztek, amelyek így különösen hatékonyak voltak.

Nemcsak Magyarországon területén, hanem nemzetközi viszonylatban is példás volt a Bizottság tagjai közötti szívből jött és demokratikus együttműködés, az aktív tagok közötti kapcsolat. Éppen ezért az akkori romániai rendszer állandóan és minden eszközzel megpróbált vizslyt szítani a România Liberă Csoport magján belül – így például a Bizottság aktív tagjainak rossz hírére keltette és hamis vádakkal illette őket, leveleket hamisított a menekültek (ismert vagy kevésbé ismert személyek) aláírásával és elküldte azokat a nyugati lapokhoz stb.

A România Liberă Csoport a Magyarországra menekült román állampolgárok egyik csoportosulása. 1989 őszéig a Csoport tagjainak létszáma meglehetősen állandó: 300 és 500 fő között volt, nem beszélve a szimpatizánsokról, akiknek a száma ezeket tett ki. A Csoport fontos jellemzője volt, hogy tagjainak nagy része állandóan cserélődött, ugyanis szüntelen jöttek az új menekültek Romániából, miközben a régiiek tovább mentek Nyugat felé. 1987 és 1989 között a Magyarországra érkező illetve az ott áthaladó menekültek számát 30 ezer és 60 ezer közöttire becsülik. Figyelembe véve a csoport tagjai esetében tapasztalt nagy fluktuációt, az 1988 és 1989 közötti időszakban az aktív tagok száma ezerre tehető.

A Budapesti România Liberă Csoport nem szűnt meg! Ott él mindazoknak a szívében, akik akkoriban Budapestre kerültek, ott él a történeteinkben - a világszerkezetszóródottakéban, a gyermekeik és az unokáik szívében, és nem utolsósorban azoknak a szívében, akik befogadtak, menedéket nyújtottak, enni adtak nekik világszerkezete.

Így ezt nem pusztíthatta el sem Mao, sem Sztálin sem pedig Ceaușescu – a kommunizmus kísértete nem tűntethette el és nem is tűntetheti el ezt sohasem.

Ramona – az angol királynő vendége

A 27 éves, romániai származású cigányasszony – Ramona Constantin – ez előtt hat hónappal még lapot árult Manchesterben, a *The Big Issue* című képesújságot. Azóta egy projekt keretében dolgozik. Tisztességes munkából él. Figyelt erre II. Erzsébet angol királynő, és amikor Fülöp herceggel együtt március végén Manchesterbe látogatott, meghívta őt is a királyi család tiszteletére rendezett fogadásra.

A fiatal cigányasszony két éve telepedett le Angliában, és lám, munkája révén vitte valamire. Pedig nem egy iskolázott nő. Angliába érkezésekor nem tudott angolul – munka közben, a lap árusítása közben tanulta meg az ország nyelvét. Hat hónapja már egy projekt keretében tevékenykedik, amelynek a célja: roma fiatalok felkészítése arra, hogy ők is tisztességes munkából éljenek Angliában, s hogy ezért befogadják őket ott. Kb. ennyi, amit az újságokból megtudhattunk.

Hogy nálunk mikor fogják befogadni a romákat? Nem szóban, nyilatkozatban, hanem ténylegesen? – ez még nyitott kérdés. Viszont a válaszhoz közelebb kerülhetünk, ha megnézzük, hogy a

fenti hír milyen visszhangot váltott ki honfitársainkból. A képet markánsan árnyalják a román blogozók vélekedései. Íme, néhány ezek közül:

Román egyetemista lány Angliából:

Ha Ramona internetezik, fogadjon barátai közé a Facebookon. Én ugyanis a London School of Economics-ban mesterizek, és azt hiszem, hogy kapcsolatba hozhatom érdekes emberekkel, akik hasznos tanácsokat adhatnak neki a projekt keretében végzett munkájához. Én is egy beilleszkedési projekt segítségével jutottam előre.

Dophi, a Rénszarvas

Odanézz, testvér! Ki hitte volna? Végre az angolok is megkapták azt, amit érdemelnek a Kelet-Indiai Társaság 300 évvel ezelőtti viselt dolgaiért. Tudod, hogy mondják: „Isten nem cigány” – hehehe...

Raluca Enescu, London School of Economics

Hiába mondom magamnak: ne olvasd el a romacikkekről szóló kommentárokat, mert csak felidegesítenek, mégis megtettem... Mert ha a cigány külföldön valami hitványaságot művel,

mi vagyunk az elsők, akik szidalmazzuk: lám, a cigányok elrontják a jóhírünket Európában (mintha a jóhír lenne a legnagyobb gondunk, s nem pedig a társadalmunk strukturális problémái, amelyek korántsem oldódnak meg azáltal, hogy hujjogunk, hogy azt kiabáljuk: NEM MI VAGYUNK AZOK! – hanem ŐK!!! Mit mondjak...) Ugye, most a fordítottját látjuk: külföldön egy romániai cigány nagyszerű dolgot művel, és javítja a hírünket. Logikusan ebből az következik, hogy most azt mondjuk: Nagyszerű! Nemde? Persze, hogy is képzelhetem én azt, hogy a román rasszista logikusan gondolkodik, hogy egyáltalán képes ilyesmire?

Szobotka István Sebestyén, Bukarest

Minden tisztelem a Ramonáé.

Florin

Furcsán hat ez a hír azután, hogy „Nagy-Britanniában a bankautomatákból történt lopás 90 százalékát románok követik el. Legutóbb egy bákói került horogra... („Ahol leköpött a bojár, megcsókol az uralkodó, s letöröli a kópést.”)

Manole

Azt mondtam mindig: mi vagyunk az igazi románok. Ebben az országban minket illet minden jog, s a mosdatlanok és a tolvajok, akik románnak adják ki magukat, pucoljanak Romániából!

Marian

A fél világnak nem jön szemére álom, s nem tudja, hogy mit kezdjen magával,



ha nem ebédelhet az angol királynővel.

Udvarmester

Megszámolták-e a kanalak a fogadás után?

Dhopital

Megvan-e még, Nagyanyó, a gyémánt nyaklánc?

Daniel

Elégge kellemetlen. Port hintettek a hülyék szemébe.

S a hülyék, vagyis mi, felháborodtunk, kommentáljuk, aztán... munkába megyünk.

Alig várom már, hogy jöjjenek a kínaiak, és vegyék meg Európát. Akkor majd megnézhetjük, hogy ki a román, ki a magyar, ki az angol, ki a cigány...

Memento mori

Manolică, te rövid eszű, tudd meg, hogy ebben az or-

feleségét vagy Mercedes a jósnőt... Remélem, az ebéd jól végződött, s a koronaékszerek nem tűntek el.

Ghita lelkiismerete

Fogadjunk, Ghita! Ha téged három percig együtt hagynának a koronaékszerekkel, biztos, hogy elcsórna egy rubint, vagy legalább egy apró kis zafírt, nemde?

Raluca Hippie

Minden tisztelem a Tiéd! Amikor ilyesmit olvasok, én is büszke vagyok arra, hogy románok születtem. Nagyszerű azt tudni, hogy az is, aki alulról indul, ilyen csodálatos dolgokra képes. BRAVO RAMONA! (Etnikai hovatartozásuktól függetlenül) lássunk még sok olyan románt, mint Te!

Itt most abba hagyjuk a válogatást. Jó tudni, hogy a román blogosok között nemcsak ultranacionalisták, született és – a szülők, az iskola, az egyház által jobb ügyhöz méltó gondolat felnevelt – embergyűlölők vannak, hanem emberek is. Sőt, az ő hangjuk mintha jobban szólna; mindenesetre érthetőbb, és ezért több esély van rá, hogy meg is értik. (Zs. I.)

Fazakas Misi és Mucha Oszkár

Visszatalálni a forráshoz

2012. március 30.

Helyi idő szerint 18.30-kor száll le a repülőgépünk Bangkokban. Otthoni idő szerint fél három. Rengeteg ember van a hatalmas repülőtéren, több mint ötszázan várakozunk az útlevél-ellenőrzésnél... A forgalom megszámlálhatatlanul többszöröse a marosvásárhelyi repülőtér forgalmának, viszont az útlevélkezelésnél jóval kedvesebbek, barátságosabbak. Pedig van egy-két szigorú intézkedés: adminisztráció, lapok-adatak kitöltése, fényképezés, stb. Mégis valahogy emberibb itt mindez...

A repülőn mellettünk ült egy magyarul jól beszélő vietnámi apa a gyerekével. Elmondja, hogy a szülei diplomaták voltak, így kiskorában kikerült Magyarországra, aztán az iskola elvégzése után ott ment egyetemre és ott is nősült meg. Két gyereke van, egy hét éves kislány, aki most otthon maradt anyuval, és az öt éves kislány, akivel mennek haza Vietnámba meglátogatni a nagyszülőket. A nagyszülőknél nyugodt nyugdíjas életük van. A vietnámi rendszer biztosítja az idősök szociális ellátását, ami nem is annyira nehéz, mivel a 100 milliós ország háromnegyede 30 év körüli munkaképes ember...

Közel egy órába kerül amíg kiérünk és találkozunk thaiföldi barátainkkal. Nagy szeretettel fogadnak bennünket, és talán mi is ekkor érezzük, hogy megérkeztünk. Az ismerős illatok, arcok, a meleg felidézi mindazt, amit legutóljára egy fél évvel ezelőtt éltünk át itt. Van valami békeség és nyugalom az emberekben, ami hála az Istennek, „ragadós”. Barátainktól megtudjuk, hogy most van a legmelegebb időszak, pillanatnyilag 37 fokot mutatnak a hőmérők. Az iskolákban lezárult a tanév, vakáción vannak egészen május 17-ig.

Egy óra múlva megérkeztünk az „egyetemisták utcájába”, ahol a szokásos, általunk már jól ismert helyen fogunk vacsorázni. Ezt követően Moradokmaiba indulunk, mert ott van a társulat és a tanítványok nagyobb része. Holnap új diákok érkeznek az iskolába és egy kisebb rituálé is sor kerül. Itt két napot fogunk eltölteni, mert még nagyon sok kell ahhoz, hogy rendbe hozzák az árvíz után. Viszont szemmel látható, hogy sokat haladtak: ajtók, ablakok kicserélve, a terek, szobák kitakarítva. Egy-két ház még mindig romokban hever; a szobánkban, a falakon látszik, hogy mekkora volt a víz: nekünk jó mellmagasságig ért volna. Nehezen tudunk elaludni.

2012. március 31.

A közös előadásunk egyik színésze ébreszt bennünket.

10 órakor kezdődik az ünnepség. Az arénában gyűlünk össze (később tudom meg, hogy a két és fél hónappal ezelőtti árvizek idején az egész aréna víz alatt volt): szülők, új és régi diákok, tanárok, Chang, a központ és az iskola vezetője, valamint mi, mint külső szemlélők. Minden új diákot egyenként kihívják, beavatják őket és kapnak egy új hangszert. Látszik, hogy a diákok számára megtiszteltetés mindaz, ami most velük történik. Később tudjuk meg, hogy az árvíz minden hangszert elvitt, ezeket az újakat adományokból vásárolták. A tragédia és a veszteségek ellenére minden úgy megy tovább, mintha mi sem történt volna. Az alapelv az, hogy a gyerekek, a diákok nem érezhetik, hogy baj van, a tanítás zavartalanul kell hogy működjön. Az ünnepség egyik legszebb pontja az, amikor a Chang a saját fiát – Natajt – avatja diákká.

Az ünnepségen elmondják, hogy számukra mennyire fontos, és milyen nagyra értékelik, hogy itt vagyunk, és segíteni jöttünk nekik a folyamatban lévő vagy a most kezdődő oktatási programokban. Chang megkérdezi: „Láttad mi lett a házból?” És ezt a kérdést olyan derűsen teszi fel, hogy bennünk minden sajnálkozásra utaló érzés elmúlik. Fontos látnunk azt, hogy nyoma sincs az önsajnálatnak. Thaiföldi barátaink dolgoznak, végzik a feladatukat ilyen körülmények között is. „Igen – válaszolom –, láttam a ház romjait, kemény volt...” A romos, leomlott, palmaágakkal letakart domboska valamikor ház volt. Aztán megtudjuk, hogy itt, Moradokmaiban egy évig nem lesz oktatás, mert építeni kell a házat. Újjáépítenek, tataroznak, eltakarítják a romokat, stb. Mindenki felköltözik innen 650 kilométerre északra, Loebai. Holnap este indulunk egy nagy buszszal.

Az egyik vezető színész barátunk, Kai Angliában van egy fesztiválon, vele csak a jövő hét végén fogunk találkozni. Együtt vezetjük majd az egyik színházi – oktatási projektet. Közben örömmel mesélik, hogy Kai felesége, a közösség turnés-vezetője áldott állapotban van; várják a harmadik gyerekük megszületését. Nagy szeretettel és kíváncsisággal érdeklődnek az Osonóról, az osonósokról, mi meg beszélünk az elmúlt félévünkről, valamint a nyári meghívásainkról, terveinkről.

Ők is elmesélik, hogy mennyi mindent elveszítettek az árvíz során: szinte az összes hangszert, 2000 könyvet, filmeket, fényképeket, dokumentumokat, a közös előadásunk – a *Carnival* – jelmezeit, díszleteit. „Jó hír is



van – mondja az előadásunk egyik színésze, Stan – a *Carnival* kellékei épségben megmaradtak.” Rátérünk a közös, nyári tervekhez. Nagyon szeretnék ha az egész Osonó csapat eljönne az *Ahogy a víz tükrözi az arcot* előadással. Turnét szeretnénk szervezni számunkra Thaiföldön. A következő hetekben részletesen megtervezük az időpontokat, a helyszíneket, valamint a díszletgyártást is. Ugyanakkor arról is beszélnek, hogy szeptember végén mindenki felújítjuk a közös előadásunkat, a *Carnivalt*, mert október elején szeretnénk vele részt venni egy koreai fesztiválon, valamint be szeretnénk mutatni egy-két ázsiai országban.

Nagyon meleg van ma, mindenki lefekszik. Délutánra nagy szélvihar kerekedik, aztán dörgésekre ébredünk, és tanúi vagyunk annak, ami itt nagyon ritkán történik meg: március végén elered az eső.

2012. április 4.

Három napja költöztünk ki a tanyára. A közeli nagyváros – Loebai – hatvan kilométerre található innen. Az árvíz után ide költözött a Moradokmai Színházi Központ és Iskola, tanyája egy falu határában van. Itt laknak a közösség tagjai: színészek és tanárok valamint a régi és az új diákok, mintegy 52 fő. Sátrakban alszanak, a szabadban próbálnak, tanítanak, tanulnak, étkeznek. A közeli folyóban fürdenek. Közben építik a házakat, és az árvíz elmosta közös életüket. Szemmel látható, hogy szépen és derűsen haladnak.

A helyiek szerint Thaiföldnek ezen a részén sivatagi az időjárás. Ez, amint megtapasztaltuk mi is, nagyjából azt jelenti, hogy nappal kánikula van, a hőmérséklet bizonyos órákban eléri akár a 40 fokot is. Éjszakára viszont lehül annyira, hogy az itteniek számára hideg lesz, kabátba és pulóverbe öltöznek, mi viszont ilyenkor érezzük jól magunkat. Kö-

rülből 22–24 fok lehet. Egyetlen hűsülési lehetőség a folyó, amit ki is használunk a falusi gyerekekkel együtt. Sokszor elnézzük, hogy a nonverbális eszközök mennyire csodálatosak. Az 5–6 éves thai gyerekek könnyedén megértetik magukat az errefelé olyan ritkán látott idegenekkel, vagyis ahogy itt mondják nekünk: farangokkal.

A tanyán most nemzetközi workshop zajlik, aminek mi is a tagjai, tanárai vagyunk. Elkezdtünk dolgozni egy csoport diákkal és színésszel, de egy másik csoporttal az Amerikából 22 éve Indiába áttelepedett rendező, Jill dolgozik. Neki segít a két indiai asszisztense: Luky és Sherry. Ezalatt egy harmadik csoport, a Hollandiából érkezett régi ismerőseinkkel – Krisztinával és Kimivel – mozgást tanul. Az étkezések közösek. Ilyenkor mi, a külföldi tanárok sokat beszélgetünk. Az indiai Luky elmeséli, hogy azért nem tud úszni, mert amikor 7 éves volt, a 12 éves barátjával lementek fürödni, és a barátját megette a krokodil. Azóta ő nem mert folyóba menni. Itt velünk, a derékig érő vízben viszont megtanult úszni. Jill egy indiai közösség tagja. Az Orwell közösséget 1968-ban hozták létre, ő 22 éve csatlakozott hozzá. Most már 2200-an vannak, a világ minden részéből érkeztek tagok. A közösség önelátó, így vannak kisebb gyárak, ahol önmaguk számára elkészítik a legszükségesebbeket. Van iskolájuk is, ahol a saját nevelési elveik szerint tanítják a gyerekeiket. Nem nehezedik nyomás rájuk, nincs felsőbb elvárás és utasítás, nincs jelen a közösség életében a politika, adminisztráció és bürokrácia. Alapelvük a szabadság, és ezen keresztül próbálnak mindent megélni: a tanulást és a tanítást, a munkát, a közösségi életet. Az orwelli közösségnek nincs konkrét vezetője, de legfontosabb szabálya a közösségben élés és a szeretet. Nagy hangsúlyt fe-

tetnek a művészetekre. Jill Amerikában volt rendező és mikor először elindult Keletre keresni és kutatni, akkor találkozott Indiában ezzel a közösséggel. Nemsokára hazautazott, de érezte, hogy vissza kell térnie. Érezte, hogy mindaz az élet és karrier, amit felépített Amerikában nem ér semmit. Saját bevallása szerint az Orwellben boldog és teljes életet él. Ő felel a színházért és a színház tanításáért. Nem színészeket nevelnek, hanem a színházon és táncon keresztül vezetnek az embereket az önmaguk megismerésére és megértésére. Ez az a pont, amelyben mi igazán találkozni tudunk, hiszen ez a mi alapelvünk is. Sepsiszentgyörgyön, a drámatagozaton a tanításban. Nem az a legfontosabb számunkra, hogy a líceum drámaosztályából minél többen menjenek a színházba, hanem az, hogy a színházon keresztül, a diákjaink minél jobban megismerjék magukat, hogy minél teljesebb emberként, egyre felelősebb döntéseket tudjanak hozni önmaguk és szűkebb-tágabb közösségük számára.

Mivel Jill már látta az Osonó 2010-ben Thaiföldön bemutatott *Részletek a bolyongás meséiből* előadását, meghív bennünket Indiába tréningeket tartani és előadást játszani. Ismerve a thaiföldi színházvezetés szándékait a közös *Carnival* előadásunkkal kapcsolatosan, nem kizárt, hogy októberben ellátogatunk Indiába az Orwell közösséghez.

Chang arról beszél, hogy két nagy kultúra, az indiai és a kínai kultúra közt van a thaiföldi. Ez a keveredés mindenben meglátszik: a nevektől kezdve egészen a házépítésig. Itt is épülnek szép lassan a házak nádtetivel, bambuszpadlóval, amelyeket két évente cserélni kell. A diákok hihetetlenül gyorsan tanulják meg a munkásoktól a házépítést, így egyre jobban halad az építkezés. Villany nincs a ta-

nyán, így az esti hét órai sötétedés után gyertyafény mellett zenélnék és énekelnek a fiatalok, majd kilenc órakor takaródó van. Nagyjából már mindenki jól tud játszani minden hangszereken, csak a hegedű okoz még fejtorést néha.

Reggel négykor van az ébresztő, majd a számunkra már ismerős reggeli rituálé, aztán ötkor felkel a nap. Az otthoni időeltolódás miatt, mi hajnali kettő előtt nem tudunk elaludni, de reggel legkésőbb kilencig lehet a sátorban a felkelő nap melegét kibírni. Villany nem lévén, nincs lehetőség légkondicionálásra, ventilátorokat sem használhatunk. A telefonok és laptopok akkumulátorait a faluban lévő iskolában időre feltöltik. Internet is csak egy kis sticken keresztül, ritkán és akadózva jön be. Chang azt mondja, hogy a fél év alatt, amióta ilyen körülmények között, az erdőben laktak, egyre inkább visszatértek a természethez, az önmagukkal és a természettel megélt harmóniához. A diákok azóta többet foglalkoznak a zenéléssel, egymással, a tanulással, a három lóval, a kutyákkal, az erdővel stb.

A moradokmai közösséget az árvíz a még nagyobb egyszerűség megélésére készítette. Chang azt mondja, hogy ők továbbra is ingyen fogják tanítani a diákokat, miközben szemmel látható, hogy anyagi gondjaik vannak. Mindig a holnapi – egy napi – élelemre van meg a pénz. Minden este a diákok egy kb. 8 fős csapata elmegy a 60 kilométerre lévő városba zenélni és énekelni. Az ilyenkor kapott adományokból lesz meg a holnaputáni kaja. Ebben fogunk majd mi is segíteni, hiszen a tanítás mellett a közösség segítése is alapvető célunk. Soha nem számolják meg a pénzt egy-egy éneklés után. Chang, aki az 52 tagú közösséget vezető, azt mondja, hogy mindenből csak annyira van szükségük, amennyit az Isten ad számukra. Ha jut pénz élelemre jó, ha nem, akkor itt van az élelem a környezetükben: a növények, a gyümölcsök, a folyóban a halak, a rizs. Nem engedik, hogy ezek a gondok teherré váljanak. Szabadok.

2012. április 5.

Ahol most van a tanya, az egy jövőbeli alkotóközösség tanyájának az első része lesz. Changgal kísértélünk, hogy megnézzük az egész birtokot, ami négy nagy bambuszerdőből áll. Ezt valamikor, nagyon régen vette meg, teljesen más céllal. Dzsungelszerű erdőben járunk, jobbra és balra szűk ösvény. Elhagyjuk a banánfákat, és már csak mindenféle bambusz látszik. Közben Chang a terveiről mesél. Tel-

jesen ki szeretne ide költözni, hogy a színészeivel és a diákjaival zavartalanul tudjanak alkotni, illetve egy természet-közel állapotot megélni. Itt fog működni a most is jó hírnevű iskolájuk, de a nagy tervek között szerepel egy művészeti egyetem létrehozása is. Csak annyi fát fognak kivágni, amennyi helyre lesz szükség a házak és próbatermek létrehozásához. Aztán rámutat egy részre és azt mondja: itt lesz az Osonó kislejű. Chang egy olyan alkotó-falut szeretne létrehozni, amelyben van az Osonónak egy pár háza, meg a német- és magyarországi társulatnak is. Azt szeretné, ha minden külföldi, színházzal foglalkozó barátjának, illetve azok társulatainak lenne itt háza. Ehhez kapcsolódna az egyetem és az iskola. Minden színházi társulat egyénileg is dolgozhat majd itt, miközben közös projektek is létrejöhetnek. Majd közösen fogjuk tanítani a diákokat.

Elérjük a birtok legmagasabb pontját. Itt lesz az ökenikus imatér. Ezen a 400 négyzetméteren csend lesz. Ide járnak majd imádkozni a buddhisták, keresztények, hinduk, muzulmánok. Ezt a négyet sorolja fel, mert pillanatnyilag a tanyán ez a négy felekezet van jelen. Három órába telik, amíg körbejárjuk a területet és visszaérünk a tanyára. Changon látszik, hogy komolyan beszél. Már neki is kezdtek az építkezéseknek.

Este van. Hűvösödik. Jó itt.

2012. április 7.

Már négy napja folyik a műhelymunka. Mivel nincs „bent”, ezért kint vagyunk a szabadban. A folyó mellett, a dzsungel küszöbén, a bambuszfák árnyékában – valahogy így határozták meg a helyiek. Délelőtt vannak a tréningek, mert akkor még ki lehet bírni a hőséget. Minden tréning elején szépen kitakarítják a körülbelül 40 négyzetméternyi tisztást. Fél tizenegyől déli egy óráig dolgozunk. A csoport nagyon jó. Ezen a héten a Moradokmai Színházi Központ diákjainak tartottunk tréningeket. Nagyon jó csapat gyűlt össze. Van, akivel már korábban is dolgoztunk. Tizen vannak, nyolc nagyobb diák és két tanár. A feladatunk az, hogy a színpadi jelenléten, a belső monológon és az összpontosításon, koncentráción dolgozzunk. Az alapozást figyelemfejlesztő gyakorlatokkal kezdjük. Azokkal, amelyeket itt három évvel ezelőtt mutattunk be először, de azóta már nagy népszerűségnek örvendenek egész Thaiföldön. A gyakorlatok sorát a színpadi jelenléten erősítő gyakorlatokkal folytattuk, majd így jutottunk el egészen az élő szoborparkozásig. A színház vezetője, Chang arra kért bennünket, hogy ne halat adjunk a diákoknak, hanem tanítsuk meg őket arra, hogy hogyan fogjanak halat. Ez a tanítás egyik alapelve nálunk, akár-

csak nálunk is, odahaza. Ez itt a nehéz körülmények ellenére is pozitív kicsengést nyer, és minden részről támogatást kap. Nálunk viszont, otthon azt vesszük észre, hogy ez az alapelv néha nem működik. A szülők gyakran elkényeztetik a gyerekeiket, azaz folyamatosan „halat” adnak nekik, és sajnos az iskolával szemben is ez az elvárásuk. Többek között talán az a gond a romániai tanügyi rendszerben, hogy valójában senki nem tudja megfogalmazni, mit akar a másik féltől, melyek az elvárásai. Mi az elvárása a szülőnek és a diákoknak az iskolával szemben? Erre hogyan tud az iskola reagálni? – és fordítva. Szóval lassan fel kellene tenni a kérdést mindannyiunknak, hogy mit akarunk kezdeni egymással. Különböző marad egy gyenge rendszer foltozgatása és a tüneti kezelés. Persze, itt könnyebb, hiszen létezik a mester-tanítvány viszony, a szülőknél pedig megvan a mesterekbe vetett, feltételek nélküli bizalom. Ez otthon valahogy elveszett... Többször tapasztaltuk mi is, hogy sok esetben nem mérik fel azt, hogy egy-egy általunk teremtett helyzet (gondolok a drámaosztályra vagy az Osonóra) pont a halfogást, az életrevalóságot tudja megtanítani a fiataloknak. Bár néha támadások érnek bennünket, de itt Thaiföldön újra és újra feltöltődünk, megerősödünk és újrafogalmazzuk az igazi tanítás – a „halászásra való tanítás” – értelmét. És öröm látni, hogy itt Thaiföldön a diákokban fontos dolgok születnek.

Ezen a héten az volt a tréningek téje, hogy ha hét közben el tudjuk juttatni a diákokat ahhoz a színpadi jelenléthez, amely egy másfél óras szoborparkhoz szükséges, akkor pénteken és szombaton elmehetünk a szoborparkkal a 60 kilométerre lévő városba, ahová turisták járnak, és meg tudjuk keresni azt a pénzt, ami a közösség jövő heti élelmére szükséges. Mind a tréningekhez, mind a szoborparkhoz sok energiára van szükség, és a hőség folyamatosan leszívja az energiánkat. Ha sikerül a szoborpark, akkor óriási teljesítményt és eredményt ér el a közös munkánk.

A diákok mindvégig szépen dolgoztak. A legfontosabb, amivel szembesülünk az, hogy akarnak tanulni, kutatni, és ami a legjobb: találnak is, nem csak keresnek. Közél 40 fokos hőségben (ez még a thaiföldi embereknek is sok) figyelemfejlesztő- és koncentrációs gyakorlatokat végzünk, két és fél órán keresztül. Egyetlen szó vagy lajtás nélkül csinálják végig. Talán ezt a közös, mindenki-re érvényes tenni akarást szeretjük olyan nagyon a thaiföldi kapcsolatunkban. Ez az, ami feledtetni a nehézségeket, átbillent rajtuk, és egyre inkább összehoz bennünket. Ennek a csapatmunkának a megélése nagy áldás számunkra. Negyedik alka-

lommal vagyunk itt, a Moradokmai Színházi Központnál, és mindig megéljük ezt.

Sokat segít, hogy ketten vagyunk itt osonósok, hiszen szükség esetén kiegészítjük egymást. Van, amikor egyikünk magyarázza a gyakorlatot és a hozzá tartozó elméletet, másikunk pedig bemutatja. A diákok minden figyelme ránk tapad, hiszen tanulni akarnak. Mindannyian be szeretnének kerülni a szoborparkba. Ezzel a tanulni vágyással is olyan ritkán találkozunk otthon a hűvös vagy éppen meleg, de mindenképp kényelmes termekben.

Angol nyelven vezetjük a tréningeket, ezt helyben a két tanár fordítja thaira. Vannak elcsúszások, félreértések, de azokat korrigáljuk. Néha 10 perc is eltelik, amíg kibogozzuk a lényegét, de látni a diákokon, hogy nagy felfedezés számukra, ami történik. Számunkra meg öröm, ahogy napról napra haladnak, erősödnek, és mindazt, amit egy tréningben megtapasztalnak, használják más színpadi munkában is.

Csütörtökön kitaláltuk a



jelmezeket. Nemsokára össze is szedték őket. A ruhatárból, a kollégáktól, mint egy jó közösségben, itt is minden közös. A fiúk gond nélkül varrnak, a lányok is jelmezeket készítenek. Egy újabb tréningbe kerül, amíg rávezetjük a diákjainkat az élő szoborpark mozdulatlanóságára; arra hogy ha pénzt dobunk, akkor gyors gestussal be kell mozdulnunk, majd újra percekig a mozdulatlanul következik. Kísérleteket végzünk, nevetetjük egymást, úgy teszünk mint ha turisták lennénk, egy-egy fényképezőgéppel. A kezdeti figyelemvesztések, nevetések lassan megszűnnek. Tréning végére szinte mindenki komollyá lesz.

Pénteken élő főpróbát tartottunk. A tanya közepén álltunk szoborparkozni. A többi diákot arra kértük, hogy zavarják a szobrokat, nevetessék őket. Elég jó az eredmény. Öten végig figyelemmel dolgoztak, ketten egyszer elnevettek magukat, és az egyik srác kiszállt. Azt mondta, hogy ő szívesebben zenélné. Ebben maradtunk. A kísérlet után megbeszéltük mindazt, amit ők tapasztal-

tak, de beszélgetünk azokkal a diákokkal is, akik nézték és nevettek. Ki volt az, aki legjobban megragadta a figyelmüket? Meg tudnák-e fogalmazni, hogy miért? Majd megismételtük a főpróbát. Ez alkalommal mindenkinek maximálisan sikerült. Este az egész csapat részt vehet Thaiföldnek ezen a vidékén esedékes első élőszoborparkján.

A turistaváros Chang Chan főutcája egy kisebb Váci utca. Az első meglepetésünk az, hogy a turisták ázsiaiak. Eddig mi azt gondoltuk, hogy európaiak lesznek. Szóval itt nagyjából olyanoknak fogunk szoborparkozni, akik még soha nem láttak ilyet. Izgalmas kísérlet lesz. Töltünk Mucha – ahogy itt szólítják, Oszkára – is beáll a játékba. Nagyon jók a diákok. Erős figyelemmel végigcsinálják az egy óra tizenöt percet. Érződik, hogy kihívás számukra. Nagyon jók voltak. A nézők számára is nagy élmény volt. Onnan kezdve, hogy a gyerekek nem tudták eldönteni, hogy élő embereket látnak vagy csak szobrokat. De a legfontosabb az öröm, a ne-

vetés, a derű... a boldogság. És ez, hála az Istennek, ragadós. Boldogan fekszünk le.

2012. április 8.

Húsvétvasárnap. Reggel háromnegyed hatkor kelünk. Már javában zajlik a közösség reggeli, napközöntő rituáléja. Hat órára beszéltük meg az indulást, de helyi szokás szerint egy-egy félóra késés mindenbe belefér, így végül 6.40-kor indulunk el autótól a templomba. A közösség két színésze – Pa és Sorn – jön velünk. Előre jeleztük azt a szándékunkat, hogy húsvét vasárnapján szeretnénk egy katolikus templomba elmenni. Szerencsénkre a közelben – 30 kilométerre – van a vidék egyetlen katolikus temploma. Érződik a buddhista hatás. Bár kivehető a templom katolikus jellege, de a díszítés, a festés és a minták mégis a buddhista imaterek hangulatát hozzák. Barátaink kint maradnak, mi pedig bemegyünk. Az ajtó előtt itt is – mint megannyi más helyen – lehúzzuk a cipőnket. Mindenki mezítaláb megy be. Jobbról és balról padsor, mindenik mellett

egy óriási nagy virágcsokor. Szemben az oltár. Jobb és bal oldalt rengeteg ajtó, tárva nyitva, így gyakorlatilag az ember félig szabadterem érzéssel magát. A nyitott ajtók okozta szellő kellemes hőmérsékletet biztosít. Marad annyi időnk, hogy Bibliánkból elolvassuk a napi evangéliumot. Nemsokára megjelennek a thaiföldi ministráns gyerekek, mögöttük a közösségük – szintén thaiföldi – papjával. Be kell vallanunk, hogy furcsa és különleges, amit látunk. A mise menete annak ellenére, hogy thai nyelven zajlik, teljes egészében követhető. Egy érdekes momentumot figyelünk meg: a perselyezés úgy történik, ahogy nálunk odahaza, de mindenki egy vászon kiserzényt vesz elő, amiben a pénzadomány van, és ezt teszi bele a végighordozott perselybe. Ez azért van így, hogy senki ne lássa, hogy ki mennyit ad. Az adományozás ne váljon dicsekvés vagy hiúság eszközévé. A templomban, mivel nincs orgona, a dalokat gitárral kísérik. Az énekek specifikusan thai dalok, a ritmusukat, dinamikájukat és vidámságukat te-

rült, hogy ők itt egy Szent József nevű iskolát vezetnek, ahová a katolikus gyerekek mellett sok buddhista fiatal is jár, mintegy 16 környékbéli faluból. Bemutattuk őket thaiföldi barátainknak, és kiderült, hogy ők már tartottak előadást ebben az iskolában. Elérhetőséget cseréltünk, és abban maradtunk, hogy majd augusztusban elhozzuk ide az előadásainkat (az *Ahogyan a víz tükrözi az arcot* és a *Carnivalt*), és egy pár tréninget tartunk az itteni fiatalok számára is. Hihetetlenül nagy nyugalom, derű és kedvesség áradt a szerzetesnővérekből.

Hazafele hagymát és tojást vásároltunk, mert eldöntöttük, hogy az ebédet mi fogjuk készíteni. Nagy adag hagymás-csirkehúsos tojásrántotta készült, ami maradtalanul elfogyott.

2012. április 9.

Egy hete vagyunk itt. Nem volt egyszerű megszokni az itteni körülményeket, amelyek valóban próbára tették bennünket. Egyértelműen szembesültünk azokkal, hogy az ún. civilizáció mennyire elkényelmesített bennünket. Az étel ízén, amely egyszerre édes és csípős, a folyó – amiben fürdünk, és az edényeket mosogatjuk - viszonylagos tisztaságán, a folyamatos hőségben, az 5 fős nyitott csomagteres autón 24 személlyel együtt történő utazásokon túl van valami fontos: egy hét múltán egyértelműen érezzük, hogy egyre szabadabbak vagyunk. Egy olyan külső és belső szabadságot vagyunk, amelyet otthon nagyon ritkán tudunk megtapasztalni. A legegyszerűbb körülmények között is nagyon jól érezzük magunkat. És ezek az egyszerű körülmények felerősítik az egymásra való odafigyelést, a közös munka és a színház szeretetét, a köztünk lévő szeretet. A thain és a „farancon” túl ott van az ember. Letevet minden olyan fölösleges elvárást és megfelelést, amit a világ olyan sokszor úgy ránk tesz, hogy csak roskadni tudunk a terhek alatt, felerősödik a lényeg: a békés és csendes, szeretettel és bizalommal teli alkotói közösségi lét, az egyszerűség megélése és a befelé figyelés. A szabadság, amit mi itt a színházon keresztül, és thaiföldi barátainkkal együtt élünk meg.

Természetesen ez a szándékunk odahaza is. Az Osonó erre törekszik. Be kell látnunk, hogy itt ez sokkal jobban működik. Odahaza több gátat, akadályt kell leküzdenünk, és bizony sokszor érezzük, hogy erőnk már kevés a lényeg megélésehez, megtapasztalásához. A terhek, a harcok lehúznak és egyre távolabb kerülünk a szabadságtól... a belső szabadságunktól. Többek közt ezért is fontos nekünk időről időre eljönni Thaiföldre vagy egy hetet eltölteni Taizében. Visszatérni a forráshoz, feltöltődni, hogy ne kiszáradva álljunk a diákjaink és a nézőink elé.

A. Gergely András

Megismerések, függések,

Folytatás a 13. oldalról

Az új világkép a tudatos krízismenedzselés fontosságára int, a környezeti etika felelősségére kötelez, és korunk társadalmainak roppant mértékű fogyatékoságáról mond ítéletet, mikor a válságról részint veszélyként beszél, másrészt viszont esélyről is, hogy a kulturális intolerancia adott mértékét és romlást trendjét elkerülhetőnek hiessük. Az erőforrások gazdasági, ökológiai, munkamigrációs, megélhetési és demográfiai turbulenciákban kimerítően méltatlan túlfogyasztása nemcsak a túlélés veszélyeztettségének állapotára, hanem a fenyegető instabilitás és a társadalmi politikai rendszerek összeomlását vizionáló közeljövő élményére kényszeríti a szemlélődőt vagy mérlegkésztőt.

László Ervin, aki zongorista csodagyerekként már kilenc évesen a Pesti Vigadóban lépett föl, tizenöt éves korától húsz éven át koncertezett a világ leghíresebb pódiumain, majd filozófiai és rendszerelméleti tudományok professzoraként a világ legjelesebb egyetemének oktatója lett, 1978-ban készíttette el *Célok az emberiség számára* című jelentését a Római Klub megrendelésére. A jövőtudományok terén végzett kutatásai, több mint hetven könyve alapján valóban egyetemes jelentőségű gondolkodó nemcsak a legkiválóbb univerzitások díszdoktora, Nobel-békedíjra jelölt közszereplő, a Budapest Klub alapítója és elnöke, hanem az emberiség várható jövőjéért okkal aggódni kész morális gondolkodó is, akit korunk egyenlőtlenségeinek és fogyatékoságainak kérdése nemcsak krízis-teóriaként érdekel, hanem akit a mentális-morális nyomásgyakorlás felelőssége is elkötelezte tesz. Kötetének a *Mi történné, ha...? és A 2012-es jövőkép* fejezetein túl a planetáris tudatról szóló kiáltvány mellett egy „új emberiségért vállalt misszió” alapjainak lételet lett kiemelt célja, s ezen belül is a könyv „Jól időzített változás” fejezetében fundált etikai rendszer megújítási programban hangsúlyozott alapelvek kerültek fókuszba. Itt László Ervin a globális egymásrautaltság követelményeként a „harmonióban éljünk egymással” elvét, az „együttélés minimumfeltételeként” aposztrofált „közös etikai rendszert” és a tudományok felelősségét hangsúlyozza: bár a világ nagy vallásai által több ezer éve megfogalmazott viselkedési és erkölcsi szabályrendszerek kínáltak harmoniókat, de ezeket (a zsidó-keresztény Tízparancsolat, a buddhista Négy Nemes Igazság, vagy a Korán alapelveit) a tudományok

valamely hideg intellektuális fölénytel nem fogadták el; s annak ellenére hogy az emberi lét harmóniáit programosan meghirdető teóriák (így Saint-Simon 1700-as évekbeli, Auguste Comte 1800-as, Émile Durkheim 1900-as évekbeli normatív erkölcsi vagy „pozitív” célkitűzései) nem lettek „a tudomány elvi alapjául szolgáló »tökéletes objektivitás« törekvésének» irányadó programjai, mégis, ma már nem odázható el egy új etikai rendszer kidolgozásának és az ezt megerősítő mozgalomnak életrehívása, amely a felelősség új korszakát képezte elő.

Planetáris etika

A világ vezető tudósainak szervezete (Union of Concerned Scientists) 1993-ban kibocsátott nyilatkozatát 70 ország 1670 tudósa írta alá, melyben a Földhöz való viszony és az emberiségnek a természeti világgal való szembenyomulása mint fe-

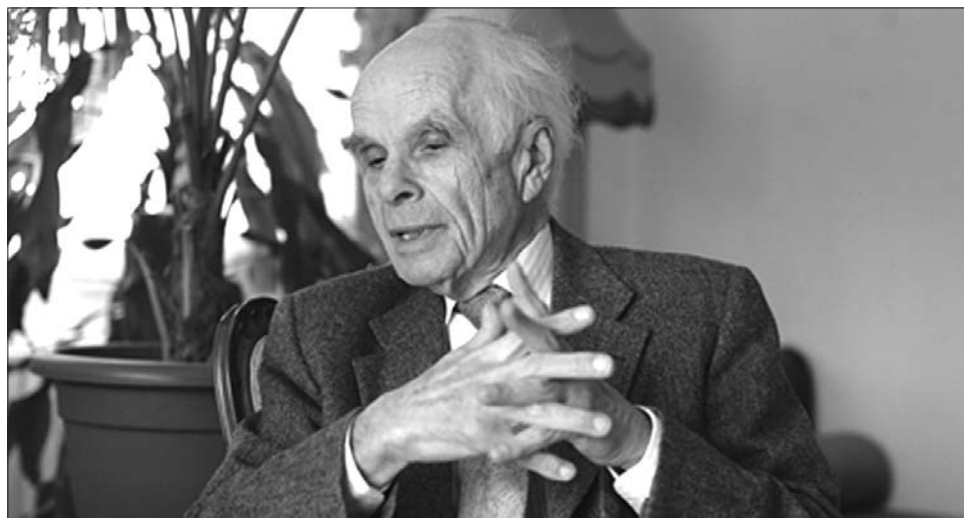
megszerezhetik a létezés élményének mélyebb tartalmait, a természet rendjében is harmonikusabb együttélési-együttműködési normák sikerélményét. Ehhez azonban a kapcsolatgazdag, emberi erőforrások iránti tisztelet és intenzív (a hódítás, gyarmatosítás, fogyasztás extenzív silányágaival szemben is életképes) kommunikáció, transzperszonális értékrend és a befogadóbb, a közjó tartalmait az emberi mélységek felé is kiterjesztő kooperáció életterének gazdagítása szükséges. Ehhez pedig nem (világ)kormányok programja, nem felsőbbrendű tudatok térhódítása, nem gátlástalan sikerképesség erőszakos nyomulása, hanem a befogadóbb, a közhaszon lényegét a harmóniák megelégedésében megnevező tudatos program és döntéshozatali akaratosság szükséges. Ezt a hitvallást, a tudat magasabb szintjének célrendszerében megvalósuló szeretet és kapcsolat, egység és összekap-

személy szerint mindenkitől várható...

Saját magunknak kell elkezdenünk” társas tudásunkat és kollektív normáinkat a társadalmi változtatás felé alakítani, hogy „az emberiség létfontosságú egymásrautaltságát és alapvető egységét fölismerve önként elfogadjuk az ebből származó etikát és étoszt. Ennek kifejtése elkerülhetetlen az emberiség számára, ha fenn akar maradni e bolygón” (165. old.).

A szellemi olimpikon

A fennmaradás és a harmonia-keresés etikáját, a szavak mögött és a tettek mélyén rejlő emblematikus készletettségek tartalmait kutatta, esélyüket és meta-kommunikatív rejtett üzeneteik önszorgító erővé avatásának perspektíváit elemezte egész tudományos életének hosszán Buda Béla is, akinek munka- és pályatársai, társtudományi követői vagy szellemi örökösei kö-



nyegető jövőkép kapott felkiáltójelet, abban a figyelemzetésben csúcsonodott ki, hogy „éljünk úgy, hogy mások is tudjanak élni”. Ez a „planetáris etika” a szegénység és az úgazdagokat is változásra, felelős konszenzus keresésére szólítja fel, s főként arra: akár fejlett, akár fejletlen országban, elzárt életmódban vagy fogyasztói korszakban, de a közös etika nevében csakis úgy igyekezzünk élni, hogy az igazságos és felelősségteljes élet minél kevésbé lehetetlenítse el mások életét. A „tudat evolúciójának előmozdítása”, az érzések, érzelmek, közösségi kapcsolatok, „az önerősítés” mint az individuumból elválasztható univerzális egyensúlyok átélése”, valamint az alapvetően közös értékek – társadalmi, intellektuális, érzelmi tartalmak – átélésének segítő hatása hangsúlyosabban részt kaphatna a jövőépítés társas dimenziói között. Akik nem a külső, pénz és hatalom, birtoklás és gazdagság-alapú értékrend elfogadására képesek csupán, hanem a belső, új értékigazságok belátására is, azok maguk és egész emberi közösségük számára

csoltság követelményét éppen a megkülönböztetések kihívásainak leküzdésével, egyéni morális programok kidolgozásával tehetjük teljesebbé – ezzel a drámai múltélményt és egyenlőtlen fejlődésre alapuló örökséget is képesek lehetünk az újabb és végleges megpróbáltatások előtt a magunk felelős jövőképevé alakítani.

Semmiféle szervezett (vagy szervezeti) világ nem lehet meg egytónusú, egyséjtű, egyhangú stratégiával (még a szivacsok is fejlesztének szakosodott funkciójú sejteteket), ezért az emberi és kulturális világban a sokféle megőrzésének elve, az eltérések megbecsülésének normája, a multikulturális sokszínűség mint strukturális elv kell az uniformizálás-nélküliséget elősegítse. A „statikus stabilitás vagyálom, mert az egyetlen állandóság a fenntartható változásban és átalakulásban rejlik. Társadalmaink fejlődését folyamatosan irányítani kell, hogy elkerüljük a sikertelenségeket, és olyan világ felé haladjunk, ahol békében, szabadságban és méltósággal lehet élni. ...Lényegében és legfőképpen azonban ez

pszichoterápia (a pszichonanalízistől a családterápián át a csoportterápiáig) és a mentálhigiéné területein éppúgy otthonos, mint a szakképviselő és a kapcsolatok nemzetközi színterein, ahol szakmai nagykövetünknek tekinthetjük. Minden közösségisége mellett mégis Benne tisztelhetjük a szellemi szabadságát soha fel nem adó, megvesztegethetetlenül autonóm embert”.

A prólógus és a személyes köszöntők emelkedett szavai „a magyar pszichiátria Kazinczyját”, a „budabélaság, ez az egyszéri, egyedülálló és megismételhetetlen minőség” titkát és közvetlen élményét írják körül, az európai önszorgító mozgalom ideológiai megújulását, a telefonos segítségnyújtás rendszerének kiépítését, a magatartástudomány egyetemi megalapozását és más „hosszútávú futói” vállalások hosszú sorát említik föl mint e tudományos magatartás emberi vállalkástömeget. „Mi késztünk le Róla!” – írja Deme Tamás lekötölezett köszöntője az egykor klasszika-filológusnak készülő Buda Béláról, akit nemhogy verseny- vagy pályatársai, de követői sem remélhetően érhetnek be. Majd még további száz oldal lapozás kínálkozik, hogy a tisztelgés közvetlenségére felkért/vállalkozó szerzők leróják tudományos tiszteletköreiket a Mester előtt, aki nem akart sem mester, sem balett-táncos, sem kőfaragó, sem sokdoktorátusú akadémikus lenni, viszont pozitív devians, folyvást gondolkodó, magányos és eltökélten autonóm „kivülálló” szerepében küldetéses akart és tudott is győztes maradni. Az írásokból képtelen tisztség lenne méltó módon szárnys szavakat vagy magvas gondolatokat idézni, rövid összegzéseket kínálni pedig szinte talmisság és méltatlanság volna... Hagyom hát a hatszáz oldalnyi válogatás esélyét, örömet és készletettséget az Olvasókra, akiké a belátás, felismerés, megértés élménye is lehet ugyanakkor arról, milyen a másság, ha hasonló, s milyen az azonoság, ha érdemben eltér.

Ártalmas hatásegüttes

A kötet egyik legkiadósabb fejezete az addiktológia, mely az alkohol-, drog- és egyéb toxikus vagy társadalmi függésviszonyok terén fogant kortárs kutatások és belátás-lehetőségek szinte körképszerű szociokulturális rendszerét jeleníti meg. E tudástérület a maga multidiszciplináris beágyazottságát és kialakulás-történetét tekintve a neurobiológiától a klinikai pszichológián át a kulturális antropológiáig vagy szociológiáig megannyi hártudományt tud maga kö-

rül kiindulási bázisnak tekinteni, mikor legalapvetőbben a szenvedélybetegségekkel foglalkozik. Játék vagy drog, alkohol vagy erőszak, szexus vagy tárgyfüggés éppúgy leképezi a szakképesítést elnyerő klinikai és mentálhigiéné orvosok tapasztalati területeit, mint a szubkultúrák, AIDS, tárgymániák, kábítószeres vagy depressziós dependenciák és további addikciók (vagyis a személyes adaptációs magatartásformáinak függőségekké válása). A viselkedési vagy kémiai addikciók esetében „a tüneti kép nagyon hasonló”, a „viselkedések kényszeressége, ciklikussága és impulzivitása” egyaránt a tanácsadásra, segítő támaszra, kapcsolati kölcsönösség kiépítésére vár, s maga a függőség nem a diagnózis-alapú klinikai kórlap csupán, hanem a beteg személyek és környezetük közvetlen kölcsönkapcsolatának, életviteli és életminőségi viszonylatok hatásgerjesztésére segít következtetni.

Demetrovics Zsolt, kinek szerkesztésében megjelent *Az addiktológia alapjai I.* című kötet, az alapfogalmak körében invitáló szakmai glosszárium függőségi relációkat tárgyaló részében éppen ezekben a „függőség-teóriákba” csomagolt feltárási gyakorlat nehézségei közt említi meg, hogy „a függőség a személyre és/vagy környezetre nézve ártalmas jelenség. Azoknak a függőségeknek, amelyek nem okoznak problémát az egyén és/vagy környezete számára, klinikai (orvosi, pszichológiai) szempontból nem tulajdonítanak jelentőséget. Függőség – általános, köznapi értelemben – lehet a madarászás, a horgászás, bármilyen gyűjtőszendély és ezer más tevékenység, amelyek valóban csak a szó köznapi értelmében függőségek. Ebben a tág értelemben valamennyi embernek vannak függőségei. Klinikai jelentőségük azonban ezeknek a tevékenységeknek mindaddig nincs, amíg nem okoznak szenvedést, nem okoznak egészségügyi vagy pszichológiai ártalmakat, romlást a mindennapi életvitelben, a teljesítményben, a társas (családi, baráti) kapcsolatokban” (34. old.).

A kötet négy nagyobb tankönyvi blokkban, tizenhárom fejezetben tárja föl a szakirodalmi ismeretanyagot, azzal a konzekvens és tájékozott szerkesztésmóddal, ahogyan az orvosi tankönyvek–szakkönyvek hajlamosak erre. A kilenc szerzői műrészt Buda Béla lektorálása alatt készült el, igényessége szinte látványosan visszaigazolja a Róla főntebb elmondottakat. Mint e tudományterületen az első tankönyv, vállalása nem is kevesebb, mint „min-

kirekesztések (1)

den” bemutatása, ami persze lehetetlen. A fejezetek több mint felét Demetrovics Zsolt meg Paksi Borbála írta, akik nélkül a függési és viselkedési kiszolgáltatottságok rendszere most nem lehetne közzérhető nyelven megírt ismeretanyag, ha nem veszik nyakukba a kötet alapozó részeként fejezeteit.

Epidemiológiai robbanás

Laikus olvasó számára talán leginkább a szöveget igazít el elsőként, hogy azután a Pikó Bettina, Paksi Borbála komponálta részek vezessenek tovább a részkérdések felé. E gazdag és (nemcsak orvos- vagy viselkedés-, hanem társadalomtudományi értelemben véve is) korszakosan fontos ágazati tudás apróbb részkezdéseit itt lehetetlen lenne elemezni vagy fölidézni, de az ifjúsági szubkultúrák, drogfogyasztási és prevenció programok, drogfüggőségi állapotrajzok, pszichodinamikai verziók, epidemiológiai (drogfogyasztás-terjedési) mutatószámok vagy a magyar társadalom drogerintettségének, a bűnelkövető viselkedésmódok társadalmi hátterének, vagy az alkohol-, nikotin- és viselkedési addikciók tipológiájának felmutatása megannyi társtudomány számára is megvilágosító hatást kinnál a rendszerlogikák, típusok, empirikus megértési törekvések számára.

Csupán egyetlen dimenziót emeljek ki itt az óimént jelzett hatásegységéből. Demetrovics az addiktológiai alapfogalmak között tárgyalja a szerfogyasztás tünetegyüttese között a tolerancia-szintek (a hozzászokástól és ingervezérelt receptor-működéstől kezdve a funkcionális, a metabolikus, a fordított és a keresztolerancia szintjeig lehetséges) megnyilvánulási formáit, rámutatva arra, hogy a viselkedési tolerancia szintjén, ahol a társadalmi tanulás (szocializáció, minták, életminőségi háttér, függővé válási kondíciók, stb.) és „a változó környezeti feltételek közösen felelősek a hozzászokás kialakulásáért” (38. old.), az érintettség (az adott populáció szóbanforgó körének társadalmi arányszáma) miképpen lesz feltételévé és folytonos körülményé. Rövidebben, és Pikó Bettina devianciaszociológiai modelljét is ezzel mintegy „beágyazva” a szociológia-elméleti megközelítésbe, itt olyan deviáns magatartásformák (öngyilkosság, alkoholizmus, illegális drogfogyasztás, bűnözés) értelmezésének kontextusát világítják meg, amelyek a társadalmi szabályozó normákra épülnek, illetve a kutató ezekből kiindulva kísérel meg értékelést elvégezni. A deviáció (vagyis elhajlás,

de/via, az útról való letérés) társadalomtudományi megközelítése nem tagadja a neurobiológiai vagy lélektani háttér összefüggéseit, de ezeket a társadalom-értelmezésekkel teszi összefüggő rendszerben leírhatóvá. Magyarán: nem létezhet magában véve deviancia, mindig csak „az adott társadalomban levő magatartási szabályokat (normákat) ismerve” mondható ki, mi az, ami már a minden társadalomban létező devianciák erősen kultúrafüggő mivoltában is normabontó, az adott társadalom normáitól eltérő, azokkal kontrasztban álló magatartás.

A civilizáltak tekintett országokban és kultúrákban a korszak társadalomlélektani szempontból immár megnevezhető devianciái egyfajta „epidemiológiai robbanás” jelenségére vezethetők vissza, a biológiai kondíciókat felülmúló mesterséges környezet hatásaira, melyek javarészt jelzésértékű cselekvések, mivel pszichikai és szociális krízis-háttérükre irányítják a figyelmet, szociokulturális összefüggések nélkül nem tárgyalhatók (357. oldal).

A kultúra mindenhol normatív rendszere, a társadalmi konszenzust sértő megnyilvánulásai immár nemcsak (a funkcionális megközelítés-modellben még kardinalis szerepet játszó) „biztonsági szelepek” vagy anomáliák (Durkheim), hanem a megjelenő életcélok és életviteli módok tartós állapotává lettek, mivel a cél-és eszközrendszer harmóniája megbomlott (Merton), a konformitás mellett megjelent az újítás, teret nyert a csak részben konvenciókra támaszkodó ritualizmus is, de egyre gyakoribbá válik a befelé fordulás és visszahúzódnás, amely segíti a devianciák formálódását és a nem-sikeres adaptációs viselkedésmódok elterjedését is, vagy elvezet a lázadás kollektív és személyes szubkultúra-normáinak térnyeréséhez (358-360. old.).

Az itt ehhez kapcsolódó ökológiai, adaptációs, kultúra-és szubkultúra-elméleti megközelítéssel, továbbá a szimbolikus interakcionizmus bemutatásával Pikó Bettina mély háttérrel fest napjaink fogyasztói kultúrára jellemző izgalmak, kalandok, fogyasztói modellek, stimulált-felpörgetett életstílus-változatok keresésének, a „mának élés” normaformáló hatásának és a hedonizmusra éhes társadalmi szimbólumvilágok szinte már kontrollálhatatlan tömegének feltűnő jelenléte mögé, egyúttal alapkérdéseket fogalmaz a megítélés módok disszonáns voltára, a sodródásba került magatartások konformellenes hatásainak elfogadásába is belenyugvó norma-

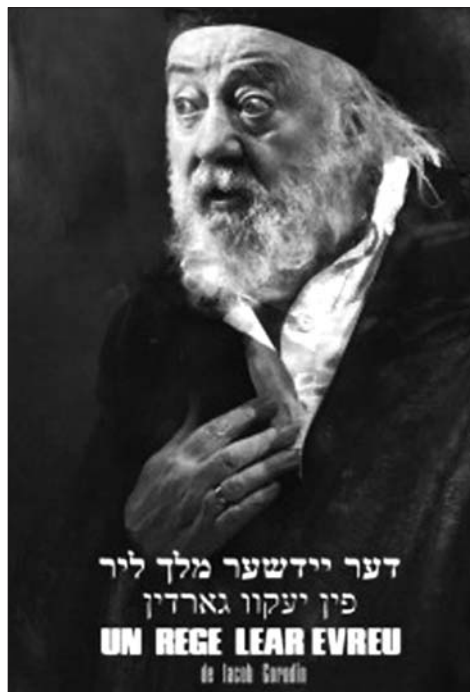
rendszer eluralkodására, és a „deviancia mint reakció” konfliktusmodelljének érvényesülési terére vonatkozóan (360-363. old.).

A kötetben Paksi Borbála idézi föl a devianciák szociálpszichológiai modelljeihez kapcsolódó társadalmi mintázatokat (379-415. old.), elsősorban a droghasználat dimenzióinak szociológiai aspektusait sorra véve, de talán külön hangsúllyal is e mintázatok anomia-függő kulturális normarendjére, a társadalmi struktúra szabta kilátások és kultúra teljesíthetetlen követelményeinek áldozataira, a „legalul élőkre” kitérve. A gazdag fejezet nemcsak nemzetközi trendek tükrét, a drogfüggés és érintettség idői, térbeli és szubkulturális képleteit kínálja, de az iskolázottság, visszavonultság és szabálykövetés/megszegés határozott orientációs folyamatait is abba a következmény-együttesbe vezeti át, melyben a drogfüggés kockázatai és az érintettség/veszélyeztetettség értékhiarchiái nagymértékben magyarázó állapotábrái is az elidegenedési, integráció-hiányos és kockázat-függő magatartásoknak, vagyis a társadalmi kohézió erejének csökkenését, a családi integrációs modell válságát, az iskolai végzettség és a szociális integrálódási célok terén feltűnő másságok körét formálják meg. Az individualizációs hatásokkal, posztmodernséggel, fogyasztás-kultusszal is számoló kulturális norma-rendszerek szinte egyértelműnek mutatózó összefüggésben állnak a függetlenségre, elismerésre, bizalomra, tudásra, és a külsőségekben megmutatózó értéknormákra vonatkozó célokkal, de velük együtt a többségi társadalom értékpreferenciáival is. Itt nem valami „determinisztikus kultúraelmélet-ről” van szó, hanem a deviáns és a konvenciókövető társadalmi kötések jelenlétéről is (396-409. old.). Olyasmikről, amiket a kötet *Prevenció-fejezetében* Rácz József tekint át mint a droghasználat érzelmű nevelési, társadalmi hatásegységében és kompetencia-fejlesztési programokban korrigálandó szféráját, vagyis a veszélyeztetettség bántás lehetséges útjainak alapjait (417-447. old.).

(Folytatjuk)

A kiadványok adatai: László Ervin: *Új világkép. A tudatos változás kézikönyve. Nyitott Könyvműhely, Budapest, 2009. 180 oldal; Bagdy Emőke – Demetrovics Zsolt – Pilling János szerk. *Polihistória. Közönlők és tanulmányok Buda Béla 70. születésnapja alkalmából. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2009. 596 oldal; Demetrovics Zsolt szerk. *Az addiktológia alapjai I. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 2007. 447 oldal.***

A zsidó Lear király...



Zsehránszky István

Jacob Gordin – Avram Goldfaden mellett – a jiddis drámairodalom talán legtermékenyebb szerzője. 80 színdarabot írt. Műveivel meghódította a jiddis színház számára Shakespeare-t, két darabot is írt shakespeare-i témára: *A zsidó Lear királyt* és *A zsidó Lear királynőt*. Mindkettőt bemutatta az Állami Zsidó Színház. A jiddisre írt Lear király legfőbb sajátossága, hogy az uralkodó nem államfő, hanem egy nagy zsidó családnak a feje, aki szétosztja a vagyonát a lányai között, hogy azok jól menjenek férjhez. S a lányok miután mindent megkaptak, nem törődnek többé az öreggel. Vagyis a Lear Gordin kezén kiállja a mindennapi történet próbáját is. De drámaírói eszközeivel beemelte a jiddis drámairodalomba témáit feldolgozásával Schiller is, Grillparzer is, Victor Hugó is, sőt Tolsztojt is. Gordin honosította meg a jiddis drámairodalomban a realizmust és a naturalizmust, persze nem utasította el a melodráma fogásait sem, hanem azokat felhasználva juttatta célba – a közönség nem lankadó figyelmébe – a különben meglehetősen nyomasztó témájú darabjait.

Gordin fő témái az emberiség és a becsület kérdése a keleteurópai zsidó közösségekben s a zsidó családban. Szorongatott helyzetben élő közösségek voltak ezek, hiszen Gordin korában – a XIX. század közepén és a



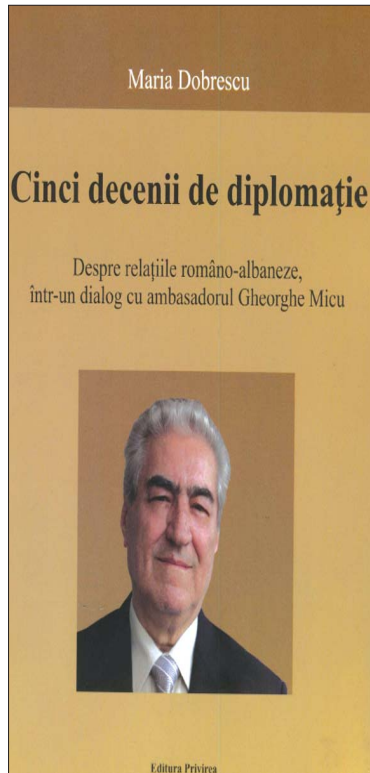
XX. század elején a cári birodalomban elszaporodtak a zsidók elleni pogromok, s a rendőrség nem a rendbontókat, a pogromozókat, hanem az áldozatokat, az üldözötteket zaklatta. Ezért kellett Gordinnak is Amerikába emigrálnia. Persze egyéb oka is volt rá. Szülőföldjén nem tudott tisztességes megélhetéshez jutni, pedig nem válogatott, megragadott minden adódó munkalehetőséget: volt béres, napszámos, kikötői rakodómunkás, újságíró, tanító, vándorszínesz – de ebből nem lehetett megélni. Saját bőrén tapasztalta, hogy a patriárhális viszonyok között vadul utat törő kapitalizmus embertelen körülményeket hoz létre. Ez különben a *Szerelem átkában*, az Állami Zsidó Színház legutóbbi bemutatója alkalmával is jól látszott: az emberségéről híres, hagyományos zsidó családban megtörténhet az, hogy toléskében ülve meghal a családfeje, s a leánya a tolékocsit forgatva-lökdösve-toszogatva hancúrozik egy egész jelenetben át a szeretőjével, miközben a hullá feje ide-oda libben. A darabbeli fiatalok, akik különben tehetősek, mindent megengedhetnek maguknak, a saját szórakozásukon, élvezeteiken kívül, semmivel sem törődnek. Mások esetében viszont – akiknek nem hull busás örökség az ölükbe – ez a világ az elkeseredés leghátborzongatóbb cselekedeteit indukálja. Két fiatal, akit ugyanaz a leány érdekel, „amerikai párbajt” játszik ér-

te. Vagyis egy kalapba tesznek két cédulát, amelyekre szerelmem, illetve halál van ráírva. Aztán aki a szerelmet húzta ki, elment és föbe lötte magát – még mielőtt a másik elolvashatná a neki jutó cédulát. Nem bolondság, amit tett! Számára már a siker sem jelentett kiutat...

Kincses Elemér, az előadás rendezője – aki évek óta visszatérő munkatársa a bukaresti zsidó színháznak – élesen exponálja az emberséges formákat öltő, mesterien álcázott embertelenség momentumait, különben meglehetősen szokványos szerelmi, illetve házassági praktikák – szappanoperába illő – gyűjteményét kellene tálalni. Viszont a felszín alá, illetve mögé tekintve mégiscsak van valami különös, valami megdöbbentő a gyors iramban pergő történetekben. Erdemes megállítani azokat egy pillanatra. S így megállítva, lelassítva jobban láthatjuk, hogy miről van szó. Felfedezhetjük, hogy van bennük valami közös a mi, 89-es fordulat utáni vad kapitalizmusunk világával. Valami, ami állandóan ismétlődik itt, Európa keleti felében – sem fasizmussal, sem kommunizmussal nem tudunk kilábalni belőle, de még a demokráciával sem! A patriárhális viszonyok között fungáló kapitalizmus vadabb és embertelenebb a ténylegesnél. Kincses Elemér elárulta, hogy be szeretné mutatni ezt a darabot magyar színpadon is. És feltehetőleg sikerrel járna ez a kísérlet. Volna min elmélkedni...

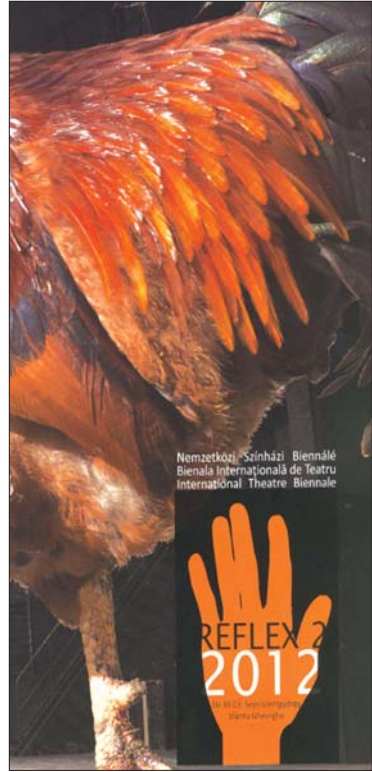


Könyvek kisebbségekről – kisebbségeknek



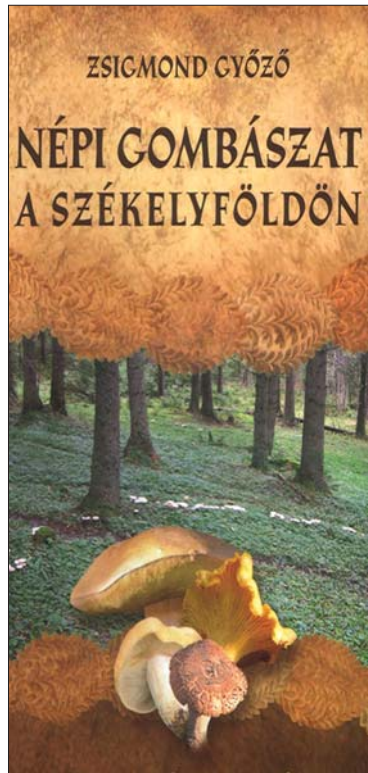
Maria Dobrescu: *Öt évtized a diplomáciában. Beszélgetés Gheorghe Micu nagykövettel, a román–albán kapcsolatokról.* Privirea Kiadó. Bukarest, 2011.

Gheorghe Micu olyan diplomata volt, aki minden állomáshelyén nyomot hagyott maga után; Albániában is arra törekedett, hogy ténylegesen elősegítse a két ország közötti kapcsolatokat. Ehhez pedig elengedhetetlen, hogy a két kultúra – az albán és a román – művelői közel kerüljenek egymáshoz – amire idejében rájött a nagykövet. E tekintetben sokat tanult egy híres albán személyiségtől, Teréz Anyától, aki szerint: „Ha pálcát törsz az emberek fölött, nem marad időd arra, hogy szeressed őket.” Illetve „Nem az a fontos, hogy mit csinálsz, hanem az hogy szeretettel végzed a munkád.”



Reflex 2012. Nemzetközi Színházi Biennálé. Sepsiszentgyörgy, 2012.

A fesztivál műsorfüzete 200 oldalas könyv, A4. formátumú, tehát a szokásos könyv kétszerese – úgyhogy akár 400 oldalasnak is tekinthető. A kötelező tájékoztatáson – színház, cím, szerző, szereposztás, bemutató – kívül értékelést, kritikaszöveget, véleményt kapunk az előadásokról, ami eligazíthat, felkészíthet a színházi élmény befogadására, és ami a legfontosabb: segíthet a látottak, hallottak feldolgozásában. Tehát kulcsot ad, megkönnyíti a hasznosítását annak, amivel az előadás után maradtunk. Kiváló segédeszköz. Ha kézbe vesszük, alig várjuk, hogy újból színházba menjünk... hogy kezdődjék már a következő Reflex.



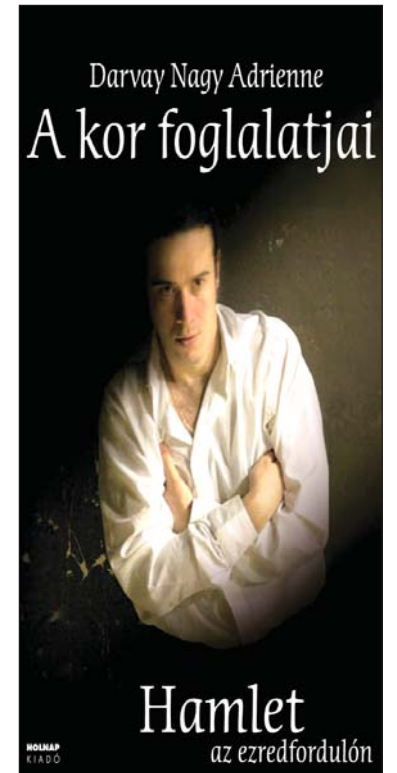
Zsigmond Győző: *Népi gombászat a Székelyföldön.* Pallas-Akadémia Könyvkiadó. Csíkszereda, 2012.

Hasznosnak ígérkezik ez a könyv, mert megmutatja, hogy milyen értékeket rejt magában az a táj, amelyen élünk; de megtudhatjuk azt is, hogy milyen ismeretekre van szükség egyik ilyen érték, a vadon termő gomba hasznosításához. Hogy ne váljék kárunkra a gombászás... Vagyis mindannyian merithetünk a falusi emberek tudásának tárházából. Abból, amit sok nagy bölcs városi alig becsül valamire.



Kincses Elemér: *Soha.* Fordította Cornel Câlțea. UaArtPress Kiadó. Marosvásárhely, 2011.

Nemrég mutatták be Iacob Gordin *A szerelem átka* című darabját Bukarestben, az Állami Zsidó Színházban, Kincses Elemér rendezésében. S közvetlenül a színházi bemutató előtt Kincses Elemér könyvbemutatójának lehetett a főszereplője, ugyanis a rendező „szabad idejében” regényeket és színdarabokat ír, s az a manapság nagyon is ritka megtiszteltetés érte, hogy regényét – a *Sohát* – lefordították románra, sőt akadt hozzá kiadó is, amely közönség elé vigye a fordítást. Erre érdemes odafigyelni.



Darvay Nagy Adrienne: *A kor foglalatjai.* Holnap Kiadó. Budapest, 2003.

Ez a könyv újra belépett a napi aktualitásba azáltal, hogy a budapesti Könyvfesztiválhoz kapcsolódó Kis könyves éj április 20-i programjában a szerző részletet olvas fel belőle a Libra Café-ban. Mint azt a könyv borítója is tanúsítja, rólunk van szó: a Temesvári Csiky Gergely Állami Magyar Színházban bemutatott *Hamletről*, amelyben a képen látható Demeter András játszotta Claudius szerepét; továbbá az időközben megszünt *Égtájak* Iroda által szervezett vendéjátékokról, amelyeken a határon túli magyar színházak, a kisebbségben élő magyarok színházai mutathatták be előadásait Budapestben.

Legyzet

Könyv a regáti magyarságról

Újabb kiadvánnyal gazdagodott a Regátban élő magyarság története, Bántó István Magyar Művelődés a Román fővárosban című tanulmánykötetével. A Polis Könyvkiadó gondozásában 2011 végén megjelent könyv szerzője a regáti magyar élet mezsgyéin haladva újabb adatokkal bővítette a saját és a mások kutatási eredményeit. Így kiszélesedik, élesebbé válik a regáti magyarokról alkotott kép. A Bukarestben letelepedett és itt dolgozó magyarság, kisebb-nagyobb sikerrel, mindenkor megtalálta az utat az önszerveződésre valamint a beolvadás ellensúlyozására. A szörványéletbe kényszerült magyarok öröhelyeket hoztak létre nemzetiségük és anyanyelvük

megvédésére és közösségben történő gyakorlására. Így születtek meg a különböző művelődési társaságok, magyar felekezeti iskolák, magyar nyelvű egyházak. A könyv négy fejezetre tagolódik. A vezérmotívuma, hogy a szörványéletben is megvan a lehetőség a magyarság megőrzésére, ápolására, fejlesztésére és átadására utódainknak. Azaz a feltétellel, hogy élünk a felkínált lehetőségekkel. Az első fejezet a magyar közművelődés történetének 150 évét öleli fel. Ismerteti a hajdani, katolikus Szent István Király Egyesület, a napjainkban is, a bukaresti Calvineumban működő Koós Ferenc Kör, valamint a fővárosi Petőfi Házban tevékenykedő Bukaresti

Petőfi Művelődési Társaság történetét. A szerző figyelme kiterjed a magyar nyelvű tanításra is. Kikből is áll az összetételében állandóan változó, az idők folyamán szakadatlanul cserélődő regáti magyarság? A szerző Nagy Sándorra hivatkozik, akinek az írásából megtudhatjuk, milyen csoportok alkották a regáti magyarságot: földművesek, mezőgazdasági idénymunkások, iparosok, cselédek, napszámosok, munkások, hivatalnokok, szabadfoglalkozású értelmiségiek. Számos – műhellyel rendelkező, jól menő – magyar iparost találunk a Regát városában. Az itteni magyarok azzal tiúntek ki, hogy szorgalmasak, tisztességesek, szavahihetőek és jó szakem-

berek voltak. Ezért állták meg a helyüket az új, számukra idegen környezetben, amelyet lassan, fokozatosan, a munkájuk nyomán magukénak is érezhettek, miközben kivívták maguk számára a többségiek értékelését, megbecsülését. Létezett ellenben egy árnyaltabb, lelki képlet is az itt élő magyarság honosodásához. A regáti magyarság legértékesebb tagjai rendszeresen részt vettek az egyházi életben, a művelődési rendezvényeken, egyesületekben, magyar iskolába járták gyermekeiket, kitarotán, erői nem kímélve megőrizték magyarságukat. Voltak olyanok is, akik bár a családban magyarul beszéltek, megtartották a szokásokat, de nem vettek részt semmilyen magyar

megnyilvánulásban. Veszélyt láttak másságuk kinyilvánításában; gyerekeiket nem jártatták magyar iskolába, vallásórán sem vettek részt. Utódaik aztán elindultak a beolvadás lejtőjén. Egy része a regáti magyaroknak, az idegen környezet romboló hatására vagy a hatóságok zaklatása folytán, zárkózottá, hideg, önző szívűvé vált. Viszont a Regátban is megtalálhatjuk a magyarkodó szájhősöket, akik aztán elsőként hátráltak meg akkor, ha anyagi áldozatot kellett hozni a magyarsáért. Az értelmiségiek között voltak olyanok is, akik nem ereszkedtek le a nép szintjére, nem érdekelte őket a nemzeti szellem és elkerültek minden magyar jellegű megnyilvánulást. A

magyarság minden rétegében találunk olyanokat, akik bírálják, becsmérelnék minden magyar kezdeményezést, magyar voltukat eltitkolják, rejtezködnék, örökösen rettegnek, meghúzódnak. Az elidegenedés, az asszimiláció általában látszólag kis dolgokkal kezdődik, de ha egyszer elindul, már nem lehet feltartóztani. Bántó István 32 éven át volt szerkesztője és főszerkesztője a Bukarestben megjelent Tanügyi Újságnak, a könyvben a lap rövid történetét is ismerteti. Mint hatvan éve Bukarestben élő, egyszerű olvasó szeretettel ajánlom mindenkinek ezt a szépen megírt, tanulságos könyvet.

Árvay Zsolt